Magnus Erikssons landslag. Upplandslagens kyrkobalk

B 3

Digitaliserad år 2017

KUNGL. BIBLIOTEKET
National Library of Sweden

Magnus Erikssons landslag.
Upplandslagens kyrkobalk

B 3

Digitaliserad år 2017

KUNGL. BIBLIOTEKET
National Library of Sweden

Riks-Bibliotheket,
STOCKHOLM.
andskrifter.
Lag Sv.
Medeltid
N:o

B 3

Denna handskrift är begagnad för den år 1834 utgifna edition af Uplandslagen. Se företalet sid. XXII.
C. J. Schlyter

Se Magnus Erikssons Landslag utg. af Schlyter Lund 1862, företalet sid. XLVII.

...mor ... uirtus et potest... tas et imperium sit trinn...

unitate unitati in trinitate In per...

... seculo rum tempore. V. Trinita ti sit perhenni...

...nitati sit de cus p petim. In perhen. le. viii.

D ñ uerū confitemur ↄceptū et natū eundē uerū d...
et uerum hominē. unū xp̄m ihm. unū filiū di unig...
ū p̄pum ↄpfectū. in duab; naturis; mortalē et immorta...
...ndē q; uiuentē in firmitate sua. Grā dn̄i nr̄i ihu x̄pi et c...
...as di. Et cōmunicatio sc̄i sp̄c. sit sep cū omnib; nob...

...eam time et mandata eius ob serua hoc est om...

...nis homo. V. Timen tib; de um nichil de...

... qui e unt dn̄i gūnt in ueritate. hoc e...
...sit ... dāt et mortuus e carnis sue morte et sep...
... ministeris damp... et spoliato pncipe ...

N 6. Landz Lagh. Compilat. Smekiana 1374

Um kyrkio æller kirkio bygningh ∞ ∞ | Landzlagh

Um kirkio kvarandhe ok the magha sittia fore

kothan dom ∞ ∞ ∞ ∞ ∞ ∞ ∞ ∞ ∞ ∞ ∞ ∞ ∞ ∞ ∞ ∞ ∞ ∞ ∞

Um prester maa gudz likama loppe haaldha for alla ok

kirkio bol wardha | Um kirkiobol och thess ok om thy

sen fordharffwas aff presthens wanrykth æller drop æller

tha the æra walboen ok huru prester ok kirkio landz

bor skula broar bygia | Um kirkio skrudh ok ath prester

maa ey boker koppa vthan orloff | Um klokkor och

ok som brister j kirkio skrudh | Um kirkio vigningh

huru bondher skula biskope gingiærdh æller peninga

giora | Hwadh biskop skal fore sina thieudh ghiora

Um kiopske och huru biskope ok soknamannum

skal om presth semia ok om prestheus fadherliken

rætth som kallas Jusspronaty | Um kirkia wardhe

skulen | Um prester maa kirkio skrudh j sokn ff

Um kirkia brinnadher | Um bondher ok prester

semmir ey om klokkarä | ok huadh klokkare gær skal

dhogher ghiora | Um baandh lopna aa klokko.

och hon nedher faller | Um korn æller penigha

klokkare agher aff bondhom æller sinom manom

loth kyffia | Afkorn thieudh skal aff aakrom aff

seltheas ok swarthas och huar som mina sydh

ffaar æn ath hwndhats | Huru leghadinghe bær

thieudha aff leghdha iordh ok om hans maala

Um thieudh wardher stolen | Um thumbla thiend

hampo lim roffwor | Um quik thiend fiskre

lekum graastinum | Um tiiungh man | Um

J. G. Sparfwenfeld

Holmiæ. 1683

Tekio

byrættir man hwath the skulu gøra prestre om paastha ·
Ok om prester geffwer bondha sak ath thiendh ær stoli
Om presthens likstho och the iii messor ther han skyllo
gher ær Om sina barn tha the dø hætter ær thy thil
arffs komeith Om wagsfarandhe kloker ligger i
kyrkiu ællir dør Ællir ok stafkarl dør huru hima
honom skulu thil giffva kolia Om hiona wighningh
Om inledhningh Om bondhans offradagha Om bondhe
ey offrar a rettom offerdagh Om prester gær aff
kyrkiu bortha kothan orloff thaa barn skal qwæs
Ok huru moder och gudmoder maagha skola barn dø
pa Och heorn hionalagh ey hindas fore gudzsifskola
lagh Om bondhe siuker ligger Ok skrindher presthe
bodh ok han komber ey Om prester faar bodh
barn ath qwæna æller liik wighia och komer ey thi
in bondhen maa o kostath lik thil tekio føra Om
presthens laghaforfal Om prester gør messo fal ællir
lyser ey helgha dagha Ællir glømer bondhe lysthom
fastedagh Om forbodh Om thy o rætthellegha
soktes aff tekio ællir rætthellegha
Om noghor geffwer sina æghor thil kloster ællir
tekio fore sina siæl ok ærffwinghe ok ex thræta
tha ey war swa mykith giffwith ællir delar sek
ther ok tekia om giffth Om bondhe wæll sik
legherstadh kyrkiogardes ok om thy aff ær sæther
tekiorne ællir tekio wardher noghrom wædhsætth
Om kyrkiusyrnia skal gudhsiofwa skal ællir
festhekona ok bryther festhinghe ællir nekar ko

balker

na thz hon ey fexith ær a. Dioern prester skal lysa for hio
nalaghi ok hwar som gør enfaldh hor Ok ath enghe
maa undgeld genffwa sak om hor letha bondhen hwst
ne ok hustru bondhans Om lokæt karla Om bands
mal Om noghor haffdhar hionalagh i kirkio Om
kirkia ællæ kirkiogaardher ær oo skoat Om noghor
haffwer thingslagh ur ffæt Om man ær lothløsu
thænn biskoper skal botha xl mark Om helghedagha
bruth Om han gaar i kirkio som lothe skulle stan
dha ællæ haffwer kommungindh ur banatthu man
Om lofkyrke Om mæn bekriaz om helghan dagh drox
per ma fadher ællæ prester Om kirkiogaardher nidre
ligher Om skoma fimloghn Om noghor stiæl aff
androm i kirkio ællæ kirkiogaardhe Om the sa
kær biskoper ægher aff edhom thagha Om offer
maghe gangher edhi Om noghor gangher thwa e
dha om en dagh Om domare ællæ gør domevilla
Um klærker bryther widh lekmæn ællæ kirkiona hion
Om biskoper konnl ey bondha rætth ghøra ok om
iordha delar widh kirkiona Om gudhsifkona friedh
ok hwar som skiæls thil ath taka gudhsifkona om
paaskana Om the næmpdh thz kirkiona ok kirkia skal
næmpna thaa friedhsbrutidh om langnessa kirkmessa
skærtthorsdagh ok om thu uppthogher dragh
aff kirkio

Her byrias kirkio balken

ii

kirkio.

Kristh skule alla cristne thro han ær en gudh ok
ey æra gudher flere æn han en Enghen skal aff
gudhom blotha ok enghen a lewndha aller sthe
natroo Alle skula a kirkio thro ok kirkio dyrka thy
skula alle baadhe quinkker ok mædher komandhe ok fa
randhe j kirkedhin ok aff thro bødh kirkia bygia ok thi
endh gud Adam ok hans qwinnez the giordho thiendh forsth
och salomon kirkio Alzo wilia cristne mæn cristi bodh
haaldha och kirkio aff nya bygia Tha skulu bøndher
thil biskops faara the som the j sokn æra Och sin
sokna præsth medh sigh hafftva och aff biskope loff be
dhas ath the maagha kirkio bygia biskop ægher ompne
them skodha ok loff thil giffwa tha aghan skulo the hem
fara och stefnodagh ffore lægghia Allom them iordh ægha
dhe æro ma sokne The skulu daghwærke thil latha
æffther bondha thali Ok aaka æffther jordha thali
Allo kan jordh æghandhe j sokneene fælla nidher ki
rkyo bygningh Tha maagho kirkio wærkandhe thagha hær
panth fore eth daghwærke fyra pendgha och swa fore
kuadh och swa fore thy bradhie Tha æra daghwær
ken ffull thy maagho kirkio wærkandhe ghio ath sakløse
so kothan dom Thrydhiasthas noghor och faller nidher
daghwærken flere æn thry tha fælle aather daghwærken
och in inte moxdher the in inte ligia thil kirkio bygningh
Om ath thy kirkio bygningh och kirkio bol wardhar ·
thrydhiasthas th noghor man kwedher tha maa præsther gudhs
likama fore hom kiøpe haaldha thz thil han haffwer
rætth giorth æn swa ær ath soknamæn them han ey

sekya Hwilken sokner som kirkio byggir. Aff nyo botha
biskops orloff och soknamanna godhwilia bøthe ix mark
iii mark biskopenum och iii panne kirkio och iii mark sino
soknamannom

Tha kirkya byriadh ær ny gørwndhwali ok lyktadh
Offwan mwrdher hwffwe tha skal kirkio bool
haffwa thz sokner skal aa byggia thz skal wara mark landz
iordh liwdhi hwaria hwndhares kirkio ok halff mark lan
dh. Hwaria tholffte kirkio the bool haffwa ok lidugh.
waridh aff allom kotz skyldhom ffore the iordh byggha
bondher kotzgærdher gøra haffwer kirkyan mera iordh æn
nw ær sagth wari j fullom kotzgærdhom botha konungh
geffwer the iordh sielfwo Æller aghu bondher hws
fora aa kirkio bol thz ær a sielw lagha hwss skoffwa
stegha hwss ladha korn thwærghe wisthwss sompnhws
barne och fæhws Ællo kunna the dela sokner ok
soknamædher Om laghahws sokner sigher thwn færrir
wara æn han bodher thorff tha skula the aff an
dhrum sokn thwa sokner thagha och thwa bondher
som thz skula skodha och hwath the segia tha sku
la the bondher och sokner latha sigh aath nøghia
Thaa sokerns hws ær kwalboen tha skal sokner ath
hwsen gøra ath the ey fordhærffwas aff wanrøkth
och boa thz som lækker a hwsen och dør fore.
gøra ok alt thz han maa thm batthra thz gøre a
sin kosth Thaa æn hwsen therffwa nyttadh wedh
tha skula bondher bonadh thil føra och kosth koppe
haaldha och hwsen kopbyggia Ællo kan kirkio

Laga hws

hus nedher ffalla aff prestens vanrykth tha ægher prester thæn
kirkbyggia aa sin eghin kostth och bøthe kirkione iii mk ·
Veghia bøndher ath the hvsen æra fordarffvath aff ·
prestens vanrykth ~~thz eghær prester~~ Och prester neka tha
skulu thz tholve præsthe och thre bøndher aff androm
soknom vitha skodha huath husen æra fordharffvath
ællr ey Kughen prester maa aff kirkiona gardhi thæn
prester i boor aff skadh skera och i ana vtthan biskops
orloff och soknenna godhvilia vtha han skerer da
sin eghin kostth och huadhske aa soknene kostth ælla
kirkione Alle prester och kirkio landbo the ægha braa
byggia gardha gerdha och vægha rydhia ællr æpte
landes laghum bøtha

Nv skal kirkia skrvdh haffva thz ære messo dex
the kalker corpole och nya bøker Kughen ·
prester maa bøker køpa ælla skriffva latha vtthan
biskops orloff ok soknamanna godhvilia vtha han
vitidhe thin haldha a sialffsins kostth Nv skal k
kia klokko haffva ffore thy ath hon skal folk thil
thidher kalla Nv kan nokodh i kirkio skrvdh brist
tha tha skal biskoper medher soknamanna raadh aa
loggia och baten vp thy som han formaa vp kirkia
thiendh Tha staandher kirkia kirkiestadh lofth och vægl
boen &c

Nv thorffva bøndher kirkio vigia latha tha skulo
the biskope bidh faa biskoper ægh tiith ko
ma och kirkio vighia thy aff ordhom vgardher ·
qvinkirkia kirsthen och kirkia helagh Biskop ægher

thin stempnodagh ffore lyghia Naar tha koma wil bondher
sielffue kirkiogardh mothe honom giffua ælla ioui inte stempnodh
hwath bondher ællr wilia Æru bondher ær flere i sokn
æn xxx Æru the ey flere æn xxx tha giffue viii
inte stempnodh Ællo kan biskop thil sina kirkiogardh koma
tha ægha bondher thil hans fara ok biskope stempno
dagh lyggia Ællo akthar ey biskop thera stempnodagh
tha wilia bondher sialffue sina kirkiogardh och biskop
wighie kirkio nær han sialffuer wil Bondher ægha
honom sedha engha kirkiogardh giffua wttha han lagha
forfal haffuer Wil ey biskop kirkio wighia tha ær
bondher sigh for sina kondhær Biskop ægher ffore
sina thienisth wighia kirkio Och klerker kalle mes
so klerdhe kirkio kirkegaardh altha af altharaklædhe
och engha stempno ællr kirkiogardh aff bondhom taka
mera æn nu ær sagth Æffther ægh honom kirkiogardh
uppe haaldha och bondher komme sidha slika thima
honom lyster

Naar kirkia wighdh ær tha komer prester och be
dhis thil kirkio thz ær rætth ath taka thz them
allom aa sokninni Soknamæn ægha wadh honom
thil biskops fara biskop ægher skodha hans konsth
och hans liffnath Ær kan ey sokn sætth sex
wiga tha ægha bondher thil biskops fara prasth
ath bedhas biskop ægh them kirkio giffua som
han kommer och fadherlikin rætth haffuer thz thil
som klerka kalla Jus patronatus Ær ær prester
takin baadhe mz biskops ok soknamanna wilia

Kijrkioherde begära.

tha agha bondher swa kirkio at hava sterbodh j soknā -
hwadher gætha och swa klokkā är

Klockare

NU hwadh at kirkia hwardher stolin æmund dör
gælde thæ stadhan at som klokkan togh thær en
ærar klokkan sielffwo at gælda Eghe engen præst
messa sterbodh botz sidhan skal botha godh bondhe æller
hustru sielff liggia tappas tha nokodh aff them sterbodh
the agh halffth gælda præsten och halffth bondhen
æller hustru som han thil foor || Bondher och kirkia
aff thy leya klokkan in baar tha agha soknamæn
thil klokkan thala | klokkan agher fore sigh bilodha
hwadha eedh a tretthom mana och hwadha both vi
mark och haffwa sik j thagha handh och følghe -
swa then hwadha som allom bradha hwadha bryst
ath edhe bøthe xviii mark the xviii mark agha thil
kirkio bygningh læggias Nu ka ma thil kirkio ko
ma och klokkor bedhas kær ær vxth then ath tagha
som badhom a sexmbir præste och sidhen Bæxmbr
them en tha taki soknamæn sidhan the wilia Nu ka
kirkia nokoth mista fore klokkans hwanghømsla skal thil
ka leondh ther han hælgh hwā thz agher klokkan gæl
dha ather Ok æ hwadh som klokkaren maa en aath
gælldha tha gælde soknamæn ok tha thil klokkā
togho Nu sedhan klokkor æra i klokkā hændher
sæltthe tha agher ha lagha rignigh thil otthosangh
messo och alla thidher och ghæn like Och huil
bondhe thil thæx thilwndh ringhia lathe giffwa
klokkā iiii pennigh || Klokka ær skylloghher bæra

balk

bok och stol i sokn ny skiptie Nw klokko baandh i
klokko lopna thaa ægher klokka om en sunnadagh
i kirkiodhorn skaandgha ok om anna och om tridhi
och sokn thil seghia Och bidhia skrifa bokxradhe raadh
aa klokko loggia Nw faller klokka nedher thaa
æra laghlvaradhe och slaar klokkan i hæl han ær
gildhær atta vi mark Allan then skadha klokkare faar
aff klokko thy ær alth i hvaadha gærdhom och the
bøther nw gaghdes thin bøthe skrivalvoxrendhe Nw
brister klokka sedhan laghlvaradh ær hvari gilth aatta
iii mark thy ægha och skrivalvoxrandhe bøtga aff
sialfs sino peningom liggher the iii mark thil klokko
köp Nw ær ey forra thil sakth och slaar klokka
klokkaren i hæl æller faar han saar aff henne hvar
ogilth brister och klokka bøthe klokka iii mark
Then som Ringher klokko och klokkare ey bedhn
bøthe iii öre Mister han och klokko bøthe the
re aatta slva sedha so hon for hvar Slaar klok
ka han i hæl æller faar och anar skadha ligger
ogildher Hvar som skadha faar aff klokko klokp
ke hvari ogilth Nw segher klokkare æller
Ræffse hans laghwath hva thy klokka lös ær och
skriolvoxrendhe nekta thy ligger þa sokna mana
withnom thin the sepa baadhe jaa bodher Nw klockare
Ægher klokkare haffva halff span korn aff hvar renta
iom thin the skiptie gör korn och quitthiandh
æptier thin spane i Uppsala gangher ætti sva
magha peningha som han haller om Jewl Ok

Tercio

tha skal han thz sielffwo sunna hempta Thn bondhe ey wil
gøra klukkara rætth ffore hona agher præster rædhskap kosta
haaldha Och alle the som ginghin kunna the giffwi kluk
kara i pændingh ath paastom Et thudne æra præsthe och
klukkara swa mykin rædhskap skyldoghe som thm hona
gøra baadhe korn och quikthiendh The mwle giffwa
æn ørl the agha ladhnghe for klukkara Thorff bo
dhe præsth hem thil sin ællr barn gwa latha tha sex
thi bondhe klukkara thil och klukkara sæghi præste thil
Thiendh skal aff aakrom affsæthias hwan thiendha
skyl Och laghalwæxn om haaldhas the agher
præster tridhiungh aff Och aff thm thrwem lwthom ath
æra th agher kirkian tridhiunghen aff The agha
ther om laghalwæxn om haaldha xiiii nætther æpt
thz ath alle kunlagha birghath haffwa Wil ey hwar
gødha sinn loth ath gømma tha haffwi thn skadhan
som han liwther Och bondh wari sakløs Och bø
dher gud ughna aaker hwaske biskope ællr præsthe
kirkian bondher sielffwe wilya Et Ther wi kan ma
faa Och mdhe æn hewdht aff faa Thaar ey mer
æn en skyl thwa ællr flere thurn thagha han
midhre faar æn hewdht tha agher bondhe thiendh
gøra hwan xde skyl ællr hwarth xde bewndhan
Och wari saklos ffore maalano Et Ther leghær
leghadhingher iordh och faar ællr anær lepster ma
Och sitther ey sielff a the iordh tha thiendha aff
iordh th hon ligger Och han gøre maalan ther
han boor hwath han ær hwan sokna ællr ey boor

balker

Na the fordh tha gudz thiendh och kirkia saklös aff
maaland aan han haffwer the dwst och dwr ¶ Hwar
som vtha thiendh wil gifwa tha skal thienda hiwa
[?] skyl ather thwartz [?] bindan biorpa bonde ren
och lysa bondh andre talia kop adh akre och luth
aath androm och ey korn mista aakre bör biorpa
[illegible] fasthz aa them skyle eller blondha som han
skyrsth aff aakre baar och thalia swa thil
x och thiendh skal quar aa akre sthaandha och
lagha bokin om haaldha som fore ar sakth ¶
Hwardher thiendh skyldin ather ethin eller sakth
man lagha bokin hona eygher bondhe aath gialla
Ok egher kirkia faa sin skyldh up swa thi
endh thil altera kirkie bort och ryskilse up ko
pa thorff hon bondh bondh thaa eygha bondh tha
thil fora och kirkia dagher siälff morin thil thil haal
dha och kost giffwa ¶ Ok eghom win thiendha
aff lim och hampa rosser ewth och bonor
Salwa sich aff rogh hwethe och thrombla swa so
gamal sidhwenia haffwer fore waaridh ¶ Nw
egher prester fore sina ~~thiendh~~ thienesth haffwa
alla quikthiendh win skolu thienda kalff ux war
tha gamblan skulu thi sama kidh gaass och lamb
om sallsmesso och waardha prester sialffwer
thiendh sine ¶ Bondh skulu quikthiendh thil
kirkio fora och saklöse fore edh om kirkia
Nw kan ey swa fosther thil skoghas ath prester
maa thiendh aff faa giffwi tha bondhe iii penigh

Tiende
gifft

for hwarth fol ii penga for kalff penigh for gius-
gaas lamb och swa for kidh ¶ Och tighom kon
thiendha aff allom fiskelekom aff notadrelathe som
om komthin ... aff allom graastedhe och aff allu
foglalekum ¶ Nw sitter thingl man j sokn then in
the faar tha egher han sitthe ath paasko gera hal
ffwa ore ... han eptanium ... era the thew
samman gera ore fellan och thes mere ... [illegible]
the flere ... ¶ Nw sitter byzette man j sokn then
thes legth haffwer och ingha forth ... for haffwer
han ... sitthe ath paasko som leghadhingher th
... halffwa ore och leghakona ... ¶ Nw fa
bondhe hwar ... thiendh sithia och tha bondhe faangha
aa thiendh ... tha maa sitther ... fore honum .
haalla ... likama om paasko dagh ¶ Nw sigh
sitther ath han engha thiendh haffwer faangith aff bon
dha ... haffwer mine faangith ... han aff honum
haffwa bordhe tha wari bondhe sigh ... e
dhe och wari saklos ¶ Nw giffwer ... bondha
saak ath tha haffwer skoldh thiendh aff honum ...
han hona ... aff ... tha ... sigh bon
dhe swa fore then thiolffnadhe som bondhe ... sigh
for bondha om tolffa ... hwarth ... sin ...
eller bothe ... landeslaghum ... egher
haffwa ... om hwarth aar swa ...
som iii [illegible] penga ... och ... penga

Nw haffwer sitter thiendh faangith och skal ha
thillaghum haffwa v ore ffore sith ...

balker

vthe tha han skal likit iordha thym ægher han ey for
ra bedhas æn lifidh iordhadh ær ffore the v ørc skal.
han seghia in sixlamessor Hua aath lifgiuit lotsfærdh
andhra om primedaghin Tridhia da thrætthologhundhe
dagh Vilia æffwaithes Þridha messa haffwa aath sex
laangha mothe tha skadhsche the us sisthe so thym kom
samhir Arw ka thz som dødher ær Ægha thil xx ørc
the ægher sist thridhiungh aff alla thz ha ægh och
hans æffwe taka ii luther ægher han mer æn xx ørc
tha ægher sisther fulla sixlagiffth Omaa barn som
inne æra æn xii aara gamul the ægha iordhas lo
than aal forsal och th ægh sist enghen taka
Ær barn thil aars kometh tha ægher sister skolla
sixlagiffth æn thz mer ægher æn x ørc Ær Vlew
han vaxghsandhe ma slotter liggia i soten thu bondhe
han liggher aath han skal klokka bodh faa och klok
karn sisthend Sisther ægher thil hans koma Skiffta
vilya link kvighia thil graff skolia och vuff kvighia ok
naaff thus mans krosthom v ørc taka æn skal ær thil
thil threc sixlamessor Ær sisther skylloghet honom so
bondha æn tha han ægher ey meer æn siuk och skep
so bondhe som link liggher thil Than ægher gumo
thil seghia Æra ey gumo thil tha æra nadgumo the
ægha likit thil iordha skolia och vaxlwa tha thz sor
dhas Than som bodh ffaar och wil ey koma bøthe iii
ørc thym taghe the lifidh thil iordh solghdho Aller
laxiri sigh up thevaghha mana edhe ath han ey bodh
sik Aller och forsal haffdhe ar ∞ m ∞ m

Partio

Nv ægher inghæn prester tagha for bondhas kirkio
vigh och hustrua medh æn ena orth pendingh aff huarth
liuss och offra sa mykit the vilia haffuo bondhe sial
ffuo liuss tha ægher prester thiud kirkia lotha alth
hindher o hevilken liuss the haffva och offra saa
mykit the vilia Tha æn fatighft folk skal kirkias
tha ægha thom inga tuo liusin kirkias lotha alth hind
och offre sa mykidh the vilia ~~Tha æn~~ fatighft.
folk kallas vm hewosseltin folk maala karla legha.
hion hæma hion och stafkarla Skal kona æffter
barn j kirkio gaa geffve prester ord for liuss Haff
wer kona sialff liuss thz ægher wara halff mk wax
och offre saa mykidh hon wil lotha alth hindh
Ær thz fatigh kona tha ledhes in inga tuo liuss och
ægha kirkian sialff sith liuss som hon forra atthe Ero
mer kona inga lagha inledhningh sinne och wil ey prester
ther hona inledha och mister hon inga thy syngha
laghe sith tha dyli prester inga thelvem prestom skal
ffewer han tridhi ath tha wene ey inledhningh slondhæt
sätt böte iii mk iii biskope och ena bondhanom
Prest haffuo prester och thillaghin fraunghz och thiendh
tha skal prester watha thidher sina och wetha
hewadh han ær bondhanom skyldhogher Sexen dagha
högtidh wppe haaldha fore sokne hans Thz ær
Jwladagh Paasta dagh Helghonamesso dagh Kyrtmes
so dagh Och dyre warf dagh Thesse v dagha
skaza hans kirkie offerdagha aff bondha och
Hewstrew &c

Nv æpther bondhe hema aa rætho offerdagh .
tha offre then dagh ther ær næsth helagh dagh æpther
och wari saklos ¶ Æn thrydiungskap the och wilia
ey offra giældhe tha iij pænningha for en
Nv kan bondhe barn ryna wilia latha æpther
ær bortha och ey ing loffwe aff præsten faam, ok
haffwo han ey lagha forfal och misther th barn cristna
sina tha bøthe æpther iij mark thim som barnedh aatthe
¶ Æn ko*m*er ta barn siuktt warda fødh och thil kirkia
koma och the ey præsth kunna finna tha maagha mæn th *Baptismus infantium*
barn j watn døpa och i engho andhro Ænera ey
mæn thil tha skula qwinnor th barn døpa och sæpa
swa Ær døper thigh j napn fadhers och sons ok
thens helgha andha Nv ær th barn swa ær døpth
tha maa th barn j kirkiogardh lægiast lifwo th
barn swa ær døpth och kan qwikth aather thil
kirkio koma tha øgher præster barne kristningh thil
fylla som førr war saktt Kan th barn lopwæxa
och dreffwas eum hwarth th haffwo cnna fængith
ælla ey Æ ero jordlaghgha the døpth æru barnedh
war fødh tha øgher biskop th kanpathra och letha
och thær om skipa th rætthasta ha hittho ¶ Æn
bygger karl Och kuna Nv tharfwe engamen ok
kona hans barn fødher kan th barn siuktt fødh
warda for æn th hedhit døør døppe th fadher
ælla modher thy the haffdho engin andhrom
thil søkia Æ the synd giæs ey thionalagh store .
Gudhs giæswalagh ær

Nu boa flere i by gangher bondhe thil prima och
bedhis gudhsyffsiva och prime sidhan honum gudhsyff
siva lagh Och äpter thy barn hedhin bythe prime in
inte allz dyli nw thelaghia mana edhe ath tha ey
gudhsyffsivalagh sloudhe thy tagh byskop aff halffte
och halffte thes dödha arffva ffadher barn efter
dom tha agher enghin fore gudhsyffsiva lagh sak böta

[illegible] och barn Christna Nu kan bondhe slotter liggia och haldha
Nästhe bodh ffra prester lagher sigh annadh mo
dhare hwa äpter them man och faar ey sin rädhskap
bythe in inte bondhans arffnomghom Alle faar
prester i prädhker thes bodh barn christna och slotz
rädhskap gör tha agher han sithir hwilpa bondha
alla barne Alle lather prester sik modhare boara
barn alla bondha äpter thy bondhe o sthifftadher
bythe prester än inte bondhas arffvom Alle
ffadher bondhe prästhe bodh liik ath lenghia staandis
liik ena natt inne o kirkiu ath bondhans thera
nalther alla in halthe prester bodh in inte alla
lithe sin laghaforfal Aff them in inten tagher e
na bondhen och in byskopalu ffärer bondhalu fferra
botha alt liik hafflver sliva läughe inne standhir tha
är bondhen saker ath in inte thil thre staffta Thä
byskopenum Andre alla then iordh aatthe liik offer
foor och tridhe thorzedhena Bidha liik hafflo
in nalther ine standhir tha maa bondhe ath
saklös liik thil kirkiogardh föra och sialffvo nidh
läggia Alle gafflver bondha prästhe sak ffore

[N]u kwarniadh ath han ey vdhstap sik daghe thaa pis-
ther kwaaldh ath kvetha sin forfal up thrvem prestom Och ha
fallstu thridhi. Eth ær thz forsta ath ha ey bodh sik On
nath ær thz ath byskop hanom forbudhit hafdhe / thridhi
ath ha i sottha siukr laagh ffiærdhe ath ha messa saghdhe
thaa ha bodh sik brysther ath edhe bøthe prester iii mark
bondhans kyrkiom ∞ m ∞ m ∞ m ∞ m
Gor prester messo sal aa thn dagh for ær forhalgh
bøthe iii mark the iii mark ægha hans prouanser
kirkiobor[n] kvetha ha kvethr sin laghaforfal ath ær thz ath bysko
pen hanom bodh sendhe / annadh ær thz ha siælfuer liggr thz thridh
ha kvetha up thringhia prester edhe / Nu ægher bon
dhe hevan sunnudagh thil tekio koma prester ægher hal
ghedagha bidhia och fastadagha hionom prester och
brysther bondhe thz ær prester saker och ey bondhe Nu
dher prester och hionom bondhen och brysther tha ær
bondhe saker aath iii mark skra och prester och hionom
han sigh. E ffor alla skuldh thær prester kvitheb tha skal
prester ffore sin forman koma æller kallas the ægher
han sigh kvexria æller sialla kvæxrs han kvari saklos
saklos han bøthe æpter landslaghum E Nu maa
ey byskop æller prester noghon man i forbodh sættia
vtan fore thæssen maal Och ey fore saghaldh skul
ken prester fore sexth bondha kotha tekio o rættelighia och
vtan byskops orloff / bøthe iii mark taki halfft
bondhen och halffth byskopen E Nu kvardher ma
i forbodh sætther fore rættia sak sidhen han i for
bidhi æller nath ok sexmanna tha skal konunghr

Prester
wytes

Tertio

thil folghias och konunghær Ægher offer thin ny flere the
rættha och lotha tertiogaardh skima Och tha skula rættha
Arffeva hans godhzeth arffeva och lighger saklöffer fore
sin brekoth etc.
Vil man sina dragh til klosth atter tertio giffva tha
ægher waaldh huath han atter will giffva ffirhe til
ffadho atter tertio thil skrindh Ær ser affter atter tertia
waxandhe mæn giffvidh væra och th nckas leffver thin ther gaff
thaa ægher han widhgordh wetha hvr mykit han gaff
Ær thin dødher ther gaff och Arffeva hans sina ney waxri
nu saffthum thin ther widh waaro Och ssva maghe fas
the æffta widh gaaffvor væra ther widh kyp waare huar
ee giffth æpth ther hon ær ther hon ær thil ¶ Giffver
man dragh ffore sina siæl tertio atter klosterom ær
thet ner rætther Arffve Och ær ha til wetes kome
och sina baadhe iaa widh Ær ra thil fasth och skal skal
sthaandhe ther fasth och skiuth ær skrin mykidh ha giff
widh haffver ¶ Ær ser arffvodhghar ney i fiæthri
atter ær ey ner stadh atter ær offvermaghi Och with
willugher tha maa ha ey mæn giffva æn sæva thiew
inndhe penningh ha ægh aff gamblæ bydh sinne huath
tha ægher nidher atter mæn th ær lagha giffth Ma aff
lingha iordh maa ma giffva for sina siæl ¶ Giffver
man mæn æn lagha gaff ær skiander ther notor sinan
huath och aar ganghe aath alth ther offver lagh ær giffver
han Ærffvodhghan faangher atter ær wtghænd atter
offvermaghi tha gaanghe godhzeth i thaghn Waxindh
ther thil arffvodhghan then kommer atter ve haaktil

som ække offuermaghi thil rættha alder komer Haffue sidha
ærffwodhæ, bwaadh hwadh han kwnæ gaffwodhe haaldha ellæ
bortgiffwa swa natt och samlaangha sialandz lagh inghæn
innan natt och aar ærfft then stadhn som wo ær satth ther
haalle thwan saltt och satth thz sa hon faangh haffwer
¶ Heffer ma notrom godz frændhom ække slochum
standhe thy enis ath ærffworgha kwlia ¶ Heffer ma gaaff
boo ins rættha ærffwigha kwlia thn tha ær rather ærff
kwighær thn han giffuer gaaffwone thaa haffwi mighe
bwaadh frændhelis the gaffwo aath brytha æn thz ær
giorth ins faston och fullom stadhum ¶ Alter giffwer
man i laghit thrio ække syster th skula n bolfastæ mæt
kwidh kwa the thz skula bwctha æn thz sialandz kan thy·
maa klukka th om kwitque bæ ¶ Alerdelis kwdher
syster och thria syster sygher sygh thil sydhis giffwadh·
kwara ¶ Och thria sygh thil skelwdh liffwo thn so gaff
Haffwi han bwaadh ath hemlwla hwem tha hælfth
kwil ¶ Ær ey thn thil som gaff kwith thz ins xiii mærk
aaff penninghe hwilkæ thz thz ins rættha egher och raa
dhe halfffwa næffdh ¶ Hwarth the syster och thria ¶ Ath
thz thrio giffwadh kwadhær hwath thz ær iordh ellæ
lösöre ¶ Ælva och affradh ¶ Hemæ thz so hon he
ma aff iordhs ffiar ække thz thwe giffwadh kwadhær
ække hon ins swme thriendh lepper sins alla swa thi
endh th ærffwer thria sygh ins skrindha ¶ Och thz maa
ey draadh aff godz luthan sanno thrio thil thræffwa
¶ Alerthria iordh kwadhsætth gither bondhe
swa iordh ætherlöfsth ække frændher hans innan

stempnodagh wari iordh thē githa the ey iordh aath loffth
amman stempnodagh wari thaa waldhgiptningh i bondha la
ghom ¶ Nu giffwa bondhe præste iordh atth loffwa hwath
thz ær i foth atth witha thaa ægher thz præster æffth præsth
hwar ægith amman witha thz swa giffwer waa ath thn præ
sthen thz giffwer matthe aff thy giffwit hevadh han wille
ær honum iordh giffwen tha skula thz fasthe witha ær
thz i loffwat tha skulu thz witne witha som for ær
sakth ¶ Nu ær bondhe och thagher sik lægherre
stadh withgolning thaa ægher præster aff honum haffwa al
lan skulnadh som han ther laaghe ¶ Nu ægher præster
honum swa litza giffwit up mæssom sø tha thz laaghe ¶
Nu kommer thn man i kirkio som spiller ær aff ki
rkio tha messa sighes kaunt han før æn offradh ær
thaa maa præster aff klædho skara æn han wil ey a
næst witha aff kirkio gaangha och messo fal bøtæ.
hevasker bondhe atth præster bøtæ tha thn sø mes
sa fal giordhe ¶ Nu kan thn ma ingangha tha thi
ghiandhe messa børyas tha maa ey præster aatgher wax
tha wthan bøndher maa sakløsth messo fun høra
¶ Nu kan lokmna sokn sak giffwa ath the.
messo hørdhe up thn mane aff kirkio waar sattgher
wari tha sokn sighs up x mann atth bøtæ sokn in
nir ¶ Nu kan bitthogher man thil kirkio koma ey maa
han ingodhogher aff kirkio atth kirkioghardhe wthdhr
skevas thz maa præster aath sakløs messo seghia och sokna
man aath sakløs aalhøra ¶ Nu kan skeuthskar
skodher waara tha skal præster sokmanom vidhevara

iij synnedagha raadha the ey bøthe ena vij natta ofta iij syn
nedagha bøthe soknamanen bystrope iij mark thy bystrops rætt
Ælla kan fiskelekter wardha om paaska nath pinghesdagh
nath ællir helghe thorsdagh nath tha maa man mixtidha
optagha och nath aff bera och ey vndhir laggia for æn
slongith ær om the dagha ellr æra sagdhe sama halgh
ægher man om alla synnedagha haalla so ellr ær
sakth Om andre helgha dagha æn om synnedagha
maa man ath saklöös ath fiskia fram i fiskeletum ok
maa man æn wærkit ath saklöso om helgha dagha
them lotha om synnedaghin och tha ey for æn ofta
messo Ælla kan mothandhe man i synttigh kasta
ællir kona bøthe vi öre ællir dyli mz tholwem manno
och sialffo tyrndi. Ther ær ther offerdnaght hwari sak
löös thy han ey bøte wisthe Ællaghi ma hath
ællir wantha ællir wapn a kirkia altha th ..
sten liggher a bøthe iiij skendhe ællir dyli mz sialff
sins edhe och ter ægh sitthen offer the mal ellr sæghias them
ægh bystrop ransaka och dæma etc.

Um hionalagh sindz swma sialdhe sælff ...
sialdhe sydhessene sialdh th ægh inghen sokna
och inghen annar aa thala letha bystrop ællir then bystrops
dom haandha millia haffer Waardh ma sauer ffore
thy maale bøthe bystrope vi mark och bystrop raadhe hwath
ther hionalagh skal standha ællir ey Ælla folk man
sigh klomu och brydher the foxstenigh mz tolff? dome
ther bøther hwarth them iij mark swa och æn the
æra lagligha sama komen och skulu sik lothas.

Tertio

tertionna doom tha taghir biskop vi mark aff hwario skilnade
iii mark aff hwarom thera æru baadhen waalla skilnadhe
waller anadh them tha bøthe thz vi mark och thz sik sam
løfth thil hionalagh bedhis. Item Legher man sik ko
na fæsth haffwa och hon rætter komer thæt tertiona
formanth yff thil och forbiudh thin anadh baandh ath
bindha for æn hinth ær løfth vp tertiona dhoma och
thin attha thz ey bøthe hon iii mark och swa then baandh
ghiordhe vp thette wethandhe dyli vp ii mana edhe ath
han ey wiisthe ath hon fæsth waar. Item Ælle wal ma
och kona sama wighias the agha sokna præste sino thil
sæghia fyrst æn the om thre sunnedagha lysa j kirkio dhor
ath the hion fæsth æru vp landzlagh. Och the wilia vp k
kio walth saman wighias komer noghor ma thin stæmno
dagh och weth noghor forfaal j thy maale vp frendh
sæmia sidhskipswolagh ælle thz ath tha andhen fæsth ær
ælle och ath noghor ~~thaadha thinggi~~ weth noghu haandha sigh
thæt hionalagh maa hindh thaa maa ey æpter thin wigha
for æn thz maal ær wether puth kona thz noghen forfal
innan thin stæmnodagh ælle ær sæsth tha maa æpter thin
saman wighia. Och haffwa enghin wilia thz maal thala
sidhan hion sama wighdh æra. Ath thin thz segha iæwæl och
hionalagh fæsth dømes bøthe vi mark thil thz fyrsta maal
sæghiandhens biskopens och konunghens. Item Thwar so
hoor enfaltz hoor vp aath skildhe kom bøthe baa
dhen vi mark. Bewa bøth och fore thne faltz hoor
komber baadhe sama horedhom fiuræ sextima sækl thz
bøth hwarth om sigh och weeris vp enghin edhe æn.

hwaria skal ¶ Haffwer bondhe swa huswo sik om
hor tha skal hon thala thil thæs mans aa thinghe
som han hor lwth thw ma hin lagh bindha fore sigh
och hwaria sik up xv mana edhe faldher tha ath
edhe tha botye iii mark och kona hwari hwedher ney
och laghwaxri sigh up xv mana edhe falder hon ath edhe
tha botye iii mark och thy the lwdh stiffth gaanghe so
ath edhe fatdher botye sidhan senghe vaan oxptiger thy
sekhias skal i giffthamaalom githa the baadhi edh florth
och gaangidh hwari saklos baadhe man och kona faldher
han ath edhe botye iii mark ¶ Enghin maa aandhro sak giff
hwa fore hor hwtha bondhe ælle huswo som i mellan ly
than the hwardha ene tæraghen ælla atra thwaggia ma
ma hwithne thil som sp... och sidh haffwa thil
gaangha och fraa... och hwar... gaangha th maa
bysrops ma faa ...as lausna ... antighe lagh ella
skemgha githa thy ma ... for sigh lagh gan
gidh so hor hwithes tha hwari thera baadhen saklos och
hwithnismær saklose ¶ Hwardh man bar aa thagha ut
skrollom hwithno so sekhias skal i giffthamaalom thaa
botye horbotegena hwarth thre iii mark thy ather bis
kopi xii ¶ Biskopær ær och domare offwer ordh hwar
som hwithnar botye biskope vi mark ... ha hwardher
fore thy maale sandher ¶ Hwaria haandha bandh maa
le thy halfth ær och ær the ratth maalsæghiadhe offwer
tha skal biskoper thy letha up sanaftha hwthno thy
han kan faa och æpther thy dhoma ha sanafth hitther
¶ Nw ær en hwithne thil tha dhomis edher fore thy

saken giffs eptir landzlaghum giter ha eghit gaangit
han ær fr. alls och hans godz ffalder han edhe bøthe
biskope vi mr. och sin brevth eptir landzlaghum thz
tagher en tredhiungh aff kirkian ana malsæghandhenæ
thridhi hæradzhære ¶ Dræpper man hionalagh i kirkio
ællæ kirkiogardhe ællæ och løsfæchgha och haffwer
biskops lækninga thæræ tolff mana witne tha wæri
sigh then saken giffs upp thræggia mana edhe giter
ha edhe gaangit tha wæri baadhe sakløse ¶ ffaldher ho
ællæ han aath eedhe bøthe hwartit the iii mr. ¶ Bis
koper æghær ransaka hwar som kirkia ællæ kirkegaardh
ær oo skøræ ællæ hwar then oskæra ghør tha ær sak
ath vi mr. och haalle wæffe kosth fore biskope tha ha
kirkio ællæ kirkegaardh ∞ ¶ Wkærær ¶ Kles haff
wæ nokor kirkelagh [illegible] skal [illegible] upp nog fær och haff
wær thz som ko[illegible]ogh ællæ thz a[illegible] [illegible]n wardhe bær aa
thaghen tha maa bin[illegible] [illegible]das och thil thingx føre
thz skal maalsæghadhe som fær aatthe skulo xvi mark.
nærsina aa [illegible] the skulo wæthia hwath thz ær sath
om wærna the ha saken giffs tha giffwi then xl mr.
saklosan bandh och bafthadhe ¶ ffalla the ha tha skal
han læffwandh i iordh fr. æffwas och swa thz ha synds
up giordhe thz ægh then gøra fær aatthe ¶ Will maal
sæghandhe thom liff wnna tha bøthe thei vi mr. til
[illegible]hana giordhe thil thrææ skiffte maalsæghadhens
kunungens biskopens ¶ Kles giffwer ma andhum skul fore
tolka thingh tha skal ha thz thil thræggia mana witne
haffwa then ægh wæria sigh upp xviii mana edhe gi

ther ha thy edhi gaangidh wari saklös och swa wetinen .
ffaldher ha aath edhe böthe vi mark so for ær sakth thil threx
skiffte och biskop raadhe for skiffte hans Ælles ær man
ær wtgiordh skiffthadher och bedhis liff aff biskope ok
beludher liffwa fex ui thre och wil ey biskop honom liff
fra thaa nath och fallangha böthe xl mark thil threx skifte
Ælles beledh biskop liff wth och bed liffwa fæx wil
hin ey giffwa ma ther nath ok ixlangha böthe xl mark
them ær biskop maalsæghandhe aath ær M A M A M
Æth biskops ombudhsman gesslo bondha sak ffore
helghedaga brwth ællr sigher ath ha haffwer giorth
adhelwerk a halghadagh ællr och ath ha haffwer bruth
solthan fastadagh och æra thi thelwæggia mana witne
thil tha maa han thy dyla mz x mano ffaldher han
aath edhe böthe iii mark och wetinen wari saklös
Ælles sigher biskops lensma skiffthadhan man ok
trio wara gaaghnan thy wthe skulle siddandha ællr aath
böth i skriffte ællr haffwer wmgangilse mz banfallen .
manne ællr wtstepel mz saridh och æra thuæggia ma
na witne thil the maal ælla ær sæghdh the witne ægha
aa thinge wetenas tha wari sigh mz xii mano a thessa
maale Hwarghen faar biskops lensma lagh ællr pengh
wtha han haffwer ingan maalsæghandha ffore sigh ællr
thelwæggia mana witne sath bondhen laghen gaangit
wari tha wetinen saklös Alla them maalom bisko
per lexxi thil tha wari ok wetinen saklös hwath la
ghen fyllas ællr fællas ær M · A · M · A · M ·
Bekrinas meen om helghadagh swa ath ma halghe

skriftas antighe up saarom ælla skotto draapom thz tegh biskop
iii mark Hwither han warth sigh fore maalsæxghandhene thaa
wari wardher ffore biskope Faldir ha fore maalsæxghandhene
tha bøthe so fore ær sakth Warta thewe ælla flere en
man om helghandagh ther bøte ey lutha engha booth
fore hwath thz ær thrighia mera sak ælla vi mark sak
Hwar ma sin draper om sunnedaghin bøthe iii mark kirkio
Drapa thewe ælla flere en man om sunnedaghin bøthe
alle iii mark biskope Drap ma ana om helghandagh
bøthe biskope vi mark Drapa flere en man om hel
ghandagh bøthe alle vi mark Item draper man fadher ælla
modher / hustru ælla noghon ma sægha alster bøthe
biskope vi mark ok thz war om helghandagh giorth swa
och om thz waare om sunnedagh giorth Item dræper
man prest ælla klærk ælla pærghar fullom saarom wm
sunnedagh tha bøthe biskope vi mark fore bandzmaa
ledh och iii mark fore hans manhælghd Dræper om
helghandagh thaa ... thz thil iii mark Alle the sak ...
tha warth fore ...thom maalsæxghandhe the wari al
le wardhe fore allom them ther aa thala och thet aat
the bøth i ... ha ælla. the sexllas ...

Ligghar kirkiogardher andhre tha ... biskops
laghman ... ... thil ... ... barledh
aa kirkiogardhe och hwilkhar ... ... tha skal bøt
thas iii mark fore hwarth ... thz thil thry ... ...
vi ... ffore sigh och ... wari ... Item ... ær
swina ... aa kirkiogardhe ther ... maa ... ...
ælla ær ... aaf fallin och kirkia ... fallen

balk

tha ær thriggia thes sak och galdhe thæt som thæt bøtz och scalu
kvarri sakløs. Ekke skal ma aff androm i thuo ællæ k
biogaardhe tha ær hwar sin thioff taka och thiuffwa bøthe
byskope iii mk fore thera forbrutheth och bøthe thiuffwa
æpther landzlaghum Ther ægh hæth fundit haffwa thy ha
breth j sama tho

Nw æru søkt aff the saker byskop ægher aff edhom ta
tha æn the aathsham swaradha fore eth mas
edh ægher tha haffwa iii mk. Æru flere edhe æn en
thaa thagh tha vi mk iii mk aff edhswarni och iii mk aff
hæffwdhgmanne gangas flere edha æffter sama maal gange
edher thagh edher thingh swithe och brydhz thz æther
thaa galdha alle enongha byskops both vi mk. iii mk
aff hæreradhz manne och iii mk aff æffswithe æn the
saman haaldha. Bristas the aath tha bøthe hwarth the
vi mk. th thil edhswithe haffwa fylt iii mk. Sidhan
sewa æra fylthe iii mk aff edhswithena och iii mk aff
hæffwdhgmanne haffwa enghin swaldh ath gewxla tha
mera ællæ hans edhswithe æth edhswithe swarth sigh
fore hæffwdhgmanne tha bøthe hæffwdhgmaa xvi mk.
Hwar som edh gangher och brydhz ther edh ath tha
ghandhe bøthen in thiis hæffwdhgmans i byskops sakene
och hæffwdhgmanne gaangha in thiis edhswithens. Hwar
som thil thingh kombær och sighs sik edh haffwa
horth och fylth och th up koma sin dele brodher och
domes ther sghilth tha bøthe iii mk xu en ær edhswi
the thil. Ær edhswithe thill tha bøthe iii mk hæff
wdhman och gaanghe swedh. stiffth hæradh ællæ ha

skoradh haffwer ellr ey ¶ Hwar som offerdomaghi edh thenner
ær ok xv aara gamal ellr oostriffsdagher ær som soledhis
ær i tiundo then edher ær ogildher och tiundan taghi vi
mark Hwar som ma thua edha en dagh hwar then edher ogilter
swarar hwar och thaghi tiunda th vi mark ¶ Nu dømes edh
lop aff domar ellr laghmanne och tryddiungs bondhe wardher
och wil hwasske wardha ellr waardha och ey domen staan
dha ellr ryth ghior dømer tiunda formans lyff thil hans
och manar ha rith ghior wardha skulu doma ellr gaan
the wndhi skriffth wil ha hwadhaske gior wtha gangh
i tiundo sidha hom forbudhit ær och gior messo fall ey tha
bøthe iii mark ffor første messo fal swa fore andra och
swa for thridhi En wardh then bot men tha atta messo fall
wardha flere Thaa ær ha wardhin tiundo och bøtt atha
tha wari sakløss ¶ Nu dømer domaren wrongh saluan
och wndhi skriffth och tak th aff pendgom tiunda och dømer
domaren then sama th otther wardhan och ana saluan
for sama maal tha skal tiunda hon i sina pendga aath ssia som
wardher dømet och latha ha ledngha ffore the skriffth
som aath sthaandh och taghi pendgh lop aff them som tha fællt
och domare bøthe iii mark for dom willa Aff the iii
mark taghi biskop ii mark konunghen halff mark och halff mark
then wardher dømer ¶ Haffwer laghman swa
dømpth tha bøthe vi mark th taghi biskopen iiii aff ena
konunghen och ena then wardher dømes etc. ω m.

Bryth klærk wdh lekma hwaria haandha then helghe
ær tha egh bondhen kalla klærken for sin for
man som tiundo doom haffwer Brytther och lekma wndh

klokke tha bæra thz aa thinghe lekman ogh swa thil the
brykremaal antighe up laghum ellr laghabothum brytzer
och kirkiona hion aa anadz folk ellr och anadz folk thil
thera thz ogher bondhi landzlagh sthaandha huath ker
thom thz helfth okr ¶ Skeva ok [illegible] ma delar bondhi ke
tuo om jordh al huadh jordh thz halfth okr thaa ogher
thz bondh landzlagh sthaandha och bondh konunge doom
och laghmans skiler ¶ Alla stadher th bondh byskop kwil
en bondha rætth [illegible] thaa ogher bondhe fore sin konungh
krona alla jordha deloz och jordha ¶ la kosan huath
thz vardher klokker ellr lekman thz ogher apther
landzlaghum staandha etc

Alle agha i gudz fridhi vara och the helgha kirkia
athe gudz kirkiona frelsa och th oker i stok . ok
farandhe up huar som thzn fridh bryther i kirkio aller
kirkiogardhe ellr kirkiogardh bryta thz okr swa gilth
so thz waare brotz i sialffwe kirkio och tha huarth
bryther sino brotum ¶ Alle saa the deda ewar sigh
dagswa stadha sangith i them fridhi och anar vetrar
¶ Allz [illegible] xvi [illegible] the [illegible] baadhe the xvi skula
wara aff same goten ¶ Hwar so stialz thagha warth
tha krama sidha hom forbudhit okr bøthe biskope iii
mk etc

Offlo thesson maal [illegible] thaa ogher
baadhe krona och kirkia [illegible] raadha brytth
man [illegible] om skl lærensa dagh drap mo ellr
farghar da skl [illegible] dagh da dyre warffn dagh a
skære thorsdagh thil kopputta farandhe aller .

waarandhe ælla och thædhan farandhe tha bøte xx mark kir-
konne och xx mark kirkione ffore fridhbruth Wærdher noker
fridh om ffora maarmesso i sokneno ælla tha biscop kommer
kirkio tha bøte samaledhis then fridh som nogher ffyrst sagdhe gaan
gher in om otthesange thima kom afftonen och liuth om
annan dagh tha dagxfolghis ær thaa oghu badhe kirkia och k-
kia næffdh raadha ær edzorith brwtes i kirkio ælla k-
kioghaardhe hwath hwath mædh hittas saatthe ælla osaatthe
ælla aa kirkiowægh thil komandhe ælla frafarandhe æru slwa
ær ath them ffør aath skildhe Hwilken man som wardher
draghen wpphogh aff kirkio ælla kirkio gaardhe hwath ilgernings
man ther hallith ær wtha han haffwer brutith ghen the-
samo kirkio som han ær tha inne staddher tha tagher kirkian
xx mark fore fridhbrutith och xx mark kirkian æn ghinghær
ær liws och lwffsenbær tha raadhe halffwa næffdh hwath
them kirkia och kirkia ffællis them som saken gaffs tha skuff
thet fridhbrutidh som ffør ær sakth och ær ælla aa ena vi
mark fore bandzmaaledh och biscopens rætthe Æru kirkia ælla
kirkiogaardh skal skæras Tha ær manhælghedhan ær
skadhath i kirkio ælla kirkioghaardhe tha bøte the ath
landzlaghum och vi mark fore bandzmaaledh I thessa
næffdh som thessom och thil børa som wæl ære kop
thaldh skal badhe komins læhsma och biscops wedh
waara Och ey annar aath naffn och raadha haff
wa næmpnedh kirkia och kirkia och halffwa waa
dhe thin the fælla etc

16

Här byrias konungx balken etc

Alt Swerighis konungx rike thz haffuer i sigh vii bis- i
kops dome och x laghmans dome
Huffuer ath swerghe egher en konungxlike huna aff konunga ii
ewara bothan en
En maa konungh kruna gedis mista for andhin konunghe iii
Alle ær thil konungxriketh i swerghe konungh walade och ey ærffde iiii
Thessa æra konungx edha forsth ath han skal ælska gudh v
och the helgha kirkio ok eghi han edh swæria a bok och helghedom
Hworu laghmä och lansmä egha konunghe edha gaangha vi
Hwru konunghi eghi ridha sua eriksgatu ok lansmän ægha vii
hans følia ok gislar sættia
Konungh eghi i Vppsala wighias och kronas [och hwo the edh] viii
Hwru konungh skal radh sith taka for klærk och sa lekme ix
Alla ledh konunghi aa sitthe ragha ok hus sino wærghsgaffuo giffua x
Hworu frelsmän egha konunghe sino thiäna mz waapnum xi
och hestom och hwat waapn som skal haallas
En frels ma ælghnas oghær ey frælsko for hwru han xii
skal konunghe thiäna ath krono
En frelsman ortar ey længer bondi fralse blifua xiii
Hwru han skal bondi bondha wedherleggher ragha xiiii
Alla om skare ok sama om diiste och dult hwru the xv
ægha konunghe thiäna xvi
Hwilken thiäna waapn som skal hallas i hwaria ladhstapi
och hwath makth the haffua thera skulu swrodha
xvii Om nokor löner sigh bondha krone thiänisth ok waapn-
om och hwru fordhal maagha wærpatra
xviii Om nokor rymer bondhan konungx baner hwadh r

plaagha han skal haffwa æth thesin ha egh sua orsaka gaff
xix Æn nokor warder fanghin j konungx thiænisth och mister [illegible] och haffwor
xx Nw æn flyr mæs [illegible] for æn wapn [illegible] haalder
xxi Nw æn flyr man egh barn epter sigh
xxij Hwar [illegible] fikh ma och leffwer hans husfrun efter thesin [illegible] egh
[illegible] haffwa och [illegible] ath [illegible] lagheslaghe
xxiij Hwilkin byskopa [illegible] och skwlna egha thil konungx r[illegible]
[illegible] ath anar [illegible] och hwath [illegible]
[illegible] egh haffwa [illegible] ledhin [illegible] æn [illegible]
xxiiij Huorn thiænisthe egha wara [illegible] och hurn the egha [illegible]
landhe mand [illegible] strida och o the plaghs [illegible]
xxv Nw hwar som tagher [illegible] aff adhin [illegible] forswar [illegible]
xxvi Hwar som giffwer malsagh [illegible] hwath plaghs ha faar
xxvij Nw æn [illegible] ma ath [illegible] sworit [illegible]
hwath [illegible] thil [illegible]
xxviij Hwar som gør skadha aa thæn man konungx tagher j syn fridh
[illegible] bøte
xxix Hwilke som konungx doom bryter ath hans [illegible]mans
doom hwem thet skal bøtas
xxx Nw konungx [illegible] thera nokor faar aa ana om [illegible]
xxxi Hwar som [illegible] j konungx gardhom
Hwario laghsaghn egha [illegible] thil [illegible] som [illegible] xxxij
[illegible] hwath som motte [illegible] i konungx balkenum staar
och hwm the [illegible] ath [illegible] ath falla Om walder
[illegible] ath ha kome [illegible] thil [illegible] Och o ha [illegible]
[illegible] aff [illegible] xxxiij
Om thet ey haalle konungx doom och o konungx [illegible] ok hwat
konungx [illegible] skal haffwa for sith [illegible] som [illegible]

balker

Offwer konungx rike som kallas Swerighe haffwer
i sigh vii biskops döme och x lagmans dö-
me vpp the landamærom Erkestifft ær Ærke-
biskops döminth i Vpsalom thet haffwer i sigh iii
lagmans döme Offwer alth Vplandh Annadh ær Lynkö-
pings biskops döme thet haffwer i sigh ii lagmans döme
Östgötalandh och Olandh Thridhi ær Skara biskops dö-
me thet haffwer i sik ii lagmans döme Wästgötalandh
och Wärmelandh Fierdhe ær Strengenäs biskops dö-
me thet haffwer i sigh ii lagmans döme Sudhermanna
landh och Nerike Fämpthe ær Wästeraars biskops dö-
me thet haffwer i sigh ii lagmans döme Wäsmanna landh
och Dala Siätte ær Wäxio biskops döme thet haff-
wer i sigh Thiohäradhs lagmans döme Siwndhe ær
Aabo biskops döme etc

Offwer alth Swerighe egh en konungslik krona aller
konungher wara wthan en han ægher slott och raa-
dha borghom och landhom Vpsala ödhom kronne godz
och allo konungslikom vpphaldho och saker swa haffwa dwolgha
draap och dana arff och al sakøre broth offwer alth Swerighe
som lagh och rätter ær etc

Enthe aff thessom som nw ær sakth maa konungher
minska för andhrom konunghe göra thet nokor ko-
nungher ægher thet konungh ærffth komber thet vpp i-ttho aath
kalla och thakre och ha giffth alle och the som thäs rike by-
gia och boa aagha och skulo hanom lydhno halla och bodh
hans standha och thil thiænisth wara som the rätto wara
widh landamærith landh alth wäria och en ythmer

hwilkan han faangher thz godhe vilia

iiij Nv wil konungh Ridhy j Erixghe konungh skal haffwa
tha ær thz konungh wplandhe och aff vpswandhe æn
the konungh wisth haffwa och thessom landom ath forwissa
the laghman hwar aff sine laghsaghn skal wp fylghia
thz j laghsaghu boandhe ær xij man tagha wetjra of
wp thin aa næsthom dagh tymelighe til mota thingh
koma konungh ath wælia Fyrsta rætth ægh laghman aff
wplandhe haffwa och the wp thom næmpdhe æra han
til konungh døma thz næsth hwar laghman æpther ....
swdher man [illegible] tiphærezdh [illegible] næz ....
och wæstman the ægha thom til sino och konungh dø
ma landhom raadha och rike styra lagh styrkia ok
fridh haalla tha ær ha dømdher thy wpsala ødhe
aff wllkan en aff rikesens insighlo och halsth aff ko
nungha sword æn the til æra Aff allo swea laghma
na vpsthom ær aff slæktom laghmans til næmpdho war
dher til konungh taghen ok sidhan forwældhe laghman
han til konungh døma etc

v Nv da sama dagh och aa sama stundh ægh konungh
allo inrikes boandom swa tryggha edha gaangha
Fyrste artikul ær thz ha skal ælska gudh och the hel
gha kirkio och henne ræth styrkia o skradhom allom
konungx ræth kunnar och al sworzl alunghe Annar
artikul ær ath ha skal alla ræthwiso och sandh styrkia
ælska och gømma och alla orætwiso och osannindh
och alla oræth nedher trykkia badhe ur ræth och
konunglighe waaldhe sino Thridhi ær ath ha skal tryg

gher och throgh wara allo sino almogha swa ath han skal
enghan fatighan ellr rikan fordherffwa aa liiff ellr lema
vtan thz ser laghligha forwnnen swa lagh thil seghia och
rikesins rättheer. Ey skal han och nokra ledhogs nokotz
godz aff them taka vtan medh laghum och laghadhomi
sum förr är sakt. Fierdhe artikel är thz ath tha skal
sina rike styra och raadha medh inlandskom manom och ey
medh wtlandskom efftir thy som gamul lagh och rikesins
rätt haffwa aff alder warith. Är ey ma wtlandsker
man j hans raadh takas ey hellr ellr landz raadha ellr
swa gamalth kunna godz ath inghin winnes ellr aff sanne
saghn wetha hworn thz förstz wardhit kunna kom. Femp-
the artikel ath konunger aghi gömma hws och landh vp
thz ärligha vphalldhom ok landhamaero och wakta ok
ther sinne mactt swa ath inte aff thesso fornärdhom
minskes före then konunghe som äffter komer thz ath
han äghir thz vp ritta ath kalla före thet skul ath alltz
wardher stickt konunghs dome fferre dome ellr sinne.
Siätthe är ath konungx äghi leffwa widh wppsala ödhe
kunne godz ok aarligha lagha witskyldher aff sino lan
dhom taka och äghir vpan thwingha ellr aa läggia. Na
landh sin läggia wtan swa forskaktu ath hwil wth
landsker här hedhen ellr kristhen hans landh herria ellr
nokor inlandh sätth sik mothe kunne ok konunger fangher ey
sik andhra landhom warit. Ellr konunger skal ey sinnas
ellr sina drotning wigha ellr sith barn son ellr dotthir
giffta ellr konunger thorff widher sin hws ellr wppsa
la ödhe byggia ok tholkom ffallom tha skal bysköpaz

aff hwaria laghsaghu . Och vi aff hoffmannom och vi aff al
moghanom thera millan en wælgha hwath hielpa almoghen skal
ok samghliffasth thes sino konunghe Byriandhe articula ær
ath konungher ægher kirkiom ælla klostrom Riddarom och klerx
nom och hwars thera godhe och alth gamalth frælse
oforskaddhom kirkione rætth haaldha och al gamol swerighes
laagh them som almoghen haffwer mz godhevilia och sam
tykkio wedh takith och stadhfæsth ærev aff konunghom
forwandhom och konungxliko wældhe haaldha styrkia och
wærya swa ath enghin wthlændsker rætther dragha in i
rikedh almoghan thil lagh ok rætth Och giffwes enghen
lagh vtha almoghans iaa och thera godhevilia faghno ha
Han skal och allan sin almogha fridha ok ffha serdhelis
them ffrata mz ffrakith wil leffwa swa fore oskiælgho och
wraanghewisom mildandisko so ffor wthlændsko folket i aa
minnelsom haffwa och haaldha och styrkia kirkiofridh thingh
fridh qvinno fridh och hemfridh Aller fridh sterka och
aller offridher forghaas æpter thy so konunge ær thil Nw
ægher konungh edh sin swærya aa book och helghadhoma
i sinne haandh halla och swa seghia Swa hiælpe mik
Gudh hullan baadhe thil liff och siæl sankta maria och sanc
te Erik konungh och aal helghon och helghadhoma the iak
aa haalder ath iak skal alla wpphaaldha och fornæmdha
articulos styrkia och haaldha efftir konsth och bæsta
samwithi mino Och ægher konungher mz wpphaaldhe
haandh gudhi och sino almogha trygga thesso loffwa sin
edh haalla skula widh allan sin almogha wnghom
och gamblom offoddhom som foddhom widh stafwan

som wordh foran wordh fulwandhe som nærwandhe och ko
nungx eedh swerdha j engho brytha vtan hellir stæria vp
allo godho och stodhet vp sino konunglikio tilit gudz fore
dher ser vp konungx waaro och thes almogha ¶ Thaa ær
han ær swa aff laghmanno och landzmanno waldher och
thil konungh domdher och haffwer sina edha gaangit som
sidhan ær sagt tha ær han laghliker konungher offwer allt
swerghe sidhan maa han laan gifwa sina rike styra alla
the som fore ær sagt ¶ Thet thil j rike sino aff gudhi höghe
sta doom haffwa offwer alla doma och almoghans kære
maal efftir laghum hans och ræth vtsighia sulle samuidh
hwath han ekke wil vi

Laghman j vplandhom ær hwar laghmand aff sine lagh
saghn och alt almoghen vp thin skal nærwaran
dhe wara thaa konungh wil thessa edha gangha latha
aff thesse artikla ath alt almoghen j swerighe boandhe
skal han fore konungh haffwa hans waaldh och allan
konungxlikan rætt styrkia ¶ Annar artikel ær ath wi sku
lom gömin retta lydhno staandha och thes bodh skelkopna
j allo thy swarlest ær baadhe for gudhi och manne ¶ Thri
dhi artikel ær ath wi skulom gömin thine wara och thæ
nista medh sidlighta vp halzfødhit thil landhamære ri
ke och landh vp gömin waarya ¶ Fiærdhe artikel ath almo
ghen som aff aldher haffwer warith och ær ær skatt
skyllogh eyhær och skal alla aarlika och lagha vtt
skyldher sino konungx vtgiffwa och gierna medh
godhwilia vtan alla tredzsko och them skytia ær stæ
efftær konungx wilia och siælffs thæ ræth ¶ Fæmta

konungx

Rettha laghman och allt almoghan the edha swaria aa book
och helghadhoma och laghman aff hendh uphaalla bidh
landhe sitt och allt almoghan swa gudh hullan baadhe thil
sial och liff Konungx stam mar sin Riki och all helghon
och helghadhoma the aa haalla ath the skulo alla for
nöghadha articulos lydh sin konungh haalla och styrkia
epther the bestha samwitthi och upp ephaallo haan
dhom glodhe och sino konunghe trygga tero loffwa upp
thessom edhom Och thloffwan so laghmannen och almoghen
haffwe swarith och sino konunghe loffwath bidhe baa
dhe lungher och gamal oskyldugher so skyldugher Och teer
som teer fraalwarandhe so the närwarandhe och edha.
swaro och thloffwadhe

7 Konungher ägher ridha sina Eriksgathu och landz
mannen ägha honom fölia och gisla sätthia thee
han felogher Och sigher aa ... Och edha swaria the
forra ära saghdhe Och ägher konungher i hwario landhe
och laghsaghu loffwa och iattha ath han skal them alla
sina edha haalla och iattha som han swor i Upsalom tha
han forstho thil konungx tokx Och ägher almoghen ter sa
ma konunghenom loffwa sum the honom i Upsalom swaro

Nw ägher konunghe rattsipliker om landhet ridha tha
ägha the i Uplandha laghsaghu boandhe ära fölgha hōm
offwer thera laghsaghu thil Stighabrukx ... ägha sudhmän
lyudh tagha och honom upp gislom mötha och fölgha
thil swinthewna ... skula hōm ... mötha upp sino gis
lom mötha och fölia sino sith landh thil nidhian stoffh
Holaweth ... skula honom swalewegha mötha och.

fölghia thil Junabeck Thz agha hom westgötha mötha o
wth sino syslom och fölghia hom thil zonlondgabodha th
skula hom närike mötha och fölghia hö[m] [illegible] thil arbo
hogha broo Thz skulu hö[m] wästmän mötha och fölya thil
Östensbroo thz skula hom wplänningha mötha och fölghia
thil wppsala Tha är thz konungher och rikes thil landz
och rikes laghlika komen och sina Erikxgatu indhith
oc swarith hwadher so lagh seghia wth edha och ordhom
landhom och sino landhsmanno gioreth ath thz them han
och the agha [illegible] gifft

Tha konungher woril tha ägher ha wighias i Uppsa viii
lom oc kronas atte och anarstadz i sino rike epth
sinom fallom thaa aff Ertzebiscope hallstes fore hwardhe
lighets skeludh baghghia thera

Tha konungher är waldher thaa ägh[er] ha walia sith ix
raadh fförsth Ertzebiscop Sidha lydhbiscopa san
maangha so hom ära nytthe xii agha wara i konungx
raadhe aff riddharom och swenom och ey flere the xii
agha konunghe swärria sin edh aa bok och helghadhoma
thz the aa haalla thz the skula konungx raadha thz so
the witha fore gudhi hom och hans landhe nytth och
gaghneligth wara Och thz ey latha fore wenskap skull ey
for maaghsemma skull ey for frändhsemma ellar
winskap skuldh Annar ärwdh är thz ath the skula
han styrkia thil rikesens rätth up alle thera makth
ath haan maaghe haalla the edha so han haffwer rike
nom swornidh och almoghen hom Och thz samma skula

the wetha sigh skalffva haalla Sweridhi ath the skula alth thz
lawlighth haalla som konunghaer wil lawlikith haffva och hwar
ghen thz koppenbara the thom ath thas rike maa skadha aff
koma etc

x Vil konunghaer aa giffthogaangha och sinae husffru mor
ghongaffwo giffwa tha agher the maarghagaffwo
giffwas wp samtykkio hans raadhgiffwan baadhe biskopa
riddara och swenna the i hans rike æra och ey aff androm
landhom hwru nyttigh hon skal wara Th agher konungh
thes ath skipthae giffwa botha giffwi aff landho och gaar
dhom epther theri raadhe och samtykkio Th agher the maar
ghongaffwa lawlighha staandha lagligher Om i thene liffo
dagha sidha gaanghe naath thil konona Ær thz sa ath thet
ingh wil aa giffthogaangha ellr wthlandz fara och ey
i rikeno bliffwa wp sinne wara thaa agher thn kon
gher som rikedh haffwer henne lossi giffwa epther sins
raadhz samtykkio Th haffwe enghin waaldh the maarghen
gaaffwo aff henne tagha ok wadha ho gifftir ær och
i landheno bliffwer hotha ath thz findz wp koppenbarae
ghinghom och fulla skælin ath hon skuth sik aa mothe ri
keno ther som rikeno maa koma thil skadha tha haff
wer hon forgiorth sina maarghongaffwo

xi Thessom lawndho agha sialff man sino konunghe thie
na ath thukkom som wil haffwa staadhligh sinth
godh thwath thz riddhaer ellr swenn tha skal haffwa sa
godhan hæsth ath ha sæ wall wærdher xl mark ske
ngha baalthre ok ey wærra th thil thera sidhel wapn

zan hielm och skiol wapn baadhe thil likoma och been Engho ·
windhan taghno thy som en godher man maa sik up wæria ·
Hwan aatthandhe dagh æffther sancti Eriks dagh skal waapna
syn haallas j wpsalum aff wpsala biskops dome j strengha
næs aff strengenæs biskops dome j Ørabro aff nærike j
lincopunghe aff østergøtlandhe Swdha aff landh thyowsth
wædhbo ythre thewtha aff winsth grænna och wisinghsø j
kalmarna aff kalmarna skyghet och ølandhe j rydhaholm aff
vj hæredh j falkenbergh aff norra hallandh ok sødhre halland
j skara aff westgøtlandhe och dalum j thinghewallum aff
wærmelandhe Wil noker aff landhz frælsj wa wardha
tha skal han sik redha wa then daghin baadhe hæsth ok wapn
swa ath the som wapn syn skulu skodha skodhe baadhe hans
mandhom och hans frælsi och hæsth ok waapn ok sko
dhe om han maa the wppe haalla wp godz Alle frælse
mæn skula koma thil wapn syn hwath han ær ridhar
ælle swen och hwar syn wapn oppa hafflwa och ær
dha sialff aa sino orse och hafflwa hesth ok waapn
som fyr ær sakth etc

Wardher frælse man gamal och oo før ok han maa xij
ey thiænisth oppe haalla tha skal han koma thil
waapn syn ffore them som hona skula skodha Och haff
wa hæsth och waapn som th thil hører Och thee syn
faal och hafflwa en man wp sigh som fyr han skal
thiæna ær wptther thil rikesens thiænisth ælle ey fra
thu manen wardher han skilias so thiæna skal fore ·
Han tha take anan j hans stadh wp sama skælum ·

Kan och swa wara ath nokor thiænisto man aff alle ellr aff
tiænisthom ær ey paliffer fore haffwer han son ellr syni son
thiæna andhrum manne och æra ække daglika hema nær
fadhwre tha maa tha nyutha the thiænisth æn ostyfth
ær the mællan och ey ælles tha skal en thera da
wapna syn koma quarth ær aa sins fadhers wæghna
xiii Wil nokor frælsman aff frælse gaangha thy maa
tha ey thera witha tha wapn syn haaldhe tha
skula the som wapna syn haaldha witha hans forfal
och up hwath skath han wil wedh frælsedh skulas ok
fare ey witha thera orloff
xiiii Nw æra flere frælsmæn æn en saman oskyfthe
aath fadhr ellr och hans syni ellr och hans maa
gher som hans dotther æghher thaa maa en aff them
them som thær ær bæstir fallen thil thiænisth oppe haalla
up hæsth och waapno och frælsa them alla saman sa
længhe the saman æra wm døst ok deel. Skilia brath
the skilias aath tha maagha the ey saman fara aatir
sidha thil thæs ath the widhi æn frælse længher
wære witha thenne huar fore sik som widh sikr
xv The mæn som konunghen thil satth up sino bæste
wapn syn haaldha the skulu stodha ath aal
the styke haallas fore æra sakir som the wilia hafwa
wa wenskap aff thera konunghe och thy ingho ma
ne skadhia hwathke hoghri ellr laagh ath han
andhrom swndhrom haffwe æn som fore ær saath
withan haller/bæthre æn wærre badhe hæsth och

wapn

Dyrffwes th[æn] noror sik thil wndha ledna aff landa thier XVI
wisth tha hon aa bindhz thil rikesins wæzen ælle aff
wapnum wthan san forfall ath han wthgiriko ær tha hon
aa biledhz ælle liff aa pitthafængh och the up stralen pro
ffwas sanith wara huar som saa gör och sith sua wrsaltth
ey giorth han ather wista sith sialffe som han haffwe hafth
och saa the aligh aath wtha ath han wylthe forlita to
ungx naadh och bøthe th thil xl mark

Naadher the saa som gudh forbiudhe ath noror ry XVII
mer wndhan konungx baner then thiudh ha thil fian
dha draghe ælle rymer fraa konungx embetismanne ælle
i ressom som konunghe ælle hans embitisman wthsændher
han haffwe forgiorth badhe liff och godhz wtha han
faa ther aff konungx naadho ath ha maaghe sith liff lø
sa Rymer han och swa ath ha ey faanghen warder
faa aldrigh sin fridh aath wtha han wploghe sidhe
konungx naadh Haffwe hewffwdsman noror thessa sak
ath han haffwe swa giorth och hin nekar liggze thil
xii manna næmpdh the i ressone waaro raadhe halff
wo hwar thera

Wardher noror man faanghen i konungx thier XVIII
wisth tha æghe konunghe han løsa hans
hæsth och wapn hö aather giælla och hans skra
dha løsa ghera wan the och swa wara ath no
kors sialffs mans ? fordhaffwes sua the than
withdragher i rikesins thiænisth och ha aather
komer i sith heem thaa æghe konunghen then

hesth aath halla tha ægh thu hesthær
æn tha liffwer konungx marskalke ellr och ær lwthi the
ræ skadhum ath ha faa sodhan hesth missæ. Dør han
i marskosth æn ulo ær fatith tha kope sik anan j hans
stadh thil rikesens thiænisthe

xix Dør frelsis mans ... j man the wapn syn haaldæ
och findhs thes ingæ liffwand kolthnas som saghdo
och ... ath thes ... doo tha eigha the hom-
vm kwrna dagh gieffwa swa sodhan hæsth kopa so
for ær fatith och oppa thu dagh hom ær ulo gieffwen
kome fore the godha mæn och wari tha fatikdoms ffore
konungom æn swa ... tha egh ha haffwa sin wapn
och the tha wapn syn haaldæ æn han wil frelse nyu-
tha

xx Haffwer riddhar ellr swen sin effther sigh en ellr
flere han skal sith godz frælsth haffwa thil-
thes ath han ær aara gamal ær Sidhan skal han ellr
annar aa hans wæghna j rikesens thiænisth och thera
na fore sith godz ellr ... skath och skal so boudhe
æn han formaa ey thiænisth koppe haalla

xxi Them ænkiom som the hosbundher aattho so
frælsth thiændo j theris liffdagha och swa theris
barnom so ey æra thil lagha aara komen ... ...
... ... allom almoghas rath Swa ath
... man ... ... sithær tha skal hon frælst wara
fore alle thiænisth ... thu dagh hon ... andhra-
... ... hon frelsis man tha ... ha the

ne godhe mz sino ffaar hon bondha tha gangs slakth som
bondhe haffer riddar eller swen dottier effther sigh
thaa agher hon sama frelse nyttiya Ær ey och swa
ath alrikia eller jomfrw giffter loskelaghe haffwe forgiorth sith

Aerchebyskopar agher ridha offwer landh. Frælse XXII
thil konungs mz xl hesthom lydbyskop mz xxx ko
nungs alunbitheman mz xxx hesthom och ey mer Riddar
eller swen j konungs raadh mz xii hesthom hwar thera
och ey mer Andrena riddhara lodhlike mz vi hesthom
och ey mer Sinne man fore sigh so frælsth thiena medh
iii hesthom och ey mer Wthan tha se i thiænisto Thessoz
lendhom agha the thil konungs ridha och fraa och hwart
the wilia innan och aa thera redha penninga hwar so
th aa mothe giffer bøthe xl mark konungs enfalt om m om

Thet bøndrne agha swara aa almænnings wæghom vt XXIII
thara j storbyom tha ey githa thydhverne swaridh
wæghfarandhe mano sælia baadhe math ok hestafodher
hwilikin thim so bidhia mz godhewilia skeliken sithan thaer
ghe stadhom j wæghleghom ath æghandher sæx ey wæghfarin
thet Ahwar thaergha agha ok skulu swara j hwariom
køpstadh wæghfarandhe mano sælia math ok øl hws
och hestafodher och alla thera thorffthe til hwilkom.
køpstadh thz ey giører eller haalder tha bøthe hwar bor
ghamestare xl mark j them køpstadh och hwar raadh
man xx mark konungs enfalt Hulth ivøth agher bon

dhe eller køpman sælia fore xvi ørtugh ganmalth faar
for iiii ørtugh marth flest eller swin fore iii penninge

ro

brødh och øl aptan thy som ther aa wæstom thorgh dagh gælle i wæstom køpstadh Thetta korn skal køpas aff thes lewerares husbondhanom swa ath span korn gældhe thæn penninghe meer æn i wæstom køpstadh Och skeppa korn en penningh meer Wilia ey bøndher ellr thwærghe lawna bøthe iii mark konungs maalsæghiandhenom och hæradhe Ey alghir bondhe sama mane i samu hæradh wath ath sælia lotha thil ath maal och enna uattha fodher ey thil wofra wæsthwgh ellr borthsætalsex lotha ath bondhe skal sweer bort ey och flere saman æn skipath ær Och sætr ær sætth Hwar som worth taghir aff sisslom ellr aff bondhom ellr hwar som gæster thera hws aa moth thæra wilia Och aa moth thessu laghu wardher thet prøffwath in thil hans mz fullo skælu tha alghir konungher och skal hono liiff aff tagha mz swærdh swa hwilkin som laghum fore tolketh walle Wtal maagho och skulo tolffmæn østyrnghe faanghas aff laghmanno och aff andhre domarom Och ey liiff mista for æn the haffwa warith for konunghe ellr fore thæn konungs doom haffwa och konungs domer ær aa gifwen Waardher ok wotor drapin aff wærriandhe ellr alghandhe i the samu the tholketh walla gerd lighir oguldir som fore konungs swoardhe Thz som ey gullz wardher for æn gæster rædher aff gaardhe thz ær i-prøffwath ok ey køpth æn bondhen aa kræwer och staandhe sama ræth so sætr ær sætth the tholketh gærr Hwilken gæster en ælla flere aff them saman æra kom maal och

balk

math ath thy sinne so the gastha draper ella drapa vp
kody eller oxgh thil blodis parghar ella parpha ella vp
nozrom hwaaldis eptom gor them blodhevithe eller
blaanadh faanghas the a fersko gerninge gifve liff for
liff thesso maale swa mathe vp hwaldis eptom tingh
eller stingh aa han lagdhe ffaanghas han ey aa fer
sko gerningh kome fiolgher fore konungx dom ella so
the som haus doom haffwo haffwe och sidhan halff
maanadhe dagh fraa Wodhe haandh fore blodhevithe
och saar och blaanadh alle the thy giordho Och oo
gilth wara thy the fingho aa topthene aff bondhanom
ella aff husffrunne ella aff thera barnom ella hionom Och
alth ear thy them gilth so gorr aa thera topth Rydher
gesther aff gaardhe wredher fore thy ath ha fik ey allan
sin wilia gildh. Och gor ha anan thima fore thy sama
draap blodhevithe ella blaanadh laghlika thil konunx
standhe sama ratth som fore ear sakth thy ath ha ogh
ey hepnas ofthe brutlugha peningha fore sina gesthning
Eller om al maal egher thobwernes husbondhe och hans
husffrun och thera barn och hion i bondha fridhi och laghin
wara tha the ey gesthas ∞ m ∞ m ∞ ∞

Hwar som taker vp hwarlde revetho aff them i han XXIIIj
adhe haffwo hus wordh stugh hwathu ella hwa
thu worke ella vp vetra haandhla aath gorde omyth
gor for andhra och wil sigh eghna eller och lopa
peninga gelldhe aather stadha och d xl mr ∞ n. XXV

Hwar som gifwer maalsegshandhe ratth fraa sik

joreth i hande aff vattan

haffwe forgiorth sin rætth wndh thy saka och thy som maal
sokiandha rætth tiligher hom swarees hwarte wtj laghum
ælla ransakom Enghen ma taka awarb thalu thil sin wotha
som lagh thil segia hwar thet gør bøthe xl marc konunge

XXVI Vm frelsi ma ælla quinna gøra skrifthe ∞ Leghaar
Walla kepe wtj them som aa skath fallom iordhom bo
andhe ælla loppenbarligha som lagh segia och lønligha
the j mellan wtj them forsta[k]ln ath hwar thera skal
sith egha ægandhe slikalika in thil sin konungx nærdh
hwar som thollt gør tha ær konung[e] fuller thiloffter
hwar eptir thy som thet ær wordith thil Hwilken wtj tol
ko wardher loppebar[a] thil komen wtj fullo stæxlum
och wethno standhe thiloffs rætth och thy skath gille
gælle ath konunghe alla aarlika wethskyldhe aff hwar
io aare som lagh thil segia ∞ m ∞ m ∞ m ∞

XXVII Hwar som gør nokra thingh oppa them som konungh
i sin fridh wtj sino opno bifrede thy ath ha kære
dhe aa han fore konunghe wardh ha faanghin och
wtj withno thil komen tha haffwer forgiorth liff och
hustru och arffwa taghi hans iordh och aff husens
taghi maalsokiandhen thredhingh och konungh thewe

XXVIII Hwilken som bryther konungx dom som Lythe
han haffwer giffwidh ælla hans æmbetsman
och haffwer ther domith aa bøthe xl marc konungh
ensak Thet xl marc skulu wethnum tas wtj xij ma
nom aff them bruthligha først aff hustru Och
tua ey the thil tha skulu wittas hans liff Rætt

kna ey hans skulz tha wyrdhes thas wordh tha swa ath
hans fradhelse lighe the wordh aath innan natt och aar
fore swa nythredh tho staar Elther ey aath fore konu
nghe och maalsæghandha tha brysthe fore them swa som
ute som fore ute æthe i gardhom tha mælthes ffursth
maalsæghandha fullt ... ∞ m ∞ m ∞ m XXIX
R Oudhbodz nødher fore konungh som breff haffwer aa a
nan komin gardh och ær ha ey thil swara som aa
kæris tha egher konungh them som aa kærer en man
ath thessa sækthia i them landzskapi som ha boor i som thil
kæres och for enom ath thewen skal them som aa kæris
kærandhen ath stæffna aa then dagh som konungen hør lagh
uppa synno tiffsa ath skal ha latha nafftha sik quitto breff
ath komha sik hørm haffwa gulderth epther landzlaghenum
och ægha the konunghe konbiodha som kærande up
sano breffwo ath swa war giorth ∞ m ∞ m ∞
N Hwar som boorpal i konungx garthom ok hwar thet XXX
hallith ær haffwe forgiorth hestom ok arnborsto
och aa gol ute konungx kurat och ligge thil hærredhz
nadhadh om ha wardher ey wisth fersta tingh taken
R adhi thet swa wara ath nokoth brytes mothe konu XXXI
nghe aff thy som i konungx balkeno staar tha ægha
dom man wara thil skipadhe i hwarye laghsaghu sam
tyktæ waatdhe och thil nattedhe aff konunghe bech
aff hæredhs mano i laghsaghu the skulu alle atthe
och wilia haffwa kopplegha och koppenbar hwar
i synno landzskapi som thet wardher skipath wotth

effter ath hee allom them som almoghan ofridha moth thesso
och thynna edh skula the swæria aa gudh och hans helgho
doma och aa thes iordheriks hedher Och skyllia swa Wii
bidhiom os saa gudh hialpa och helghadhoma hwi aa hallo
ath hwi skulum enghin them saka gøra som sakløs ær Enghen
ok them orsaka som saker ær æpther them samewithen och skiælom
som gudh haffwer os laghith och the ey latha j komposicio skul
ælla frændhskapsnio skul ælla maaghskapsnio Ey fore redde ælla
hwndh skul och biwdho hwi os sallffwa thil alla forwægher
dha articulos och the som ærv skyllugha thynna balkenum o brutz
likra haalla skula Swa hielpe os gudh och the helghe
doma hwi aa haallom Hwem thesse xij ælla vii aff them
swæria æru wærdhe fore konunghe hæradhe ok maalsæ
ghandha Hwem the fælla æra fælldhe hwndhi konunghe-
walffsty epther handh hals ælla liiff ælla godhs och penningha
konunghe ok hæradhe æffter them som brotzen æra ∞ m

xxxij Aldre ænghin ægher ma fora epther them som them
ær do vrattha giortt ok aa walsto helghom dagh som
skina mano och grand Och aa fyrsta hæradhe thinghe
ther ha i boor ælla och i walsco vi lwko fore konunghe ælla
fore them hans dhoom haffwa Brother ha ey tha ær hwar
mans fora om hwaaldzginghha dødh och ogiltz och
thu som aa bakrs koma sekther thil swara fore them
xvi och sekther fraa them och haffwe xiiii natha dagh
Wil ha ey thil swa koma thaa fælles æpther hans brev
them och fanghe ritter æffter ha æpther them brothen ok
ra Wer om thu som saken giffs rædhes ath nokor aff

them som haffua oritha wilia aa moth honum antigh for
skylskap maghskapio swagherskap fiendh dalwndh ella iswidha
skul och githir han thz metzeligha proffwath ella skal
kompnath in thil thera ella flere tha egher man them aff
sittia och andra swa matha i thera stadh sittia i thy
synne och ey laagher etc

Hwar man som ey haaller konungx doom tha skal XXXiii
konungx nempdh fara hem thil hans och metha
thz wth konungx doombrewth och hewarid sin rath som
honum ar domdher giter ey all konungx nempdh komith
thaa skulo ath minstho thre aff henne koma thith han
boor och haffua andra godha man mz sigh aff thy hære
dhe han boor i ath nempdhen wari e full ella ath minsto
vii och aghe konungx nempdh haffua thre kost fore the
wtfferdhe och thridhiungh aff allo konungx dombruth.

Alla konungx wthgeerdher skal xiiii natha XXXiiii
budh for koma orn the wthgerdh thz ar lagha
ledhungher iiii skep i hewario hewndhara Vil ko
nungher pallffewer wthlandh fara ella sin hær wthlan
dhis sendha raadhe pallffewer hwru lenghe tha skul
bortha wara och epth thy wardher han ledhungh wth
bidha so tha skul pallffew wthe wara Bidher ko
nungher hwar och skul ey pallffew wth fara wthlan
sandh sin hær wthbudhes tha ar han lagha ledhungh
viii sundh och viii spann aff hewario hampno fore
ste skipwisth tindalandhe ella i atthundalandhe epth
wppsala stane Bidha i fiedhrundha landhe epth

Kunungx skiplagh swane Budha i andh skipwisth agha wara
vi pundh och vi spæn Thera skiplosir agha vtgøras
mz parningom ?ol mz i hwarie skipwisth Thessa skip
wister skulu bygdo alla folk landh haagha hollith aff
mz landh vordh sin aff konghn mana som ther skip
Thz fierdhe skal vthgøras aff manthale aff bon/
dom och bondha sino aff lesso deyexingo och lopsko
mano The kallas moghandhe madh se syo aara saan
ble ærra tha skal i allom vthgerdhom staandha thil thes
konungher han wandhan taker Aller skal skipwisth
vthgøras ok thil konungx vtfærdh skiras Tha skal
en man wara fore hwario hafno och en man fore hwar
iom attunghe ok thøkkan attunghsmanz wilia taka Han
skal thæs wara fathighare ok thz syo mz kosth aghir
Tha aghir en wara vtgerdhmanna ellr assomanghi och
tha en man om gewarth aar Lagsina ellr thas ewlatz
staandhe fore allo gewidhgarend Hwilke thera thz lathi
bøthe iii mz Sua thin haffer gewidhgareth Sundra
gewidhgarend tiudhen terstrid mann Alla aghia the
skipwisth manamala och andh vtgerdher gøra
som bondhe ærra wari thz bondhe se skipwisth ok
manamaala ærrar gøra Athn se en forma thz wa
lagh odhgrænger och gøre iii ørtughe a darsdh
Tha bondher koma mz vtgerdhom fore konungx
kirkiu thz agh attunghsmann for staandha Nu ær
bondhe i rætt gøra da rættas steffnodagh ellr thræ
daghom for ok skipwisthe skall vtgaangha tha
mæthe aff hono ii penningha fore en och saa ko
mingh sin fulmadh Hwa ær ok om spaneman

la Bidhia atta ørtoghar ok xxx mark Ok hwar som lotgialld
skulla lotgiæras aff mantali thaa skal allir hundhares
lotgiæras aff mantali Ok skal konungir haffwa aff
hwario hundhare iii marker sægia tio alle
nefnd Hwar fiærdhungx kirkia uti nefnd Ok ater bondher
ok skaar hwar bondhe iii skæppor [illegible] alle iii ske
[illegible] hwar bondhe ok hofwe alle [illegible] bondher kom
ok lamb alle kidh alle haris fore hofwe alle [illegible]
fore [illegible] hofwe Allir [illegible] tæliomæn ey fulla lotgh
giærdher haffwa fangit aattunger ma [illegible] fulla giæff
lota lotgiffue aff sino aattunge Ok thy [illegible] haffna
[illegible] Ok attungir [illegible] ok lotgh [illegible] meth lia
i [illegible] Ok maa aattungher fore slagh konungx lotgh
giærdher bindha Ok fiærdhungher Ok halffte hundha
ok alder fiærdhe helfte hundhare Ok [illegible] bondher
[illegible] fore tælio [illegible] fore sina [illegible]
som tælia bool [illegible] landh [illegible] bondhe.
hundhares tælio Ok halff mark landh bondhe thol
tha tælio Haffwe tælia ueria fralse standhe [illegible] so
bondhans Ok hwari [illegible] Byggia landboa quarre
the i [illegible] [illegible] lotgiæra alle [illegible] alle
[illegible] the som byggir [illegible] ey i [illegible] aff [illegible] tha
alla the [illegible] fore hans gaardhe thalatte tio
[illegible] thagha at hwath [illegible] fore lotgiærdh
Ok [illegible] up [illegible] in [illegible] fore [illegible] ok
in [illegible] fore hans [illegible] Byggir [illegible] quar thaa
[illegible] aath v mark fiærdhungher aath x mark.
Halffte hundhare aath xx mark alt hundha
aath xl mark Ok [illegible] fulla lotgh the

hoth konungx enpak Huar ther konunger faar folk tha ware bondhe
sakloser ok hwath wtskyldho ther halsth ok Skipasta sma
namaala aldrigh aldh wtan faar hans hof Leysina atte has
forwarilse och aatthungx medh the stundh wtgha hwar som
wtgiffer atte quar sither Och thin wari sakloser the wara
ia Och thin fallen ther the falla sket sialdningh fore wtan
bothe iii mark thin taki tolfkio medh fellis man fore eth
faar bothe iii mark tolfmanned fallt man fore hans atte
hoph faldhe ii peninga fore en Eghe tolftuoma wara outh
ther hom fforer thaa fore bondhe heem aath saklosir och
haffwinsthe bath Ey maagho thio wärendher wapnas fore
konungx wthgärdher Ikcona konungx wthgärdher ey fun
i wtthom stepno dagh tha ar ther laghe forfal ath the
ey badh fingho annath ath the saknth budh fingho Then
adhi ath the eldher waadha fingho swa ath the forgiulledes
Au the kona wthfordho The skal lösna och aatthungx
medh ey sind edhom fylla Huth atte hwndhareth quarth
thaa sätte ther wth folklandz hwar ey eon folk landz
mannom och ey xl mark och ther thil skipewistena

Her byrias gifftha maala balken

i Hwem ma skal sik kono bidhia
ii Hwem ma skal sik kono fästa och om nokor
fäster thwem mannum ena kono
iii Um mz tagh man moth fadhers och modhers wilia
iiii Um ma fäste laghligha qwino och nekar hona sidha
v Hwem tha maa hona laghligha taka
vi Um nokor ranar annars laghfästa qwino
vii Ater haffwer brudhstolne swa brwdh faanget och
Dör hon ther än tho hon kommer thil hans

Hworu magha skrinngha brudhgifftome maa giffva viij

Hworu riddarä swena och bondher skulo marghongaffwo x
giffva
Huru hustru maa forbrytha maarghongaffwo x
Um hemfylgdh fadher giffwer vp son eller dotther xij
Om the ther dela vm hemfylgdh xiiij
Vm hemfylgdh blandhas xv
Thad bondhen döer hwar barna godhz skal fore see xvi
Um hustrwn gifftes sik andhra sin. Och om thy for- xvij
dhel hon skal haffva aff oskiffto godhe
Hworu bondhans barna godhz skal lwdhga skifftas och xviij
vm bondhans fordheel epther hustrunna
Um flere kulla æra inne vp bondhand eller vp hustru- xix
ne æn en hworu tha skal skifftas
Um godhz sö bodhen köper och hustrun hwru ther skal skifftas xx
Hworu bondhen maa borth skifftha synna hustrw xxi
tha fadher och modher dödh æra hwar tha skal kvä
maalsoghandhe
Ær æn tha ær gamal eller kwanfför som barna xxij
maalsoghandhe epther kvara
Nær bondhen lotha barn och hustrwn segher att hö xxiij
haffwandhe ær
Um fadher eller modher gör bröllops kosth ath son eller xxiiij
Dotther

Will man sik kono bidhia tha skal han gifftoma och henna skyl lasta frændher hittha och bidhia. swa badhin fadher ær gifftoma aathi ne dotther Ær han ey thil thaa ær son Ær ey

konunge

son tha ær hena sambrodher ær ey ha thil tha ær aa fæ
dherneth halfbrodher. Ær ey ha thil tha ær halfbrodher a
modherneth Ær ey ha thil tha ær fadhurfadhir Ær ey ha thil
tha ær modhurfadher Ær ey ha thil thaa ær fadhers bro
dher Ær ey ha thil thaa ær modhurbrodher Ær ey ha thil
tha wari them skyllaster ær aa fædherneth ællær a modh
neth Æn the badhe iæmskyldhe tha wari ok thy aa fæ
dherneth ær och ey aa modherneth man och ey qwinna
och tha nw modher badhe æru hon lefuer

Wil man sik qwinno fæsta tha skal hene gifftoman
Quærlwara och iii withne thære aff mannens wærgh
na och thre aff qwinnona wærghna tha ær lagligha fæst
ffæster nokor annar æn rætte maalsma bøthe xl
mk maalsæghiandha konungh och hæredhe ællær withi
loff aff rættho gifftomanne nw æn bolfæsta mana edhe
ællær dyli nw samo mannum ath ha ter ey giordhe. Wil
hen man fest themen mann enna kona bøthe xl mk
och them kona sener mer tiffthe bøthe iii mk byskope
xm ællær dyli nw sæx manna edhe ath ha ey wisthe then
hon fest war Tha qwinna ær lagligha fæsth tha a
skal sotnaffter the ho boor lysa thre helgha dagha
fore gifftomaali och sidha maa ha hona sakløsth wi
ghia Afla the barn i festhningh sama the æra adhel
kwonu barn. Afflar man barn i løske lothe och ta
gher sidha the qwino thil laghgifftho tha take the
barn arff som adhelkwno barn thy tha ha bætra
dhe qwinnone tha bætradhe ha och barnedh. Skiul

byskopær sæxtiugh ath thy thæ skulu adhe (?) wattæ bøthe byskope
iii mark och haffwe forgiorth skrinigh walla the baadh
tha haffwe huarth thera halffwa skrinigh och bøthe
byskopenom huarth thera iii mark

Hwilken ungh man taker moth fadhes och modhers
wilia huath hon ær thaghir han thil laghgifftho ælla
lyster laxghe haffwe forgiorth fødhrne oc mødherne ok
enghu andero wil fadher och modher forlatha henne
the sak tha take sillan arff dhaluth Delæ thy wm huat
thy henne war forlatit ælla ey withe thy (?) jon maxn iij

Nw haffwo ma qwno sæxtiugh och wil hionalagh up
henne byggia tha skal giffthomanne thil vi witu
fore thy dagh than will brøllop gora Gyns ho hon
forfalla lyos tha haltæ windh ɔl mark thil thy giffter (?)
fylle hon aather wosthen epftir thy som godha mæn ha
mætha them aff huarss thera waxthina thy ær lagha
forfal wm hon sewe ær ælla kranch j nokor the for
fal ath the maagho ey hionalagh byggia up giffter lo
ffwe och the haffwo thera ræth fran thon thom ey fyn
nas tha fære thil thingx och take dom sama synio
fr-andhom och take with sina fæsthekwnu Domare
nefne with iiii godha mæn a thinghe ffor hon skulu
skilia och witha huath thy gøris Vilia the thom
ey følghia tha bøthe huar thæ iii mark thil thera
skiffthe och nefne andhra mæn j thera stadh fran
han hona ey ellers faa witha ath dør brythes wa
fallofth Kombs nokor skulu adhe ertha j mella aff thy
ath han wil hona with thaghia skal ath thy warder
nokor dræpin ælla saar wari thy wgiltig the faa

som hona ǫkerya wilia Waardha the sare ellr drapne som
hona haffwa wilia tha wari alle thre ogilte som thz gørs
och hetthe sidhan quinna laghtaken och ey rantaken

v Nw bedhis brwdhgumme festemaal tha skal giffthoma
festekwinnu hanom ~~giffwa~~ giffta och ær i hondh
sellia med thessom ordhom Jak giffter tik mina dotther thil
hedher och hwsffrw thil halffwo sengh thil laas och ny
kla och thil thridia penningh j arffwom och aff thy
faan j løsøre och thil alla the rætt som wplenzsk ær
lagh och thz heligha Erik konungh gaff J nampn fadhens
och sons och thes helgha anda Ær nw noker the
glømo som swa ær laghligha festh ha haffwer brutith
konungx edhsøre tha skal hans boo skifftas en luth
festemannenom annan konungenom thridi hæradhe
och faa aldrigh fridh for æn hans festema bedher
for honom ellr hennar aff swa æn festhema dødh ær

vi Nw haffwer brudhgumme faangith sina brwdh och
will hona heem føra Dør ho før æn hon
komber heem thil hans ellr j sengh med honom tha
skal hennar lut thil fadher ellr ærffwingia aatherfaras
och alth thz hon hennar war giffwith aff fædhernes
garde ellr frændha Brwdhgumme taker aather
sina fæstningha the tha hennar førdhe Dør brwdhgum
me wari sama lagh wtha brwdh haffwer sina før
ingha the tha hennar førdhe Alt ær brwdh hem ko
min hel och halbryggdha tha skal ho j sengh gaa
med hinom bondha Tha the haffwa nath saman le
ghath tha ær ha hena malsman och ægher sokia
och swara fore hona och giffwa hennar morghon

gaffwo

balker

Och maa brudhgumme flere förningha sendhe sinne brudh vij
æn en gaangara ok thil sadhel betzl extramatraapto
och hattho Enghin maa ok ga thil mera tysviga Brudhe
na fadher ælla hena gifftoman ælla hena næsta the maa
tho hene ey flere paar ny kladho giffva æn iiii kothan the
kladhe hon forra haffdhe the maagho hene fatlöffth om
mas Annar deudsta maagho the hene giffva effther the
wilia Aattha maagho the wara na baadha sidhor som
bryllops kladhe skulu bæra Thondhe brudhgumme och
enghe flere Wil brudhgumme sin kladhe giffva tha
skal han them klosthro ælla fatiom giffva och ey lekaro
Enghin man them som koste skal haalla antinghe bryl viij
lops kluoghange ol lothferdha ol thaa lik ior
dhas ærffvees ol ælla forstanesso ol maa flere gæs
tom biudha æn i kopmanstunas ffresthy en biskop och
the lekmæn som i sidha thera kanesta aattha ridda fol
koxpnara ok tiuohra och xx bondher Konunx nokor
dobudhen thil thenna fornaffdha olhafdher Ær thz rid
dhare i konungx raadh bathe xl mæn Riddar kothan
konungx raadh bathe xxx mæn Riddara ewdhlike xx
mæn koxpnara ælla pister vi mæn bondhe ælla leghodi
thor bathe iii mæn Warar ey leghodinghe bathe tha
gælle thy krop ey haffed koo han skal ærffvedha ok
aar fore hwaria mæn Prestir fore maalsoxghandhenom
sidhan fore konunghenom Ey maagho biskopa riddhara
och swena the som bundhne æro ny flerom heston
ridha æn skipath ær i konungx balkenom Enghen
man lekara skaan fælt sendha thil anars effther lik
nom i ærffdhom ælla i lothferdha olum skal enghin

Giftomaala

offerfara ther ulf ær sakth Thaa maa ha ey thaa flere gifto
bildhga æn x och fatigho folke hevar epter thy ha formaa
och ey i andhra ofgherdho Thær skal konungx lagman aat
watha och thessa brœtha peninga vpbæra och skifta
them och thz giffwes inthær vp aff Ey aff konungx wadha
na ok ey aff thes som kroptæn heuth lagman maa loff
lika koma obeadhin tolketh maal wathletha Thz so bryth
j motær thessa sakom thaa skal lagman næffna xii bol
fastha mæn aff thy hæradhe so ha boor j ath mætha wth
the brœtha peningha aff thes lopa so brœtz haffwo
swa so annor konungx dombrœth Bryder nakor fler
hæradhom æn ulv skripath ær bøthe xl m konungenom
och th giffwes inthær vp aff Huss nokro skeel.
ath han obudhen kom warder wtignadh thil iii m ma
nom bøthe som fyr ær sakth Amen Amen Amen
IX Rebodare geffwe sinne husfru maarghengaaffwo xl
lødhogha m ath skwenske wilath och ey mer
Hærathz giffwi xxx lødhogha m ok ey mer Almene
like kiælpis mæn giffwi x lødhugha m och ey mer
bondhe bolfaster giffwe iii m seoxnsta peninga lop
kær man j m Thessen maarghengaaffwa ulv ær sagdh
maa giffwas hwath ælla ma kwil j iordh ælla j løsi
penningom thedh swa stædh ath affla the barn mellan sik
tha ware maarghengaaffwa barnomen fore mødhrine och
ey fore fadhrne Koma ey barn hiona mellan tha ha
ffwe the theera maarghengaaffwo som laghlike lyffwer
wpthet aradh och haffwe hwarkens the arffwa waldh
thz giwalla Hwar som mera giffwer æn ulv ær sakth
tha haffwe thz engha makth och hwath so mz giffwith

balk

Ær ther faar aath ritho ærffuo och bøthe xl mk ko-
nunghe en sak xvi marker skulu saffne swa thel morgho-
ghaffuo och thriæltaudhe then sen fore skil Ey maa morgho
gaffuo giffuas æptha aa ritthom bundis dagh
Gør hennes vilw hordho och wardher laglika thil wnne X
tha haffuer hon forgiort sinne morghongaaffuo ok
allo then sen hon war giffth ok giffwe thil
Giffther man sin son ælla dotther och giffuer hemfølghdh mz XI
hom ælla hene j wordh ath løsø haffuer the hon
følghdh ok maxa then liffuer sen hona wth gaff Tha han
ær dødher tha bære aath thil skiffte mz swornum edhe mz
them th æra ritthe ærffua thil Haffuer æntra hemfølghd
mz sinno barne twari samma lagh
Dela mæn om hemfølghdh then sen hona wthgaff ok XII
then som hona thogh och hon ær ænn inne mz giff-
thomannum tha haffuer tha bondhen ordh ath witha wth
giffuith sa mykith som han wil mz xii manna edhe
och seghia swa Ath thz gaff iak tik och mera ey thz haff
wer thw faangith
Nw haffuer tha faangith sen thogh och klandhas XIII
fore hom och kalla ey giffuith swa tha haffuer
han wiltzordh mz xii manna edhe ath thz war hom
mælth aa festningha stæmpno och giffuith ok a giffthe
gewaxdhe thue aff them wittnæ bære och aather
j edhe standhe
Nw bygger bondhe mz sinne hustru och affla barn XIIII
saman Dør bondhen tha haffuer hustrun wits-
ordh ath see fore sina barna godhe mz næsta frændha
raadhe ær maxa hon ogiffth ær

Ga Giffthomala

xv Gangher hon aa andhra giffte och hava bar[illegible] na fox
dherne aer inne ur hene thaa skal [illegible] barna fox
dherne bodhan skifftas thaa take hwsfrun forsth aff o
skiffte sina bestho sengh the aer bondebolster hoffdha dyna
lin lakan aeklaedhe och thet thil sin kwnotlaedhe the aer skal
giera twerthil manthol och sin hewodh duker Skiffthe
sidha j thry take barn thwaluthe och hwsfrun thridhiungh
aff losorum Haffve enghin waldh ath giffthas j barna
fadherne fore aen the aer bondha skiffth v ma v

xvi Giffter quinna j fadhurs boo aera ther barn fore tha skal
bondhanskiffthas the medhan thaa take bondhe
forsth aff oskiffthe sina bestho sengh ur allo thy hene
thil horde Sidhan sin bestha hesth sadhel wapn och
the klaedhe hon aera skoren sidhan skiffthe j thre
lothe bondhans thwa lothe och barns thridhiungh Sa
gher bondhe eller hwsfrw aa flere giffthor waare sa

xvii Naer ey barna godher fore skiffth aen Sua lagh
aeth aen flere giffthor inne ur bondhans aen en huath
the aera thua eller flere aeghe alle halffth bondh bonda
och swa gillt waare en giffta som andhron Och ta
ki tolketh giffta so giffta Och waari hewar the
gildh thil sinne morghongaffwo aa bondhas luth ur
fullom kotthud eptter thy som hon waar giffwen aa
atthom hundhers dagh kom aen swa aath rekker
Rekker ey swa aath ath fylla allom so giffwerth waar
tafri thaa alle jamptth tholikt en so aaer aen mor
ghonggaffwa waar giffwen j losoru Waar ho giff
wen j iordh tha haffwi hewar the so hom giffwith
waar Aera flere giffthor inne ur hwsfrwne aen en

huath the æra thewa ælla flere tha æghe æ tho thridhiungh
bondh alla them ætti och th tolk gifta so gifftha skwa
so seer ær sakth

Atth the bondhen och hustrun koppa sama malagha xviij
the i thiovalagh æra huath ther hælkr jordh ælla
koppa th ægh hustrun thridhiungh aff och bondhen
thua luthe skula the skiltha som koppa thaa faanghe æ
hustrwnna thridhiungh och aa bondhans thua luthe

Ey maa bondhen hustrwnna jordh borth skifftha huath xix
hælla the haffwa barn ælla ey kyrtha ut hennes-lo
na godhwilia och hana aɼffwa och skiffte thil bæthe
och ey thil [illegible]

Nær fadh och modher dødh raadhe tha then som xx
næsther och skyllaster ær fore barnd och barna
fødhse æ huar barna fodhz haffw haandha mellan lo
than fadher och modher tha egher huarth aar reken
skap the aff fiapa fore næstho frændho

Nær than luther wuthaandhe offsamal ælla wanføre xxi
ælla barnana bondh dhels man so them skal fore
sea tha fare theera frændher thil things och take dom
hitt ther sankth om thaa æghe then fore raadha som
fadher och kan och weet wiil aff frændho næsth
skyllastom

Dør bondhen och æra ey barn epter komb then thil xxij
gaardh som aff lwt skifftha och raadha. Tha
swarar hustrun iate ær ey byrdh ok barne bondhans
minns Tha æghe the fodhz swnas och i [illegible] hon
dher sæthias och tha raadhe hustrun sinne fødho
tha skal hon haffwa vi maanadha dagh swnes ther

thaa aa hene ath hon haffwandhe ær tha skulu æn laghaas
hene iiii maanadha effther thet barn sua x maanadha Och siaar
uiffthendhoom tha take thet arff effther thet senare tha maa thz
ey arff taggha Gange tha fedha hustrun aath ther ff hon
haffwer forgiorth aff them godhe Nw sigher hon medh
barne haffwa warith Och thz forferss thaa æffter hø thz
witha mz thrylggia kwinno witnom Och xii manna edhe falder
hon aath edhe gælle ath kostghen huath hon edhen gan
gidh kwarn sakløss fore kosthenom och skildh windh aff fwarth

xxiii Giffwer fadher ælla modher bryllop aath sino son ælla
dotther then koster ægher ey thil fulnadha gaanga
Byggia systkene i boo sama giffthes eth aff them eller
flere then kost ægher thil fulnadha gagga falles uz in ukz(?)
Och ey mera tha ath kosthen fere mera ær kosthen midhe
gællis aath som kwarth wær

Hær byrynnas Arffdha balken etc

i Nækkn brysth arff skal skifftas
ii Hworu bakarff skal arffwas och skifftas
iii Nw æt wardh brysth arff ok bakarff
iiii Om dødhburith barns arff
v Om laghgiffth quinna takr uz waldhe fran sino bonda
vi Om bodhe hustru och thet barn dør al i sænd aff missalto
vii Om biltogh mans arff och om hans barna arf ok æn hustrun rymir uz bonda
viii Om sloghkulla och sæhulla arff och om eendha barns arff
ix Om bonden dør fore æn hustrun barn föder haffwande wara och giffwer uth
x Om systkene byggia sama i boo oskiffthe arffwarth
xi Hworu systkene skulo arffwe skifftha i bolbyiom
xii Hworu seghia systkene ath oiafnt ær skiffth them mellan
xiii Nw dela wærre om arff och sigh huar uz i ætho ægha

balker

ærffwa och hwar som arff haffwer iij aar oc hindhrath iij aar

Hwem ær nokor skyllare æn thyn ærffwerth haffwer takit och quall the ma xiiij

Om mane giffs skul fore lekthe xv

Om modher och fadher skula fødha frillobarn xvi

Hwru frillobarn skal ærffwa och ærffwas xvij

Om horbarna ærff xviij

Vlaindhras nokoth thy i skiffthe ær kometh xix

Om dødhis mas fall ath engin skiffthe fore æn fall ær gullet xx

Om dana ærff xxi

Dør bondhe atte hustrv och leffwa barn epther i
son ok dotther ærffwe son ij lothe ok dotther
thridhiungh ok take sonabarn som son och tholikt
dottherbarn som dotther alth thil femptha man
æn tha ath nokoth leffwe aff systenomen

Nw æra ey the thil tha ær fadher ok modher take fadher ij
thwe lothe och modher thridhiungh Æra ey the thil
tha ær brodher och syster taghe brodher thwe luthe och
syster thridhiungh Och take tollikth brodhers barn aff
ærffwe som brodher och tollikt syster barn som syster alth thil
femptha man æn tha antighe leffwer brodher ællær syster
Æra ey the thil tha ær fadher fadher och fadhers modher
take fadher fadher ij luthe och fadhers modher thridhiungh
Æra ey the thil tha ær modher fadher och modher modher
take modherfadher ij luthe och modher modher thridhiungh
Ær ey the thil tha ær fadhers brodher och fadhers syster
take fadhers brodher thwa luthe och fadhers syster thridh
iungh Æra ey the thil tha ær modher brodher och mo
dher systher take modherbroder ij lothe och modher syster
thridhiungh Ær hwar som fadhers brodher och fadhers

systher thola dødha modhbrodher ok modhsyster thes dødha kin
no thil arffs koma olpthir syste brodhirs barn ælla epther syste
systerbarn tha skulu ok sino brodhirs barno ok systerbarnum arff
ut sijdh giffwa thøm brodhirs luth aff brodhino komo.
Och thøm systerloth aff systrane komo alth sua samuptha i
man. Ær en aghe thil tha ære bryllughe och systlinghe
thaghe bryllughe thwa luthe och systlinghe thridhiungh.
Ær i hwadh stadh som delis wardher aa fadhrne och aa
modhrne hwath thz ær ma ælla quinna och gøra the
iæmn skipt them dødha tha taki ok aa fadhrne thua
luthi och aa modhrne thridhiungh. Ær anadh uærmer
take alth sama och giffwe inthe luth aff i andra
slæktthine

iij Ocklis wordh brysth arff och bakarff baadhen.
Iasskyldh haffe tha brysth arff thil ok bakarff
fraa thz ær bryst arff aff mannino kometh ær Och
baakarff aather i slæktthena

iiij Nu seghia the barnsens fadhurens frændher bar
nedh woa døth fødh ok sik rætsteudhom th bær
en quinna thunxsta manna wittne och tha komer in
ther ath sins barns arffwe

v Wardher quinna ut waalle taghin borth fraan sino
boundha Och fødher hon barn sua the xl wikur
ath ho war i sængh ut sino boundha thz barn skal
arff tagha

vj Sothiaes al sama i skip man qwinna och thera
barn ut / Drwkna al sama wedh enghin hwar
som forsth døør ælla senasth tha ærffwa mans ærffwa
manen Och quinona ærffwa qwinona. Sothiaes all

saman i slødha ok aatta i ena kwar kweth enghin ther war.
fforsthom dør ætt genasth ware sama lagh Wrina
al sama ine och enghin kweth hwar fforste dør boudhe
barn ætt hustrw ware sama lagh Haangher hæst
aa landh droper ætt bunet boudhan hustruna och
the barn kweth inghin hwar loxnghtt liffdhe ware sa
ma lagh Stulias ffrylle mox aath liffwandh och ffør
ras dødhe kweth inghin hulke the loxngh liffdhe ware
sama lagh Dyghia thwe j ffloke i eno huse och hwars
thera ok anars arffwe døia the baadhe i ffoxundher.
ware sama lagh Liffwer anar thera faa loxnghe epter
anan ath tha maa kwidh gudhs likoma taggha tha ewa
han thas arffwe ok tha han ffik ey taladh ætt gudhs
likoma taghit ligge ther thil thinoxgha mana kwithne XI
som thaa noxewaro.

vij Wardher man bilthogher laghdher Rymmer ha aff la
dhe och thas kona up hom Affla the barn
saman maxdha the kwthloxnd ok ra. the barn egha
ey arff tagha Affla the barn kwthloxnd och faa
han sidha ffridh och wardher ther barn enloxnd.
ffirth thaa maa ther arff tagha Waar barn afflat
ffør an tha biltogher wardh ok hwar ther barn ffød
dhis ther eftir arff tagha Rymmer hustrun up bon XII
dhans tha haffwer hon hwarken forbrutidh iordh
ætt loffsra Rymmer manen och hustrun sither qwar
Ethwaxls ha heem ok affla barn up heme ther
barn eftir ey arff tagha efftir sin fadher
ther hether risthøffdhe Aew kan bilthogho
mane ætt haws barne noxoth arff thil falla.

mædhan han lotløsir ær faar tha fredh i piua dagha thaa
takæ thz arff ffaar han ey fredh i piua dagha tha takæ
the nesthø frændhe arff sin mædhan æro
viij Nw ær fadher och modher dødh liffwa barn æffthe
baadhe samkulla och sundherkulla Ær eth aff
samkullum æffwe tha samkulle the lewe och sundh
kulle skiftinge hwath thz ær brodher ællæ systher och
hwath the æra flere ællæ færre i kullenom the faa en
mer aff skiftinge och thaa som ægh æffther ...
gatth i bolbyni och hulth ær ... hulla Æro kulla
thewe och ær atth dødh æptir ena kullin tha æffwe
kulle kull och enghen anar ma ællæ qvinna Ær barn
och ær eptir fadher och modher ællæ ær anadh thera
dødh æffwe halfft fadher ællæ modh och halfft sa
systhene Ær eidha barn liffwa eptir fadher ællæ
modher take atth sama aff tha atth sundhkulle ær
thil ær ey samsystene thil ællæ sundherkulle tha æffwe
fadher och modher och giffwe inthe loth aff
Nw giffther bondhe och boor up sinne kona ix
och afflar barn up hene Ær bondhen for
aff hon kwiffthe sit haffwandhe lwa tha kofter bon
das æffwe och bær lop æffwedh och sægher
j æghn ey barn sama Nw wæth ey hussfrun ath
hon haffwandhe ær or giffwe loth æffwedh Nw
thalas thz ath hon haffwandhe ær Och han faar
thz hon so æffwedh lopbar och far thil och dø
sigher hona ællæ forgøør hena liffwe up forgingø
then ath han kwil viddhorsle missa æffwedh Nw
gordhas hon och wardh sidha loppenbarth hon

iordhat ær ath tha forkom hena lyffve hwilkit ther kwique
thil upp sano tha skal hon ko iordh takas och hena lutr
kopstolvas hittes thz barn ettr nokor lifwadhr thil barns
thaa ærffuo barn sin fadhor och modhor ærffuo sith barn ok
hena ærffua hona ¶ ther ærffuo dødher och lydher quik
ker och cristhen gaangher fraa thy ath enghin maa a
na drœpa sik thil ærffs

Nw boa systrene sama i boo oskiffthe huath the
haffla upp thiænisth ettr andgrom slæghdho take.
tolkith brodher som brodher och tholketh systher som syst
er. Nw sidha skiffth ær tha gaanghe thy thil skiffte som
the aa fadherne ok modherne singho och en thy the up
thiænisth ettr andgro slæghdhom lonno

Nw kwilia systrene skiffta sino ærffve ther skulu the XI
frændh nokorlwara ath nimffto there luthi skipth
læggia och sidha lutha ¶ Nw sigh annath the kwara lu
thadh och annadh en tha ¶ ær ther lwdhrordh som lu
tadh will kwetha upp fullom lagmadha edhe upp næstho
frændhom och ha fa ther upp luth och lagha skiffthe
kwidh sin brodher ettr systher ¶ Tha fadher luthen
ther huath haffwo fanghith ¶ Nw ær luthadh i bolby
nom tha ær ok luthadh i allo thillagho som lygger
thil thes byarins

Nw sigher nokroth thera sin luth lwærri ok kvara. XII
Nok bydher kwinna lwndh sik thaa ægher thr lwdhrordh
som ina nath och gaar wil thil lagmadhadela ¶ Thaa
skulu the alle aath bera upp sworno edhe och næsta
frændher skulu thil the kwoma ath nimffto xij take
slwa maangha aa fadherne och aa modherne som.

Ärffdabalk Ärffda

han kan faa iii aara gamubla Thessom lewandom ath luthen
forskal the hwar haffwer fangeth ær annar lewandhe wardhir
ok annar tha skal han ixsinfras och bæktras och ey aff
nyo skiftha Wela the ok sidhan tha skulu the sin nest
the frandher som næstwarn skoskia ath the kunno ey
ixsplare skiffthe ok nw ær giorth sidhan lithe hwar aa
synd luth och ganga aldrigh thil ther skiptan ther mellan
och ey them barna

xiii Ella nokre om arff och haalla hwar sith arff ...
rættho som han æghier æffwa tha ær the baadhe
rætth och lagh ath them som koppenbarare skylskap ewth
laghum haffwer ha skal arff tagha Ær ther nokoth wiff
q och ey koppenbar skylskaper tha skal laghman aa thinge
latha rædha the ath fore sik och them arff thil do
ma som hans skall och besta mana næstewan woyar thom
mesta sannadh wara tha skula for jaffsaldh skulde ath then
som arff egh tagha effther. Dome withe sin skylskap sa
man ok sex mana edhe fyre aff them withne thele
aff frendhe och thue aa modherne ena forswithe ma
withlethe hwar sin skylskap fore ok thriggia aara heffdh
aa komber ellighes haffwer thu arff so i hadhin haffwer

xiiii Nw ær nokor skyllare ok then so arffwerth haffwer
och thalar ther aa laghlika for ok thriggia aa
ra heffdh aa komber take ath sik arff effther
lagha withne och dome ok tha ath thesse frandher lis
i arff falledh them ath the ær aathgangh arff so oskiftt
taker ok laghlika aa thalas som fyr ær sakth

xv Enghin man maa androm frenalöst withe han fee
Sinne taghin ællr barn børaen withne Ælla ok

Nu ighe ær och lwthes ther honum tha skal ha dylia mz xii
mana edhe badhe barns och hefdha slwa ath ha the gi
no aldrigh haff hadhe j ol lwten Jnna tho ther barn fodh
dhe ælla bøthe iii mark giffthomans engast xvi

Modher skal fødha sith frillobarn thil thes ath thet
ær tiyghia vara gamalth Fadha fadher ther fa mod j
dher thil thes ath thet ær siw vara gamalth Sighe tha foda
bøghia the kvarnadher aa barnena ther thil ath thet ær barn
fem aara gamalth Alles leghes frillobarne foster modher
och fordharffevas barneth ther æghir bysroper skodha hwar
ther skal aathir fastha xvii

Kan frillobarne penninga lwxxa falle ther barn fraa
och ære thee penninga epther och liffer badhe fa
dher och modher taki fadher ij luthi och modher thridhiungh
liffer annath thæ epther taki ath fama Ær hwarke fa
dher ælla modher thil tha ganghe pna ther arff fore all
annar arff Eij maa frillobarn mera ærffva æn ij mark
epther fadher och ena epther modher ffaa adhelkona barn
thil vi mark tha taki frillobarn iii mark hwat the æra
flere ælla færre Ær arffwit minne tha taki frillobarn
ath inthe Ær och arffwith mera taki tha frillobarn ey
mera bææn iii mark

Afflar ma barn i hoordhom i frændzsæmia spiælle xviii
i gudhsiffwalaghe ælla i systrene spiælle the
bar kwarn skulz lwdh all arff

Blandhras woxoth ther i arff ok kronetts blandhras xix
ther fore æn tha blandhas fore allom hwath hetta
arffevane skulu ther haalla ælla lwthziffwa ok lwkra
arffvane thet ælla lwthziffwe mz laghom

XX Dör man ära gaeldh epter tha gaeldhe ae thaes gaeldh aff
boo oskiftho och arffwane skiffthe ther aather aer.
Aer ey godhzeth mera aen gaeldh thaa geldhes ae gaeldhen
aff ther godhze. Wndher ey godhzeth thil tha aer ther onth
neingha taka som engha aerw thil och arffwane hwari saker
lösse. Enghin ma haffwe waaldh wtan arffwe skifftha for
aen thes dödha gaeldh aera guldhen. Wndher ey godhzeth
thil tha fallen aff allom gaeldhom thollt aff inte so inte.

XXI Dör thn man so ey haffwer arffwa innrikis komer
vtlaendher arffwe innan nath och aar vp byffwom
och skiptin ath han aer hans retther arffwe take thaes
arff. Komer tha ey inna nath och aar tha take konunghen
hans arff. Hwath ther aer iordh eller lösöra ther kallas
dana arff. Aer then iordh aer them giffwen tha take then
iordhena aather som hona lothgaff. Aer manen vtlaendsker
och wetti man thaes arffwa tha skal arffwetti quarth
standha ther thil han komer som arffwa skal. Weth
man ey thaes arffwa och komer ey budh aff them eller
han wissa hwar the aerw eller och arffwinghen innan
nath och aar thaa arffwe halffth konunghaen och
halffth giffwes fore hans sial etc.

Här byriar iordha balken etc.

i Hwarn aera lagha iordha faangh i swerikis laghum
ii Hwm ma wil sälia iordh hwarn han skal hona kopbindha
iii Hwarn byrdhamen aegha iordh aatherlösa
iiii Ädla byrdhemen o iordh skiffthir annar sva kopbindha och annar ey
v Wm bondhe wil sälia sine hustrv iordh
vi Ädla byrdhamen o iordh hwilken [illegible] nembner etc.
vii Wm häradzhöfdhinge hwru ma skal iordh [illegible] sälia och ath lösa

Om byrdhaman ok kotir ar ellr ok ha offerwaghi ellr ionsu viii
Meth huadh kwardh from ma maa iordh aatherlesa ix
Huru ma maa sua iordh fatth pantha x
Om ma sel iordh ellr skiffter lw eud stadh ok i and ok o affliga iordh xi
Huru ma skal sygh iordh laghligha aff thaxudha vp xvi fastho xii
och huar dess hoffdhinghe skal fore skilia
Sell ma iordh i flerom thoptom ok i enne xiii
Om keypth iordh klandhas och kom ey fangha ma fram xiiii
Koper ma iordh aff klostro ellr aff lekmane huru ma xv
skal ha vp fastom wedhbindha
Om ma latir berth sua iordh antighe vp kiop ellr skifft xvi
the och klandas the iordh
Hughir pyslom haffwi kwal salia thza iordh xvii
Hughir haffwi kwaldh salia ellr skifftha offerwagha iordh xviii
Huru barn thorffwo forsdho kwidh ok bondhe ellr hust borth lapp xix
Haradz hoffdhinghe skal giffwa sin tiff aa alla the iordh xx
som skom sellas och skifftes aa thinghe
Om heredz hoffdhingha tiff brina ellr fordharffwas xxi
Huru laghman skal iordhabreff giffwa och konunghe stadhfesta xxii
Laghman och heredz hoffdhinghe the skulu giffwa sin tiff xxiii
aa alla the dhoma the lothi giffwa aa thinghe
Om ma gör baadhe iordhakiop ok skiffte xxiiii
Om ma skiffth iordh aff landhe i kopstadh xxv
Om ma haffwer iordh oo hindhtha iii aar xxvi
Om ma faar iordh aff andhro fore affradhz daghha xxvii
Om sex aro giffto skepno och kwi affradhz daghha xxviii
Huru landbor ogha iordh bypygha och i huath thima xxix
Om landbo anthwardha kwi iordh ma affradhz daghha xxx
Huru ha skal fra bondhans tradhan aa ser xxxi

xxxii Om ittha fardha dagha mana mellan

xxxiii Hwo konul ma kwitha landeghskyl gulna Jordh

xxxiiii Huru bodhen maa falla sina husfru jordh och hustru ma falla bodas

xxxv Dela thwe om ena jordh annar gifwer thil fordhrenes ok annar thil fangammas

xxxvi Hworu barn eller andhre arffwingha egha fadhur eller modhur fodha

Om the suik eller fatigh warda

xxxvii Dela thwe bya om ena jordh

xxxviii Hworu man maa bolagh up andhro laggia

Fem ære lagha jordha faangh j Swerghis [illegible]
ath ær aff om thz ær laglighha ærffth annath
ær skiffthe om thz ær laghlighha skiffth thridhi
ær køp om jordh ær laglighha køpth ffiærdhe
ær gaaffwa o jordh ær laglighha geffwen ffæmpthe pan
sath jordh æn ho ær laglighha pansath och forstandhen
Thessen fæm ære ful faangh jordha Bewa och [illegible]th lwth
ne och watnledhom och aath allu thillaghu ærat[illegible] thy so
lewslighha skriffwath staar j rikesins laghum Huru hwart
thera ær laghlighz eller olaghlighz j synom stadh laghlighz
staandhe och olaghlighz aathrganghe Thy ath thz so
ær laghfanghz thz ær rettfaangh och olaglighha faangh
som olaghangith thil thes aammes haffdh aa komb

ii Wil ma falla sina jordh the han haffer up aff
faangith tha skal han hona aa threem hæradz
thinghom sino fradhu laglighha opbiudha fordhnes fren
dhom fædhrnes jordh och mødhrnes frendhum mødhrnes
jordh sidhan haffwe byrdhamadh dagh nath och aar
ath the maagho the jordh j thin dagh køpa kwitha
the hona ey køpa tha haffwe wald ath falla sina
jordh ok hwem han wil och ughe aldhrigh byr

Dhaman wall a the iordh thala

Vilia byrdhamen the iordh thil sin lösa tha köpe epther 3
the som thera aa thera wærghna och thera a hans wær-
na seghia hona wærdha wara och ey epther byrdha bev-
dhi. Sælli ma iordh fraa sino frændho och bivdh hona ey
laghligha wp böthe iii markz och frændh löse byrdh thil sin

Nw seghir annar the iordh ena laghligha wpbevdhna 4
och annar ey the sculu xii men aff hæredhe lvi-
tha so the seya baadhe jaa wdher war hon laghligha
wpbudhin och staandhen laghligha thaa haffve then iordh
som fangit haffver. War hon ey laghligha wpbudhen.
thaa gaanghe iordh aath i byrdh och then böthe iii markz
som saalde och wærdh aather wp

Vill man sælia sina hwsfru iordh tha scal han hena 5
frændho hona laghligha bivdha wp sama la-
ghelom som sina eghna och sælli ey meer aaff hena
iordh æn thridhiwngh och aff sinne iordh thwaluthe

Vilia men om byrdh wara then nærmer ær . . . 6 Ca:
sa byrdh som nærmare ær aff fatra slæt bivdh
dher ha ey thil som næster ær wari tha then næster
som thil byrdher aff hans frændho ena nath or aar
dra the baadhe sæxmynder thaa löse baadhe halffth hwar
thera. Slæt seghir hwar thera sik nærmare wara tha
sculu the thil thinge faara och rætna sina æth hwar
thera æpther thre men næmpna. The sæx scula sko-
dha hwilken thera nærmera ær och æpther thy som
the sæx skwærria och witghna tha scula hine byrdh lösa

Hæradhz thingh scal wara i hwarpo hæredhe 7
aa rætto thingestadh löghærdaghin nesth epth

midhfasto sunnedagh fore thy ath hwath som han wil tagha
vppa swa iordh korn ellr andhra penga thel fodh ellr ffodho
Tha skal han fore thinghe swa iordh pantsætia Och da
thy ware thel kyndhmesso Same daghr ware ffor allo
fredhom ok waar the pantsættias Och aa thy thinghe ha
swa iordh pantsætter tha skal hæradz hoffdhinghe
næmpna thom thwa bolfasta mæn aff sama sokn som ha
boor j The skulu widha huru mykith ellr hwath han
taker The skulu och næmpna tha thy aath gældz medh
fasthom skal och iordh aatherlosas The iordh ægher och
wpbiwdhas aa tyron thinghom fore kyndhermesso dagh
Løser han aath fore ægher aa kyndhmesso dagh ellr for
wari iordhen hans Løser han ey aath haffwe tha byrdha
mæn waaldh the iordh aatherlosa swa nath ok aar fraa
them dagh etc

8 Nv byrdhamæn wtherika tha haffwe ha dagh swa iordh
aatherlosa swa nath och aar sidha han aattir
kom Ær han offwormagha lifften dagh nath och aar
sidhan ha ær xv aara gamal Ær somr byrdhaman
haffwe thon sama dagh æpther thy hon giffth ær hwar.
som ey wærther thessa dagha fore nw æra saghdhe tha
ware skildher widhr the iordh och haffwe thy skan
gith haffwer

9 Medh thessom wærdhøro skal man swa iordh aa
therlosa skal iuffwer Redha penga korn wætth
flæsk smør lærefft wadhmal oxen Oc hafr kopar
Och o skieriuth klædhe Hwa dyrth skal iordh aa
therlosas som thon wthsætth Och ægher byrdha
bleddhi Och sama mæn som widhr waaro thaa

thesse wedhsora witztoghos och skulu the nærwara tha the
aathskellas och mætha the wedhsora Aro the mæn dødhe nær
ne tha hæradzhøffdhinghe andh thæra i thera stadh som the
skyllia baadhe iaa wordir thy som the skyllia thera mellan
swa skula the lütha aath etc

Vil man sina iordh skath skiptha the skulu nærwara 10 x
fore bolfaste mæn oc hæradzhøffdhinga thæt a
hwaro the wæghna och wærdha the iordh aa thinghe.
hwath hon maa gælla och æpther thera mætes ordhe skal
ho witsælthias och swa aatherløsas och ey dyrare 11

Ath man sæl sith fæderne i enom stadh ælla skiffther
och køper i andhro stadh thet ær fæderhnes iordh ok
ey afflingha iordh Afflingha iordh ælla ey byrdhama
en bylodhas then som iordh haffwer affladh haffwe waal
ath gøra aff henne hwath han wil giffwa ælla sælia.
then han wil thet dyrasta han giter wtha the iordh sæl
ig arff thil komen Ælla haffwer man byrdh køpth aff
vetthom byrdhamanne thon ær ath bylodhas byrdhamanom. 12

Alla stadhe thær ma skal sit iordh laghlika affthuudha xj
ey køpa ælla skiffthe thet skulu tolff bolfaste mæn
fasthæ ath wara aff thy sama hæredhe som iordhen ligh
gher i. Och hæradzhøffdhinghæ skal fore skilia och
næpna then ma som sit iordhena affhænder Och sighe
swa Thinne man affhændhe sit sina iordh swa mykla
och i thæn by nær och skærre ok allo thy ther thil
liggher. Sina gaardh och wathan affhændhe sit Oc
snom arffwo Och hæglimar wndir han Och thæs ær
ffwa fore swa maagha peninga och thet thil wara the
tolff fasthe ath och wil Aron alle thet witna ath thet

ær laghligha aa thinghe giorth. Klandhras the iordh
sidhan tha skal then som iordhena kladhar fore næmpna
sina xii fasta the vii skulu thz prøfua hwar i sin stadh
badha sik slva gudh hulla ath tha sik the iordh laghlika
och lovlika vaarom the fasthe aath æro nokre dodhe aff them
fastom ellr lothlosse farne ellr i laglia forfallin slva ath
the githa ey the thil komath thaa næmpnæ andra bolfasta
mæn i theira stadh. Och the skulu samaledh swæria so
fasthe æn the thil waare. Vthar han them edhin gaan
gha thaa æffther holdes hoffdhinghe kopteth stadhugth
domma. Och haffwe aughin wadll æffth mer the iordh
quædha so æn thinna ær slva wardh. Thy ath tha ær
laghlika wardh fore allom them so skiandhelis kinna
aa kæra ær
13 xii Wil man i flerin topther skilia æn i enne ok i slva
mangh i toptha so tha skol saa maagha fastha.
skal tha haffwa ok sina fastha a hwaria jordhenne
badhe in ath thaka och lotth ath giffva
14 xiii Køper man iordh aff andhrom wardhe
som hona skadhe
som køpthe klandhras nokoth i thy køpe tha skal saan
thaman skam kouna githær tha hemolath so skadhe.
staandhe køp thes som køpthe. Kom ey saanghoman
skam ellr kommer skam och githær ey hemolath than
gaanghe hwar aathr thil sins och then bøthe iii mk so
æ hemolth skaldhe
15 xiiii Køper man iordh aff andhro hwath thz ær ellr aff
klosther ellr leckman tha bindhe fastha a iltha
Nghandhe ~~[illegible]~~ ath han kome

hugho dyeli worde so itth orghadhe war oc faste thil orlo
Kaller man borth sina iordh hwath helt in kop ælla skif xv 16
the oc faar sidha hwar aff andre the sama iordh
thil thridhi man ælla skuldes the iordh ffore honum so hona
skipsth borth letth giter ha ey hona warth tha bøthe iii mk
for o hemolth Och hin bøthe for aa wthan oc hon ok
i komen Och the andh wari saklose Och ten gaghe
aath thil sempa so thm lothgaff Och ten aatir thil
sina iordh som hona lothgaff

Qwinna syslonna haffwi waall ath sælia anarb iordh xvj 17
wthan ath ha fra grand bff thm so iordhena kø
per ath the iordh ware honum hemolt ꝛc

Haffwe enghin wall offeomagha iordh ssoffo iordh xvij 18
ælla wthgewillingha iordh borth sælia ælla skiff
tha wtha ath ha skiffthe thil botth Och tha swa ath
tha offeomaghe komer thil moghandha alder ælla och
ath mæd giffth wardher haffwe waall hwath the wilia
ten skiffthe haalla ælla ey

Kopper ma fraa skomm sine ælla køper kona fraa xviij 19
sino mane ælla far man Pelagrims færdh tha
thorffwa barn skødho widher tha haffwe ten waall so
hema giter ath sælia hwath ha wil i køpstom bær
nom thil skødho Staandhe ten swa fulth so qwina giør
som manen i thesso maale Och ganghe thna luthe
aa bondhans sodh och thredhungh aa hustrwna ok.
mædhan the hionalagh byggia tha haaller samgha køpt
sama hwath ælla the skulu sælia ælla køpa 20

All the iordha kop man skal ghøra aa thinghe
hwath helst han giffwer iordh ffore iordh ælla køp

iordh fore peninga hwath hon mæ ælla minne tha skal hæradz høff
dhinghe sith vpp aa giffva ath the iordh ær laghbiudhen
och laghlysth och næmpna them i byffleno som landzskipas
swa och alla them ther æro fastha aath Och næmpna ior
dhena hwem vphan hon ær och hwar hon liggher och
then dagh och then stadh som the ther skulu ha giordh.
Och them som iordhena skipthe giffwe orthugh ffore vpp
Hiffwer man iordh fore iordh tha skal hwar thera
vpp taka aff them hæradzhøffdhingha j thy hæradhe
ær som iordhen liggher j som han faar ther taki aff
21 XV Nw skulu vpp fordhaffwas the som fastning
hæradzhøffdhinghe lotghaff ther ægha fasta wi
tha och prinsen the som tha aa thinghe wæra hwath
vpp lothghaffwos ælla ey fran ther iordhaskipp fore lagh
manne hyffwas tha skal laghmanna sith vpp ther aa giffwa
mz samma forordhom som for ær sakth Och bondhe giff
wi laghmans talakthe halffwa ord fore hans vpp Hwar
so laghman ælla hæradzhøffdhinghe giffwa sin vpp
aa iordhaskipt ælla skifftghe tha skulu the næmpna them
i byffleno som landzskipas Swa och them ther æra
fasthe aath Och hwar iordhin liggher ha skiper Och hwo
hwo vphan ho ær och hwem maagha peninga ha fore
giffwer Skiffta the iordhom thaa skulu baadha ior
dhana næmpnas i byffleno the ha taker och the ha fore
giffwer hwath ther ær ma hæradh ælla lothan giffwas
ther peninga thil thaa skulu och the i byffleno næmpnas
hwath peninghom han thogh och hwem maaghe ther wa
ro Och i hwath skyhlon etc
22 XXI Nw haffwa the laghmans vpp och hæradzhøffdhingha

fangith koma the fore konungs doom och bedhas konungs domboff
tha aghe konunger thz byff stadhfesta eller thz byff aatra lekh
ghra ffore som bondh skiffthas ellr hans byff som jordhena
saaldhe fore skendha och ey alleras

Alla the dhoma som lagsman skal aa thinghe ffora hwath xxij 23
the ellr bondhena bondh ha ellr ey the skal lagsman
sith domboff aa giffwa. Och then som domen taker giff
bor halffwa ... fore byff ... och aat byff konungs lagh
mas och haradz hoffdhingia i thollkom maalom och
andra aa swenskom skriffwas

Gitter ma badhe kop och skiffthe ok skiffthe mera xxiij 24
Och kop mine th giffs skiffthe fasthom wal
och bondhz ordh. Ar kop mera och skiffthe minner the
dømes jordh i byrdh och giffs kopfastho waaldh ok
wittne ordh. Ar the badhe jempn thaa ganghe aathe
i byrdhena ...

Skiffther ma jordh i kopstadh taker gaardh i kop xxiiij 25
stadhe fore jordh aa landhe ellr och ha taker
topth i kopstadhe taker fulth i kopstadhe ath marka
thal swa som jordhin gellr tha dømes the fullt. Gör
the badhe kop och skiffthe tha ganghe the kopa som all
andr kop och skiffthe och giffwes thz byff oppa badhe
aa landhe och i kopstadhe swa som all andr kop ok skiffther

Alla the jordh man haffwer dhundhedha ok otland xxv 26
edha i them aar hwath thz ok holler kop ellr skif
the och wittna thz xij men tha haffwe enghin waaldh
aa the jordh thala som them aar haffwa squaldh skan
dhett wotha ath maalsaghandhe ok withlegind ellr faan
ghan aff ok offwerwaghe. Ok hwar som thwe dhela

kom ena iordh tha æghe then affradh som iordhena köpte æn
hon ær ey saaen Sætha tha rænær sik thil lodhgordha
27 xvi Hwar som iordh köper aff androm ællæ ut skipthe faar
ællæ ut prathsæltingh fore affradz dagha tha haffwe
han affradh som iordhena thaa æghe.
28 xvii Sæx aar ær giffthostæmpna Ja skiptha aare skall
giffthe giffwas swa som aa sæxtumber baadhe iordha
skiandha och landboa kom affradh Ællæghe affradz daghe
ær aa sancti thome dagh ffore iulom giffs tha affradh for
koth hwari saklöss giffs tha ey affradh koth a rætto aff
radz dagh ællæ fore helle fiardhungheno thørffhunde aath
sakkprauom æn affradh ær och fore koth baadhe saklöst
och affradh aa næstho thingx dagh Haffwe æghandhen
ithe hwall segia landhbonom aff iordh fore æn giffthos
stempna ær kothe kotha ath tha giffwe honom alla giffthe
na som tha köpte aff honum etc
29 xviii Nw sighir landboe æghandheno aath thil iordh fo
restempnesso thaa radhe æghandhen sinne iordh
och faa sik siælffwer aa boa köpta sina iordh
30 xix Nw sighir landboe sidhan aathe och ina affradz
dagha faar tha bondhans thræddhan aaper ælle
giffwi honom thræddhis kon ælleghe thy som thiwe maan
skulla aa hwars thera löghna æn inthe ær thræth
ær och thræth tha haffwi forsakt sine affwodhe Ær
och ey giffthostæmpna kothe tha haffwi forsakt sine
giffth och rætt sadh kothan ath iordh æghandhen.
körær tha han aff bole borth och the skal hær edhe
hwffdhinghe kothe Ey maa tha epther affradz da
gha iordh aathe segia kotha ath tha faa bondhans

anna aa bya ellr giffwi bwth affradh aff thy aareno och halle
wppe them thiaenngha the iordh thil hørre aff thy aareno
ech tha ath enghe faadhe aff thy aareno
Rætter fardhagadagher mana mellan ok thorsdagh xx 31
for midhfasto sunnodagh Latha tha landbon halff
thes lidhugh hwara ffore them thil skal koma Vm kyndh
messo haffwe enghin landbo wald fore ellr rydhia aff
bole sinu ffore fardagha Wil landbo fore sælia thaa
ather ha ther aghandhens samtykke bryda Ey maa landh
bo nydhiffwe thimber laanghthalm ellr gaardha aff bo
le sinu Lægher ma anars iordh ha skal wiklsporgher
bora offwer ath ther ha letta haffwo leghlatha sin
del ellr lova och tha skal fordhr aa bole nythas
Wil man wtha landz skyldh ghiolma hwarn thaa xxi 32
wthyr ther ws fore mand fallpeu parthe des
dør ængte thy som giffth gaff ellr them so giffkath
hwar tha wikffwes ther som forsthne ok thr thil
Ey maa bondhen sælia sina hustrw xxii 33
iordh wthan ath thessen maal thwenghia kan
wthlangsker hoter thil landz lægghias hedhen ellr wisthin
fadingha bondha ellr hustrwna och bathe sinna ko
na dath bwdh och bidhia bondha ellr hustrwna aathe
løpa Vilw ok ey annath thil ok iordh thaa maa bon
dhen hennar iordh sælia och sina hestffilo aath løpa
Vilw ok ey annath thil ok iordh tha maa bondhen
henna iordh sælia Och sina hestffilo aathr løpa
swa maa och hustrwn bondhans iordh sælia och
sin bondha aathr løpa ok han fanghen ok Vilw
wan them thennghr ellr fathighdhom handha

Jordha

Och wilia sælia sina iordh ær thil fødho Ætha the badhen
iordh sælia thwa luthe aff bondhans Och thriddhiung aff hus
fruna Ælla æghir bondhen hwarken iordh ælla lösöra
tha maa han sælia aff sina hustru iordh om aaræth thil
fore ut och ey wær Thæt köp skal aa thinghe laghlica
giras ok bygdom hwath wordh then th thil driffwa

34 xxiiii Deela thwe om iordh annar griper thil fordhgrunds
Och annar thil fanghamans tha skal ha fangha
man fram koma sidhe han iordh hemolath tha haffwe
then som fanghith haffwer sidh ha ey hemolath thaa
wære then ut sine fordhgrunds wittni som mana edhe
som thil fordhgrunds griper Ælla kunna fanghamen
maghe wara som hwar haffwer fanghith aff andhru
ledhe tha hwar thil annars Och kommes tha hewar
wirdh sith wordh och then bæthe in ut ath ohe
mæl fatdhær Ær fanghomann sama landh och lagh
saghu tha skal han fram koma a thre laghthingo
Ær fanghomann annars och wtha landh och lagh
saghu tha skal han fram koma j xv wikum Ær
fanghomann wtrikes j thra thrætinth ælla j sidha
hwnns fordh ælla borth seghladher wt sino kop
skepstaath tha skal the dela j glewarstadhin staandha
Och strydh aff the iordh j tolva hæradher sexthans thr
thil æghandhen nath kommer Sima xv wikum aff
ther the ath ha ær aath fulkomen tha ægher ha j the
ukul staandha Driffther hwm hemolz man som
fanghith haffwer tha bæthe then aalwerkan som
iordhena haffwer faridh och tiwaffwe wordh
aathær aff then som hwm hemolth j hæradher

balker

sitthe Ælles kan faangkona Innan bo vara och gitter
ey kommeth fore forfallom Tha ägher the dygda j-
giwarstadhin staandha til thil hemulss ma fore komet
Och i therom laghthingom ther epther ägher han j hemuldh
standha Och tha skula the vaghia manna forfaldher
vithne fore them vara so lagh sighia och swaria ath
han ey hattj kommeth fore thessom forfallom ∞ M

NU kan mannen ekke quinno soth haldha ekke atte XXIIII 35
thaa egha thera barn thin koppe haalla och
fødha thil dødhra dagha Hafwer ha ekke hion barn
epther sik eth thu ekke flere tha ägha the hion aa
thinghe sina barnom iordh köpbilodha vilia barn ko-
dher tagha thaa ägha the han ekke hona fødha ffore
iii mark om aaredh Ath koppa agha thil Ero ey the
thiil tha take swa mykla iordh so iii mark sionga ær
vaxerdh kom aaredh fore kosten Egha barn ägher forst
fødha och koppe haalla ther thil sa mykith ar [illegible]
som the aatthe kopbaxra vpper thin aath arffue aen
ther dødh vare syster systerlung och brodher brodherlungh
Vil ey eth barn vidher tagha Och ära swa thre vithne
thil och fødher ther anath systerbarn fran sidha tha ta
ki skipsth [illegible] ther for sin kosth aen tha ath ey se mæ
thil och taki hwar sin loth swllan kop effth the-
dødha Samalagh ära kom friendh aen ey ära barn
thiil som vlo är sakth Thu ägher naasther vara ath
fødha som naster är arffwe aen dødher waare Vel
sigher annar iak bødh swa sin kosth fran som thes
thin standhe ther a xii thinghe vithnesmand vaa
dhe halfswa naestadh hwar the vare arffwingia

Iordha

skylloghe skodha fadhur och modhir oc thera fatighdhom haldhe
ath aller oc huath the penigha haffwa ath ey oc the for
maagha Skilsken pa ath dotther fadher ath modher .
borth lorandher bolther in ut huarth aar the ath rethe
maalsoghandhe Also twno the ath skyr oc thet ar kunnugth
som the fore sik skyfto Tha aghir then som kosthin hulth
flya inflieth aff thagha som than kostath haffwo och the
andh fanghe thil skiffte so offwo loper aff thy han ath
hon aatthe Haffwe enghin waaldh pa iordh bindha
ath giffwa for sin kosth wtha rettho arffwodhiom ∞
36 xxv Skila thewe bya om ena iordh tha sighir sik en han
ne aff the delo thin som iordh aghandhe ar .
j then by the aagher han aa thinghet skipa for oc the
wardhiom thil tappar then by delona tha ware then
sakloss so sik affsagdhe Vindher hin delona ware .
then wothelystir baadhe aff both och iordh so sik sakliff
wer affsagdhe Wedhiar tha skifti och segher sik
skodha aff the delo Sker oc hon aldhgas tha bothe
iii marc och wari skildher wndhi then huath ath the
wina ath tappa the delo etc ∞ ∞ m ∞ m ∞
37 xxvi Vil man bolagh loxghia up andhin the skulu sex
bolfaste man wrdhe wara thet ad thewarss the
wexghia the skulu watha thern loxughe thera bolagh
skal standha baltis thera godher tha baxthres ffore
baadhom than thet winstas tha wintas fore baadhom .
Also ar wthe bolagh skipna Och the wilia skiffta
tha sixner awar sik mera aff thy boo och andhro
mina ware thet aa thera sex mana wetthnadh
som wiidhswardo tha the bolagh lagdhe Och .

skifftæ æpthir thy the konungx haalfft sidhan anar the fore
andhrom ok kan ey koth skiffta æpthir the kothno bæthe
iii nætter fore koppethaldhit Vil man bolagh skiffta ffore
stefno dagh bæthe iii nætter fore koff aff sino eghno skem
thom och skifftær sidhan och haffwe sidhan hwar sith æpther
bolaghs ebuthno Bolagh man maa ey leggho latha ellæ
loxna aff iordh hwar som the iordh faar ellæ slaar kotha
iordhaskaffhandhes loff æghe iordhaskaffhandhen allan anladha

Hær byriæs bygningha balker

Æn bondhe wilia by aff nyo byggia Om almoxna i
Klowff thend by som farwæxth raa ok gathor
Hwar som almaana wægh aathe torpper ellæ thorn ma skal ij
waardha wægher och broom om sin bolstadh
Thorn topth æghe byriias æpth byamaale och hwar som iij
wægher skal raadha i by
Hwru bondhe æghe theos aa topth sætthia ellæ lygh bægh iiij
i thopth och som [illegible] aff by
Hwo ær by thil wænfft komen och thil vttha solskifft v
Hwru aaker æghe æpther thompth bryttas Och som dike vi
mellan aakra och som balk mella aakra
Om aakra gærdhe [illegible] som ledh som gærdhe thil gaar vij
tha sæx ellæ sen bæmer
Om fæ gaar jnd ogillan gaardh som vnder bryth gaardh ellæ viij
Om fæ intakes i aakrom ellæ æghiid ellæ manx fæ tha ha ix
the intaket ellæ komer ey thæn som fæ aathe löper ellæ
æghir man fæ i gaardh ellæ hwar i vtmarker ellæ skal sith
Om skogha skipa ellæ hwar i man skipar om hölbo bær fæ aatte x
Om skoghin loppa skogha mellan xi
Hwru bondhe æghe mætta sith korn offer aakra ellæ ængh xij

xiij Enghin maa skera torff i annars theghe och hwem wthor lagher
sidh kothe skraadha fore dalwndh skul ella bygh borfalla
xiiij Um leghoskepnor och o them som ey vilia legho gagha Li by
xv Um wthor aalwfar aa annan gaard ella ollughe
xvi Um aalwfan mellan bolstadha
xvij Um skogha aalwfan swa som tymmer waffen berker hasl eek
ella tagher man annan i synom skoghe
xviij Um man fer i annars skogh vp gildhrom och hwem hwargha
wolth och hwem hwarghasfall Och ath enghin maa thil synna ia
gha kotha skogh och o allgha samuth hwar som skradha fer aff them
xix Enghin maa i skogh gagha epther ekorna ella adhra diwr for
xx Um wthor gior warke i annars fiskelwathno ella Delgha wessa
Draghir wooth och afftaketh och skoghdh och strauma och hwar
som spiller wakthno fore androm
xxi Um bolstadha skal swa som ra och ror och om aa byggh
bya mellan ella Delamann om raa werke ella thue bya
xxij Um ror och raabrutith och ath enghin maa aff sina skotia gabla
xxiij Um korndh lath och odhwndha skogh och o lwarn kallad skog Raa
xxiiij Um them hetzedhe Dela o almenningha ella bygh wthor aa landz
almenninghiom etc Lar och o rydhaskogh
xxv Enghin ma maa staka lyia hiordhwal ella wthoth thz ostrafft
xxvi Um kwathn tappor och welmastadh mella bolstadha och om
vp aalwfan skradha gambla och o skoghdh byggia mellan bya
thuru thz skal ransakas
xxvij Um broa bygninghh ath alle oghha byggia tolff bro allma
nnigha hwath thingh hwath ella fordharffwas folk ella fe
a broom ella gaangher bro borth vp iis
xxviij Um waadha eldh och waadha edh ella bimer ma quekn
skogha ella bezrandhe threx och om braandh

rattha solskiffth tha skula the gardhningh skifftha som
meenfore haffwa i topth the gardhningh agher laghlikas
swidhe thes tompth som meenfore haffwa i tompth .
Hwar wordher atth samman topth och farwagh swa ath far
waghir haffwa meenfore aff the bygningh tha skal man aa
thinghe wapnas the som aghe halffwe rekrandhe och.
halffwe skwrandhe Warder nagon thin thil taka hwari war
dhe felles han take lot och rymme och bothe vi marc
tompth aghe thil gathu rimma och ey gathu meen fore
ghora Ligger waghe thend by och han ey bondhe topth
agha bygghia waghena gathu Ellers fa tha ey githa bygth
sina topth lotha tha hona samma kome tha maa tha uta
tha farwagh thil topth och ana wagh thil farwagh
haffwa Swa ath tompth aer geen saffno och byggir sidha
thin wagh budhe gathuna som tha faraffw wil Ellers wil
man hallir byggia aa swina wallena aer aa topthene be
dhes tha swina wall thil skiffte och bygge sa nyttaeth. So
i haans skiffthe bor och ey mer Ellers staandher by i ...
fore och retthe solskiffth tha aghe staandha som iii aar
fore allom them som thes agha aa topth thwars mas som
han haffwer faangeth i them ... gith tha ...
aff ... iii aar wari saklos Sidher han ey aff
och haffwer ey loff ella legho fore sik tafthe thaa lot
hwaren haans aath saklos etc.

Nw aer by thil ... komin och thil rattha
solskiffth thaa aer thompth aakers modhir thaa
skall aaker epthir tompth laghlias och aldgha karle gardh
ningh haffwas skalth fraa skoghlareen thi fraan faangha
reen och thry fraan almanna wagh som ligger mella

byrthio och kopstadh Alt eghe ollugh thil seghia ollugh teghe
tegher skoghateghe skoghategher vtar teghe vtartegher a
hvathn bothhvathn eghe hvarpo skiptha ther so ey githa ske
na lighath swa ath sea maa skuli ther fraangh vtaltteghe
vi Nv skulu the aaker aptir tompt bytha sloughi
och delgha raa vndhir sokthia tha fra almana vaghir
genom gardhe lighia ligger aaker sidho laanghir vp vaghe
fram thaa eghir vaghir vara x alna bredher tiggia
skiptha thwan vagh vndhir almana vagh lighia bothan
byamaal sidhan brythes aptir tompt liggher aaker
fram vp gaardhe ellir vp dikir thaa skulu the skipth thil
gardhingh lighia liggher dikir mellan gaardh och aaker
och ligger bort vp dikir thaa eghir han botha byamaall.
hvara Dikir eghir ij alna breth hvar och en alin gardhingh
eghir thil dikir lighia Nv thorffva men dikir aatira
mellan tha gaanghe halfft dikir aa hvars thera aaker
thz eghir enghen gardhingh fore giffva Liggh aaker aa
aandhalanghir och andhre lighia thwertz aa dikir haffve
halfft dikir hvar thera Nv kan delgh en ellir thua
vmpthas och baadha both ath dikir i suna thz eghir hvar
fore synd giffva Nv laggher en suma balk atir ffore
synom aatirir aua balk och thridhi bote iii ore fore hwa
thera Laggher han aather balk vm alth gardhe bote
iii mark ore bote eghir suma skiptha och iii mark thil
thretskipth gaanghe Nv laggher man dikir gerd sith
gardhe ellir gerd suna ollugh Vaptha anars bya aatira
ellir ollughia thordhevatt ellir annor byamarc huilka ey the
hvatne botth lopa so bolstadh eghe tha gardhe thin aath so stradha
lyther ept fyra mattghmanna ordhe hvath ther kan hvar ali ellir ollughia
och bothe iii mark

Nw faar bondhe i gerdhe vp sino gerdhis ffarne tha skulu vij
the alle granna haffwa for skiutgerth ok gerdhis ffan
lothbetes Aff fella skulu och wilia ey skulu taxxa tha skulu
the alle granna samman kallas och the thil som haalla ligger
ladh vidhre bøthe iii øre the both take lanalagha tha
som tharffwath ær granna the wilia tha skulu gaardha gil
dhe wara och wal fore Aff ligga gaardha vidhre tha
skulu granna saman koma och som thil nempna iii man foll
la the han som gaardesin ægher tha bøthe vi øre engaf
sotthffwa thera ffaa the ey thessa both tha fare thil thing
och søke both sex øra och iii mark vp thil threskiffte
Aff nempnes som aa thinghe ther skulu xii man wara ther
redher hoffdhinghar skal them i som nempna som baadhom
aa jæmber the xii ægha ffara och sighia swa kom saagho
hoffwa waxgh och jælpffwa waxgh thil gaardh och fraa
som stadhe them. gærdh ffaandhe aa thera withne hweem
the fella ware fallen aath iii mark thil threskiffte Saa
braath som grannar haffwa ther sett tha gaanghe borth
och takes widher gaanghe swa aather samma thil them
som dela och sighe ther gexustan hwem the fella och
draghe ther ey læghar och swære sidhan aa forsto·
thinghe twa swa o widhin syner som om thessa ∞

Rammer fæ gino grannan gaardh gørs the skadhi viij
aa hø ælla aa korne tha skal the so gaardhs
ægher haffwa korn mothe korne och hø moth hø
epthe iiii mætsmanna ordhom Alla æthro bøthena
som man athgerther ath opthetho the ægher i hwar
ke karl eller konunglighir ffrælse han ey elleras retti
Tha skal han thil thinghe fara vp sinna mætsmanna

nom Vil tha rættha gardh thin dagh haldes hoffdhinghe hom
fore loghher aa forsta thingh warre saklos wil han ey
tha take thil hans aa andhro thinghe och sæthe sydha both
atthro bøthe och aa iii mk thil thrætiofypth Alw sommer
for i aakra och man kan ey thin skadha maltha gælldhes
thaa aather ug laghagærdhi fyra pændinga for eth nøth swa for
annadh och thridhi Samalundh fore faar och geth thwa
pændinga fore faar swa fore andhro och thridhi Thessen both
ulo ok sagdh maa ey høghre wara tha ath far se mera
wotha ath skadhe maa malthas tha galle aath som fyr ok
sakth Vare samma lagh om hesta och hors och swin en
man gither ey skadhan maltheth Bryther ma gaardh
nidher och wardher baar aa takin bøthe iii mk Var
dher han ey bar aa takin Være sik ug sex manna edhe
Brytimer man annars gaardh ug waadha bøthe vi øra
och hærdhe op gardhin sa gadhan gith han waadha edh
gangith bøthe waadha both gith han ey tha bøthe iii mk
Brytimer han gaardh ug wilia bøthe iii mk ella wæri
vi sik ug sex manna edhe Hugger man annars gaardh
och fører hem thil syn wardher taken ug tha take aff
honom hans ... ella annadh thingh thil wæthia och bø
the iii mk fore thy ath han høgh gaardhin wp Alw
faa the dela thin sixter fir mistth haffever antighe sthu
lith ella rauth wara aff sik tha giffs honom wdhgordh
fo afftaketh giordhe Thagher man staangh aff annars
gaardhe wardher takin wdher bøthe en øre swa for
andhro och thridhio ey ok the both næm ok ha ey
wæriztaki Wære sik ug envins edhe Vm helgha
thorsdagh ægha alle gaardha gildhe wara ella bø

thet thy fore som skipt ær sakath A hundgirar ma ætt ællar
hellar sin hafth ofanartz aungh bøthe iii ørs ꝏ m
Gaar fæ in i aakra ællar ænghio tha maa man hefth ix
ællar hors inledha och ridha och ey spilla ællar
spænnghia koxa ok kroo skal inlørsa och ey illa han
na Nv fa han fæ hvar staa æn tha vilie och ther fæ ly
ther døth aff gælle aath qvikth mothe døtho swa goth
som hinth vaar aff mæthzmana ordhom Nv hafwer
ma fæ inlorastheth thy kommer aptth som fæ aagher
och bidher rath fore sith fæ thy vil ey lothaffswa
so haandha mællan hafwer tha take thy vp sith som
lothaffwer thwa bolfasta mæn Och salthi bondhans
sith bardh fore sith fæ vil han ey vidher taka tha sæ
thy andhrom mane vp samma thywoghia mæna vithno
som han ther vp sith hafwer Wil han ey æn tha ther fæ
loth faa och haaller thy ine vm æn nath Skyldher han vp
haatelsz vithne som fæ aghir tha bøthe han iii øre thes
tæxsturffte Kan døøth aff thy fæ døø tha gælle han
ofwath nather mothe døtho swa goth so thy qvikt
forra vaar æpth mæthzmana ordhom Och iii øre vp
thil theristriffte Nv ær fæ intakith och thy vil ey ep
ther koma som agher tha agher tha thy lysa fore grannom
och byghdhamannom som in hafwer tagith vil ey agha
dhen hætta koma tha æn fore tha ligger aghandhens
vaardhnadher aa thy fæ Nv sigh anar thet thoght
inth fæ in och lagdhe løn aa tha vitthe thy som in
togh vp j therom mano ath tha thy in togh aff aakro
ælla aff ænghiom ælla aff skipadhum skoghe Och thy
ær laghlygha lysth fore grannom ær ey swa giorth tha

Bygninga

gialdhe ath fore æn thz nokon skadha haffwo faangith och aa in
nir ath thz war olaghligha in takith Nu ær sighir annar twa
aff thiordhewalle intakith och anar sighir aff aakro ellr ængh
hiom ellr aff skipadhom skoghe Vilie thz ey thewen ma
nom som nærwaaro och aa saagho ath han thz ma wæri
thogh vtan ha ey witno antwordhe aatir fore swa goth
och ey iij mark Gører man oqwæpth fore thz gærdhan
gærdh brytther ellr offwersøgher och faar ma skadha.
aff thy fore antighe i aakro ellr ænghio tha gælla thæn ska
dhan aathir som fore ægher ætth mætsmana ordhom
Wælughir fore aa gærdhe Bøth Vilie thæn bo wille wæra
tha gælde aatir fore ey fullo lagha gællo Vilie ey then
som wærdhedh haffwo tha ligge fore oguilth withnes thz.
nokrom och han nekar wæri sik ey sæx mana edhe
Tager man atth sama thiordh i thiordhgiægha i aakrom
ellr ænghiom ey thewoggia mana withno bøthe iij mark
som thiordh ægher Hwar som stial ellr røwar Inloras
aff mane fore æn thz laghlika lyssth ær bøthe iij mark æn
thuæggia mana withne ædra thal ellr wæri sik ey
sæx mana edhe atth ha thewarken giordhe

Nu willia bøndher sin allmænningskogh i thæleghth lyta ok
skiffwom aa han skipta thæm skal skipa Bøtha ortho
thæm marklandhom och aattingom ellr æpthir thy sin
hwar j skoghe ægher Kan nokor aff eghandho ey faa
skiwm a sin skogh skiptha och the andri wæra fa aa so
lagh ællo thz indragho the haua aallon fastlæst nøtha
Vilio skiptar nokor mera æn ha ægher bøthe iij mark
och aatir skadhan æpthir thy som giua tha mætha
Vilio skiptar thæn aa som minther ægh i skoghenom

ar enghin hemole man haffwer aff skoghaxghandho thaa haff
ber forgiorth sin skoim etc

Lappa skoim skogha mellan byor aath ur lagha lotn xi
teghom synnon lappa the affthare tha skulu skogh ax
ghandha saman kallas och moetha skoiner och taka skoa
wyskith aff bwerdhe som the aatthe aff lekis haffwa thz
som offwer ar faa atter i ithom axghandha thz ær skogh axgha
the skula aatdhind bwardha skoa lenghe ær then sexma
war oc sitha the for forste bwardhath

TOrff man sith korn j aakra tha skal han korn bun xij
dhan skora aff annars aakre och i blundhen bin
dha och ax bindha hwartha aakre sidha offwer aath sakløs
ær Herilken ær aaker offwer seemna aaker och ax oo
laghen bøthe iii mr for ena deldh Slua fore andhra och
thridhi oc bwardher the both mz Sama lagh wari om axn
ghia om axn tha aaker offwer thre deldhe tha bøthe iii
mr til threskiffte ffarleedh aaghe alle the i by byg
gia Gaangher spialdh gino thz bwist thz ena och han
ey bwidhsenins tha bwari sik ur sex mana edhe Ha
thz han edhen gangith wari sakløs och bøthe alla hin
na spialdh aath sith han ey edhen gaangidh tha bøthe
engianb spialdh aather etc

AIghen man maa thorff skor i annars theghe ekk 13
thz ær lagha skifft ær ag komen hwar ær thz skær
bøthe iii mr fore en thegh Slua fore annan och thri
dhi oc bwardher the both mz lotha ath maalsøxghandha
bwardha flere dræn the flere som han aalwerkar fore
tha bøthe tholkith hwarid ær nw ær sakth Engha skal
maa thorff skoxra j annars theghe thz som byamaal

byggninga

ær aa komith lygh thz bothan byamal tha skalu huar han
bool aath sakloso Hwilkir man i ffæ byom ællr i thæwcem
by maa han thorff skeria j eno stadh och aatra bothr alla
botha ath skipta ffe Ær the skipta thaa aake aff sino
och ey annars Hwa och dike eghe huar effth sinne
egho j sino byamaale Haffer maa aathlaghin iordh j by
och komber korn aa the iordh aff annars mans iordh tha
ey me æn tha j allo byamaale eghe Och halla enga
bothrn bem thz aa annars mans iordh komber Æker han
och affskiper bothe lagha bothh Alle skulu halla bothrn
offer ængh thil mitsommersso offer aaker til mykhan.
korn bothe standher Æn sea nokor ma skoa illa bolha
the wara ath tha lath sina sædh bothe standha aath
thraanghlosso maale ffaar tha skadha a sinne sædh
være bylith Æn sægher tha thraangh walla være
the aa sætho sokmanna withne raadhe halffwa nemndh
Hwar the Seghia the thraangh waalla gærdher thaa
ather skadhin egher thz han maghin wardher Alle the
som lagha bothrn halla være sakloser huar so ey halder
bothe iij ort Hwar som bærna laghar byrdha sik
thiil ath byrgia annars mans korn ællr hø korn i dess
och hø j stak och gaardh bom sæthia æn the wilia tha
eghandhin ey waaldh latha the bothe staandha thin
thil skadha som thz byrghith haffwa Liggher bor
skaller j by huath thz ær j akrom ællr ængiom tha
skal wara xxx alna aa hwarja sindh han skal baa
the wara stafflwadher och stendher Thz liggher thil
hwartte waardher ællr gaardher Then som bryndher
byrgia sinne byrgdh och sino forsnalle wardhe han

ey laughir än the haffwa pna burghith klandz thy worfalla
fore nokrom thaa wäre ha fik up sex mana edhe haff
wer ha warth gardh thil worfiallz wara swa mykin ha
maa tha haffwe so sith fasta fordhine och giffwe enghin
worfiall opthaemer klandz thy worfalla wäre ha fik up
xii manna edha etc

Lether boudhe man ette quinno giffed the forsta fardingh xiij 14
ette gaangha the om math och maal up thom och
skilias sidha wilder han fore stepno dagh giffwe boudha
hom aatter forsta fardingh och swa mykla legho up som
han haffdhe thy forsth Walter boudhe legho hion borth
witha fak biwdhas the sidha in thil thaus up therdhgha
mana witthno och han wil thy ey intaka tha giffwi thy
swa mykla legho som ha haffdhe thy forsth Och ware
sidha hwar thy lyster Wardha legho hion flott at bo
dhans bryggil medhre lygger tha brista faa mykith i the
legho som i dagxlokom brasth fore boudhans Legho
skayanor agha wara thua kom aaredh En aff pingedz
dagho thil maarthensmesso annar aff maarthensmesso
thil pingesdagha Bylo nätther mella hwarss stepno
dagh agha the hion lidhugh wara Och ey lenghir
sidhan skulu the wrdh legho tagha Alle agha the legho
gaangha som inne agha än thil thrigghia marka.
Hwar thy hwsar ette hemar sidhan thy ar forsta
fardingh brodhin Och wilia the ey wedhir tagha thaa
botthe iii mk Agher han thil thriggia marka ette
meria och wil ey legho gaga wari tha i halffwa gialdh

Haffwer man da anan i crom up boudhom xiiij 15
Walde ette flaar engh i crom theghe thy

bygninga

skal aathe fællas korn mothe korn och hø mothe hø ok en
ghen ødh up. Aalosar han i andhrum aarine ther skal aathe
fællas och both enghin. Aalosar tha i fiærdhe ther skal aathe
fællas och up iii marker slva ok fobuptha slva ok poltha.
Ey hwardhe the booth mera æn tha ath aalosian sææn flere
hware ther aa skinmanana edhe som ther æro thil nærstodhe.
hwari samma lagh hwm enghia so hwm aakra. Æn ya mole
forvar ellr hwadha hwadh. Ær ther ryth i raam och hwragth
i andhrom lyghher ok hwadh aa samma man gællde aath
ther han takith haffd epther mattemanna edhe och hwari
saklos hwadhandhe hwadh hwadhech aa ympa hwari sak
Nu gør en grane koppgærdh i annars bolstadh Lofsth
16 xv ellr flere samma i byno akra. Æntighe aaker ængh
ellr roffwe trydh bøtha iii marker fore och aar. Æn ilites hom
flere bøte iii marker ellr hwari sik up sex manna edhe
ther tha edhen gaangidh hware saklos och ther aawer-
kan bøthe tha so bar och aa taken hwar v m v
Hugger man dødhswidhga las i annars skoghe hwar
17 xvi dher bart aa taken bøthe iii øre. Slva for
anadh och slva fore thridhi. Hugger man fiærdhe bøte
iii marker. Ær han ey bar aa takin hwari sik up sex
manna edhe. Hugger man tymmer i annars skoghe hwa
re sando lagh sam saghdh æro hwm dødhswidh. Ellr
her man næffwer i annars skoghe taker ena byr
dhe bøthe iii øra slva fore andhra slva fore
thridhe taker tha fiærdhe bøthe iii marker. Aaker
han thil ellr ledher up halffwa byrdhe borth ellr
woor thil bøthe iii marker och aathe skadhan.
Nu hugger man løffstaki ellr høstaki i a

balk

warþs skoghe ælla løper nøffw och i branta leggher och la
ther qwarth i skoghe standha bøthe vi øra och haffwe
forgiorth sino ærffwodhe Affører han borth wp allo bøthe
iii mark hwem tholken fal lwthes och ærw ey withne
thil dyli wp sæxo manna edhe Huggher nakor manz byrdhe
wp raa hasl ælla lwnghe ecke i annars skoghe bøthe i øre
Swa bøthe oc fore andhra och thredhi huggher han fiær
dhe byrdhe bøthe iii mark Huggher man baatz skern wp
raa hasl ælla wp ecke ælla hugger laass bøthe vi øra
swa fore annadh och thredhi Hugger man ecke axlol digra
i annars skoghe bøthe i øre swa bøthe fore andhra swa fore
thredhi Hugger man las ælla baatz skern i annars skoghe bø
the iii mark Ær tha ey baar aa taken hwari sik wp sæxo
manna edhe ælla wthi loff ælla leyo fore sik aff rætthom
æghandha Hugger ma x ekia ælla fære waardha taken wndhe
bøthe xl mark Ærw ey withne thil hwari sik wp xii man
na edhe Wart løper ma ecke i annars skoghe wardher
taken wndher bøthe iii mark swa fore andhra och thredhi
Then ma man bindhas ok wp thingh dome hlædhsti [illegible]
oen tha ey bothen ærar ffore bærælløpo Och skoghabænno
standhe hwarken loff ælla legha hwath ælla barkas ælla
brennes hwari aath om en lagh Engin æghandhe maa raa
ecke hugga wtha andhra æghandha loff fo i skoghenum
ægha wtha ath tha halde wndher lagha bothen ena mark
allom them i skoghenum ægha fore ena ecke swa fore
andhra och swa fore thredhio Hugger tha fiærdhe bøthe
iii mark Standher i manz akermaale hwggendhe aath
sætløp Hugger man apol i annars skoghe ælla hen
nine oen baldrw thræ bøthe iii øra swa fore andh

bygninga

och thridhi hugger ha fiærdhe bøther iij mark Hugger man
apol the bærer thær aræ bøthe vi øre swa som andre
och thridhe Huggher man fiærdhe bøtha iij mark Thagher
man annan i annars skoghe ha maa aff honum taka thæs
yxe ællr hans bladhe thil laghmannens och komme en
sho dhelli bundhe thy som ær bar aa takin bøtha han
haffwi loff ællr laghe fore sigh tha taki aathe sin-
bladhe och være baadhe saklöse Aller sighir annar
sik wara stulin ællr i falskum skoghe taken
standhe tha aa thes widerordhom som aff tekith gior
dhe ællr han haffwer thy thil thweggia manna withne
som nærwarandhe och aa saghe wil tha bladha loff
bladhe ok sigher mand ær co xxx cb xxx co x
18 xvii Enghen maa ghaa i annars skogh ok giledhro bøtha
Aapalthe bæren nøtt och warghi the dheler maa
man aatha saklöst dræpa Hwilken bondhe ey haff
wer iiij famna langth wargha nætth bøthe iij øre
engalt saklöse thera wardhe hwar bondhe swa wæ
gha garthe sin wærna garthe alle haffwe nætha
sin aa fiærdhe dagh pingedagh dagha hwar som ey haffwer
tha gilth nætth bøthe iij øre Alle skulu thil wargha
skall koma hwilken som bodh faar och ey kommer bø
the i øre Hwilken i skall komer och gør olydhnæ ællr
wil ey thær wara som han skipadher wardher bøthe i
nota øre Enghen maa thil sina jortha wtha konunghe
tha han wil hoff haalla thil sinne nyth och ey
ællr hwar som thet gør bøthe xl mark Och thet
liggher thil hærædhz nætfridh taker konung ther vff
xx mark och the som aa kærer x mark och

xl mark haffwe forgangat han aa fiske sinu bøthe fore sakth
ok Enghen maa ælgha ffalloth leggia swa wildh fore slaerghe
ok watha tha bøthe xl mark thil threskiffte Ffaar ma ælla
qwinna aff them bana tha bøthe xl mark thil threskifftel
the fore wdhr lagdhe watha thessen landh ære wndha taken
Daal westhgøthlandh wærmalandh Daala i wæxsmana
landhe och helsinghia landh tha ær i them thimom som
th forbiwdhas Ælgh ær fran fasthagaanghe och thil o
laffs messo J thessom thimom maa enghen ækatter ælghen
fara Enghen maa raa i hwargha nalthem tagha watha i

Enghen maa i annars skogh ælla fiælffsinu hwargha skall xviij 19
gaangha epther skorulom maardh ælla lekratthom
fore alla helghona dagh gaangher han fore och wardher
baar aa takin aff hinum ælla naagranm takzo alth sama
man och gildhra bøthe iij mark them taki maalsøghan
dhe Drepper han the forda dhiwr epther midhfasto bø
the samaledh Dul han ær the both bøtha tha fare .
maalsøghandhe thil thinghs och fælle with iij och iij
mark wp thil threskiffte Ær han ær bar aa thaghen
wære sik wp vi manna edhe

Gør ma wæxta i annars fiske wathne haffwi for xix 20
giorth sina ækffwodhe Och wp iij mark Legger
man mæxthha i annars wærta ælla sølfter i annars
wathn ælla legger walth ælla fær wp bilosthers wathan
fiske leek ælla wp helwarna haandha fiskenugh thes ok bø
the iij mark Fraar ma i annars fiske wathne wp fiske
tholeom i fiske leken bøthe iij mark ok hwarna haan
dha fiskenugh thes halfft ok ha wp faar Draagher
man noth i annars fiske wathno hwath thes

elle ær i fiskelekæ elle wothan taghe aff honom bladhe elle a
nor thingh them som fiske wathn eghir thil widh mælla Och
tha böthe iii mrk som olaffwand foor i annars fiskelwathne
haffwer han loff elle loffho fore sik wari saklös Æfftir ha
thewarthen böthe iii mrk haffwe en waal ath bindha loff
aa sama man wotha enthidh ·ii· Wil han och segh ath han
en taken war aa hans wathne thaa fylle alghaendum sin·
wathne up sæx mans och sidha böthe han iii mrk Ællr
sigher annar the aff tekith wara wolutha elle sthewlua aff
sith thaa haffwe then wædhiordh som aff tekith giordhe
och withi thz up thelwem mannom hwath thz war rættelika
takith ellr en Æfftir ha then withne ware saklös
Æfftir ha en withne tha böthe then rans both ss olagha
aff honom thogh thz ær iii mrk thil thredskiffte Och thz
ær for alla the saker som ma wardher en baar aa tha
tren thøm skiuls allo fore sik hwario eptir sino brø
th·i ·iii· Wela thewe om fiskelwathn Annar sigher min luth
ægha i wathne ær min saa aff fiske Thaa sigher
then som skiffth will aa læggia Dær wil wetha min luth
aff wassum och waarthom thaa giffs honom wædhiordh
som skiffta will Han skal bedhas skiffthe aff hæradz
sinom och stemna andris aa thinghe Wil han hanom ratha
skiffth och faar sidha hans luth oo skiffthan böthe iii
mrk Wil liggia skogh elle strömma ællr wothan
bya bolstadh tha ægha the wæl byggia ss iordhæghan
dha ælla the wilia och byggir hewar eptir thy
som han ægher i byamaale och i tompth Huar som
spiller noth fore andhrom hugger skoghær ath hon
ær enghe nyth böthe aathe skadhan och aa iii mrk

Spiller man wæthom ælla wærdhom fore androm ælla hær
ia haandha fistethold thæt halfth ær bøthe iii ører och aatte
Alle bya ægha lwara lwmlagdhe up raa · Skradha
Af rætir liggir raa ok rætir byamellan lwarestæn xx 21
lwarndh haffwa the ey raa ok rætir thil wara tha gamble
gaardha och forne byamellan tha giffs then kwidhordh
Ligger la bya mellan tha raa och thæt bolstadha skiell ·
lwara allu ey ær raa och rætir thil Liggia thøve bya si
dholandhe kwidh sik ælla flodh ægha halffwa sik hwer
by Liggir holme mith i sio ægha halffwa holma hwar
thera Ligger holme andro landhe nærmer haffwe then
holma som watn ægher Ligger skiætholme i flodhe
haffwe then skiætholma som han gither forsth kwdher sith
landh Ligger by kwidh sik ændha ægha swa mykit i sio so
hans bolstadher thil sæghir Dela mæn om raamerke sigher
annar ægha kirkiothaara och annar rætthaara thæt skal syn
thil næmpnas i raadhe halffwe hwar thæn lwara thæ raa
merke gildh som syndumæn gilla ok hevath the ærafø
koth ælla rætt Dela thøve bya om raamerke ægha
hevarghen thera lwaall kwidhe ana gaangha ey aa thon
tha raa och ey aa fæltwaxgh raa lwthan lethe epther
andhrom raam Dela sama thøve byghdhe bya som
bolstadha skiell tha skulu the dagh fore laghghia ok
æghandha syn thil haffwa Eæxnæmbær then thæt ær lwall
saxnib then ey tha skulu the thil thingx fara rax
raadhe och swarandhe och thæt skulu the xii mæn
da som næmpna raadhe halffwe lwæxmpdh hwar ok
haffwe thæxi ædh som ath olwaldhiadho the xii
skula letha Hwilken thæn samare haffwer Bydha

byninga

the haffwa thz reth och woth leeth thaa skulu the aa hæradz
thinghe withna hwath santh ær wm thz maal Hwilken
thera ey wil ath thz lutha tha haffwi waall ath wærdh
ia wndhi næstha landz syn mothe hæradz syn wp xii mk
Nv ær landz syn aa komen tha skal thz fullth wara so
thon gør Och thet maa enghin wærdhia aa moth Och thz
wara fullth som silw ælla flere aff smamannom giøra ok
the von skulu the syn haffwa ina næsta landz thingh ep
thz thz the næfndhe æru alla bolstadha syner skulu haff
was mellan walborgha messo och alla helghona dagh
alla the sidhan haffwas wara ogildha Mothas thewe
bya h aakrom ælla ænghio wilia the sik vp gaardhe
skilia Lyggia annar fore wena ok annar fore inna gør
dhe then fore wenne so fore wenne lyggia och then inne som for
inne ligger lyggia Och hwar epter sinne ænghi sama
ledh ær thz ænghi mothir ænghi Nv mothi thordha
waller aakrom ælla ænghio annars bysens haalle tha
then gaardhom wppe som aakra ælla ænghi ægha ok
then wari sakløs so thordhawall æghir Mother annars
bysens skoghir aakrom ælla ænghio wari samalagh.
Mothir thordhewalla thewe hwar aff sino by thaa ath
annar se innan och annar wena tha maa klooff wp
klooff gaangha Och hwarken thet vtaggha for andhen
wthan ath annar bolstadhz wil wm sik gørdha.
Nv mothas thewe bya haffwer annar thordhewal ok a
nar ey tha læghe then fore sino thordh som then aa
sokinner then enghaa haffwer sollffed Nv gørdhar
bolstadher om annan bolstadh ælla och ma gørdhar
aa annan och withuar siwa the syn the baadhe næfna

take kop gaardhin och bøthe iii mark
Rør ær thz som sexm stena ærev fyre vitha ok XXI 22
en man ffyre ætta thræ stena maagho ey raa
hetha ælla rør ij helvarid topthæ raa skulu v stena ligh
gia j farwægh raa skulu thre stena liggia och silv
j bysiældher raa j akers topth och theghir thopth the
maagho thøre sthena raa kallas stakri sten och ben ur
enom stene giffs inthe vidhergordh Æru kra ey raa ælla
rør ælla gaardher thil twæ wari tha bolstadha skall
j midhiom aam ælla i midhio slondho thuar so rinner
raam ælla thwærlidhrom aa anars bolstadh och gør ana
so rætlighe wardher taken vidher ur fullo vithnom
tha skal then som thil nævnas Wthgiwa sa ...amen ath
the rinner raa rifften ælla thwærlidhra och anor ny gør
sake then som afftaladh giordhe ur thwæggia mana vith
nom och xii mana edhe giter han swa skiltz tha bø
the then som gambla raa ælla thwærlidhro boskafstadhe ok
nya giordhe xl mark Giter han ok ey thin swa skiltz tha
skal then som saken giffs wærgia sik ur xii mana edhe
giter han sik swa wærgh ware saklos fælles ha aathe
the bøthe xl mark och then wari saklos som aff taladh
giordhe Enghin boolstadher maa raa ælla thwærlidhro
bysthaka ælla nidher slitthia vitha ath alle wordh ægha
dha the nær æru som i by ægha och dombær ær thil
giffwen aa thinghe laghl topthæ raa ælla thwærlidhra
nidher the skulu ... naagra thæ thorffwa the
ey doom aa thinghe thil taka ...
Hwilkar lotth byamellan ær rør och thwærlidhra til XXII 23
wari th wardh haffwer æru ey the thil

haffwe halffwa loth hwar by. Liggher oskifftha skogher bya
mellan waari sama lagh. Liggher wornafalladher skogher bya
mellan ar aker och thiældra thil waari ther warit ha
ffwer. Aer ey aker och thiældir thil thaa ægher ma skiff
tha ffore thil orthungha etc.

24 xxiiij Dela thee hæredh om almænnigia och seghir hwarth
hæredhe sik ath ægha tha skal son aff næsta
hæredhe thil næmpnas och ey aff them som wilia dela
Hwilko hæredhe ey næmpnas aath thy synamæn sighia
haffwi waaldh ath wædhia widh landz syn sætthe.
hæredhe widher son inni och synaman son inni thil
thredhie skifft. och slithe landz syn them mellan som alla
andra jordha delor och waari ther stadhughet so lon
ger. Enghin maa aff almænnigh fara ællir fiskia.
Hwarte i skoghom ællir wathnom wtha han hæthe wi
dher lagha bothum ællir haffwi loff ællir leygho fore sik
Liggia almænnigher o rydhdher ællir o brodher tha æ
gher alth hæredhe rydhia och broa ællir bøthe hwar
epthir sinom ægho luth. Enghin maa byggia aa hæredz
almænninghiom wtha hæredz loff ællir hæredz hoffd
dhingha. Och hwar aa them bygdh ha waardhe bron
skwa wiith som thaus innadhe ær som ha haffwe ing
gaardho giærpith och giffwi hæredhe skyldh aff so
them aa sæmber. Sama lagh waare om landz almæ
nighia som wm hæredz och taki tha loff aff lan
dhe och laghmanne. Alla hæredz skyldher skulu woth
giffwas aa sancti ffrancisci dagh. Och landz skyller wm
Dyonisii messo. Aa thessum daghom skipte hwar si
na skyldh innan landz och hæredz thil then stadh

som thær ær satin thil aff aldher Hwar so gewar sither
inæ landzskyldh och giller ey both aa fornæmpdhum da
ghom tha agher hæradz hoffdhingh næmpna ut siæ
sæx man och ridha hem thil hans och wætha both lan
dhens och hæradhens skyldhena ær penningh aa skilingh
Thima satzære taki halffwan landh ællir hæradhe och
halffwa hæradz hoffdhinghe fore sina mødho Ellir
han gwar kom annadh aar wære sama lagh Thrydhi
skab han och sith quar kom thz thridhia haffwe thaa
forgiorth sinne bygningh och sino arffwodhe och lagh
man ællir hæradz hoffdhinghe haffwe waaldh the
sama jordh kopbyggia och tha ut landzinne ællir
hæradz Haffwe ey enghin waal the aa landz alne
ingiom boor han afflæxalka ok man ha wilth gøre
ær ey hans arffwa æn the wilth ghiora Ællir æn thz
aa landz almenninghom ællir hæradz bygger kan sa
thingadhom haldha ath ha forma ey landzskyl koppe
haalla ællir lagher thz alsthing ... fore walthe
och mæktelighe ... skal fforman han aath andhra
aare thz wæsta sit i-ttha och sith boo kopp haalla och
arffwodhe fylla thz som aatterstodh tha haffwe enghin
waaldh than aff laxalka fforman han ey tha skal
laghman ællir hæradz hoffdhinghe andhrom manne
thz bool skipa Och næmpne sæx man ut sith aa.
thinghe the skulu wætha bygningh och the sama
da ... skulle forsth kop hæradhens sith ... thraa
therstodh aa the bygningh æn ey æro andre penningha
thil ær the bygningh bætra tha fylle hæredhe honum
thil ... mætismanna ordhom Haffwi enghin

lwaadh landz almendinghia thil sik køpa ellr haeredz ellr
och skiffta lotha swa giffwes landhe ellr haeradhe
skifftz aff och affradh sua som ther war optaletz nu.
Inghen maa rydhio skogh rydhio aa landz almendhingom
eller haeredz huar ther gør haffwe forgiort iii
mk ok sino arffwodhe nu etc

25 xxiiii Inghen man maa byia thiordhalwall ellr nefrøth ther
oskifftz ær huath ther ær lotha gaardh ellr inna
gutalra thil aaker ellr ængh ellr thil tiwmbla gaardh
ellr thil nøtra sina nyth for æn ther ær solskiffth aa
komen Ægha man rydhia skogh och wilia tha rydhia tha
maa hwar them tha rydhia aath oskiffto sætlofftz och ha
ffwe th there rydhe Och leggie sidhan ther aathe thil bya
skoghin haffwer tha ther laugher thil aaker ellr thil andh
sinne nyth thaa haffwe forgiorth sino arffwodhe och nu iii
mk Nw seygh en ath anar rydhe offmykith Och bedh
thil skiffte tha gesse them waal thil skiffthe dela

26 xxv Liggher inplwostadh bolstadha mellan haffwe hal
ffwan inplwostadh hwar bolstadher swa laangth
so hans byalandh liggher Liggher inplwostadher ina by
och bolstadh tha take huar sin luth aff som tha ægh
i toptom i aakro ellr i ænghio Inghen man maa inplo
stadh andhrom thil skadha byggia en offwa swa ath ha
wathn taeppe swa ath wathn ganger offwa aaker ellr
ængh By och swa nidha fore ath ther spillie for hom
som offwa byggher Nw sigher anar them wa swa myk
kith spillith aaker ellr ængh ellr qwarn fore hono
tha skal ther thil ægandha som haffwas sæmber
them ther ær wall saman thim en tha skinsu the til

thingx fara Haeredz hoffdhingen nempne them xii män sö
the seghia baadhe laa vidher the skulu thiith fara pröva
them swa ath the byghningh ägher enghin skadha tha iwaa ho
sakloßth qwar staandha Seghia swarnamen ath ho skadha
ägher thaa fare aather thil thingx och ther vithne oth swor
re ath hon skadha ägher Will engin aghandhen vordhia
vidhe landz sijn for än the xii swoxria tha haffve
thes vaaldh Och slithe landhsyn the mellan som alla
andh iordha deler Will han ey vordhia for än landz
syn haffver swornith tha vare ther stadhukith sö hon ägher
Alen haffva swaranen swornith ath tha haffver olagha bygth
tha ägher tha saker ath iii marc Och haeredz hoffdhingen
nempne vm the byghningh och ho(n) halff maanadha dagh
fore laghia vpryma boul tha ey vpstasta ina thiin dagh
thaa skal haeredz hoffdhinghen nempna vm ater xii män
the skula thiith koma Och the byghningh vpstasta oc
vm sama manom aff hono sex marc vith wolthe there
thil therestrifftith fore olaghlygha byghningh Och iii sö(ra)
haeredz hoffdhinghia dombruth Alen staandher han
fore vm vorthen ägher ha noko(n) skadha thiin som thiith
kom hwath ther är draap elle saar vare ther thre
gilth sö ha ägher Och atte ogilth ther ha faar Sama lag
vare om vertha Och om sitthe gaardha än the
olaghlygha bygdhe ära Alen än flere forsa ärew
saman och vilia alle byggia tha maa ey en swa sith
byggia ath anars spilles Tha ägha the vidhgordh
som skadhaloßth sitha bygth androm Skadhar vp
aalvezstan gamble tha ägher gamblel aalostan vithas
ordh vpritsseva nya Alen ära baadha byghdha

byghningha

nidhre och offre och byggia baadha i lagha laghe hwath the
ovra thera ellr flere haldhe ey the yffre wathn ffore the
nidhro Och the nidhra stempne ey wathn pa the yffro dra
ghe forlyffed wp sin skughbordh ellr bøthe .vi. ørf oen
han sitir aa thinghe lowghuadh had thil up thevem mano
forlyffeo thridhi Wardher han ey thil wunnen som nw
ær saght ware saklös bøthe ok swa optha vi ørf som ha
wardher lagh^a thil wunnen Ægha flere mæn quærnastadh
saman wil en byggia Och ey alle tha haffwe thir wndh
ordh som byggia wil Och tha maa oskhaudhn thry thingh
stempna och bidhia thin byggia up sik byggia the ey
up honom Ænna thridhia thingx dagh tha skal ha aa thi
ghe halredher hoffdhinghia dhoom taka ath byggia
och sidha maa han saklöst byggia Wlo stempna the s
dhan som ey wilio byggia honom som bygth haffwer
och seghia ath ha bygdhe them up waathewerkro thaa
haffwi ha wndhordh ath witha up sex mano ath
han bygdhe up halredher hoffdhinghia dhome aa thin
ghe laghlighia dompnydhom Och sidhan haffwe ha qwær
nena thil thes ath han haffwer swa mykith wpbew
rith aff henne som han haffwer aa hona kostadh Och
withe thr sex mæn som the baadhe næmpna nar
han haffwer silnadh faangnadh ffore sina byghningh
Thama lagh wari om fiske gaardha Ey maa ma fi
skeri aff forno forwærdha Och fore andhro spilla w
than han halthe wndher iii mæ Och fylle aather sta
dhan æpther næsta mana ordho aa thinghe thil
nakadhom Ligge thra skondh mella landhe ok hæ
radhe thaa æghær leedh skondh wa xiii alna breth

almanna ledh baatha ledh vi alna bredh / so ey ær al
manna ledh / hwar so the ledh aath tolffer bøthe iii mark
Alle ægha broa byggia och wægha rydhia sva xxvi 27
athen som minne ægher so then mera ægher ligger
tekno broo vndhre om en flommedagh bøtir fore hona vi
ører sva bøtir fore ana flommedagh och thridhi Ather
ær maalsæghandhens ensak then bøthe som obygth
haffwer och then wari saklos som bygth haffwer thwar
epther thy som han i broo ægher tekno bro skal wara v
alna bredh ligger hon længher vndhre æn thre flommeda
gha tha bøtir fore hona iii mark thil thræskifftis Ha
ma laghs wara om sex broo och grænabroo landhz wæx
gher och thingx wæghe skal wara x alna bredher
Ligger landhz broo i landhe the som flere hæradhe æ
gha broa æn eth ligger hon all vndhre tha bøthe the
i hæradhe boa xl mark thil thræskifftis kan hon luth
skifftis wara ath hwar weth sin luth tha wilia somm
byggia och somm vndhrfalla ligger halff bro vndhre bø
th fore hona xx mark thil thræskifftis ligger fiærdhin
gher vndhre bøtir fore han x mark thil thræskifftis
Hwilketh hæradhe so vndhrfalle och ey wil byggia
bøthe som fore ær sakth och wære saklose the som
bygth haffwa Hwar som hæradhz bro vndhre ligger
som alth hæradhe ægher broa bøthe iii mark ligger
hon halff vndhre bøtir fore hona x mark ligger fiær
dhungher vndhre bøtir fore han v mark All forsagdh
both thil thræskifftis Vithr bondhe quar och wil
ey byggia bøthe vi ørira them taki bøndher som
bygth haffwa Alle kan broo borth gangha vp offwo

flodh watne ella brinna Och ær thy offta ok hwar hon ligger
halffu mellan bolstadha ella mellan hæradz och landha the
ægha the fæzyo och flotha halla thær thil ath bron ær gior
Nw kan folk i broom skadha letha Och dør aff bøthe vi
nit thin broo aatthe waardha ok thiud taki thes dødha ær
ffwa the engin bøther hafftha fik i broo ath han faar bana aff
bøte aathæ mark øri thry horss mark sexo thry øxe mark halff
mark kroo ok wonungthe mark iii thry Svin faar ok getz
mark halff thry laamb kidh griss och kalff mark iiii pendinga
Nw kan thz skadha faa och ey dødh lwte fierdhung
both aff thessom lagha geldhom som for æra saghdh Broa
sywer skulu wara thera om hwarth aar en lwm walborgha
messo annar om mikelsmesso och engha skere lotha vtthe
maalsoxghandhe ær fore som skadha haffwa fangith j
broo thaa skal hæradz hoffdhinghe næmpna thuth sywer maan
aff hæradhe skoda sywnamæn the broo tha bøthe thry
broaffall som broo skulle waardha och skadha gøra thy
som før war saghth hwath ha fik folk ella fæ Skæra
sywnamæn broo nidher som ey haffwa forra broo warith
tha skulu æghandha maanadha dagh haffwa the samma
bro lopbyggia haffwa the ey hona byggth tha halthe
wedher sexo ørum

28 xxvii Nw kan wær ath børaß æn ma wille ska eldher
koma i by och brenna fore nænd tha ægha thry
ærenß hws wara stoffwa stekaa hws och kølno hws
kommer eldher aff nokro thesso hwse tha ægher bondhin
saklöß wara Aff hwilko andhro hwse eldher kan
koma tha hether thz lotbwr en eldher Nw thrælosta
mæn i ladhu Wardher thin eldher hwsthre æn haff

swa thorff som the inbaars Brindher off korn ok ladha tha
ætha the swadha edh bilwdha xii mana och swadha both
vii mark Brista the edhe tha bøthe xl mark Er bondhen ellr
hans son j ladhinne inne tha ær ladha j sama laghum som stoffan
ellr sterbahws Bær ma edh mellan helgha eller gaardha ·
tha ættir hwar sino haandha wittom anthswardha Wardher
thy edh heghre æn haffwa thorff Brindh op eth hws bø
the iii mark swadha both och fylle swadha edh vp threm
manom Brindher op anadh hws och thrydhi kwarn sama
lagh Brindher ellr bondhans gaardher bøthe iii mark och
fylle swadha edh vp sex manna Brinna flere gaardha ellr
aller byn bøthe vii mark och fylle swadha edh vp xii
mano bøthe och ey thes mer ath flere brinna Brindher
kirkia j by fore hona bøthe iii mark swaardhe och swa
prester och klokkare sino kothborna edhe swa som bondhe
hwath helzt han kan wthkoma aff kirkione ellr aff
thæm gaardhom Brindh sokn inne j thy swadha eth ellr
flere bøthe iii mark fore hwarth thæ och swadha edh
vp xii mano fældher ha aath edhe bøthe xl mark fore
hwarth thera Och swa fore allan byn thil threttiughu
taki sua hwar maal sagh handhe aff thessom bothum
som ha aff skadha fik ætth fyra næsthmanna ok
dhom Thessa swadha edha och alla andhra skal ma
vp bolfastom mano gaangha Och ey vp løso mano
ellr leghodrængiom Bær ma edh i anars gen hws
hwath thz ær inne thaare ellr bondhe Wrozmer ha gen
kettle mædher fore itthe [illegible] thy ok
dhyrno aatthe swardha tha bygge lop hwerthi [illegible]
och bøthe xvi ore ... aghandhom ok xvi ore

bygninga.

thæn som waldher aattho Oc fylle swaadha ædh vp sæx manna
fælldher ha aath ædhe bøthe æpther thy stadhin swardher mær
thæn thil och xx mark thil thrættiffta Quarna lagh ware
om wædher quarn j thwath hærædhe tollen stadh: thinnar
aff ædhe som nw ær sakth tha ær hærædhe honum skyllogth
braandh stchudh æpther thy som stadhin swardher waltheen thil
Hæredhs hoffdhinghe skal honum sæx mæn aa thinghe næffna
nä the skulu hem thil hans koma oc wætha thin stadha
æpther gäma bothus Hwilka the ha thil xxx mark ællær mer
tha ægher han aff allo hæredhe braandh stchudh taka thæt
tha the han thil x mark tak braandh stchudh aff halffero.
hæredhe Hwilka the ha thil v mark take braandh stchudh
aff the [struck out] hæradhinghe hær: edhsæxus so ha bor j
Braandhstudh ægher hwa halffero sszan koren ællær fore slæxn
ske pæningh Alle ægha braandhstudh taka och giffwa thim
som bolfaste mæn æro skækta kelunæn och slwa thera thion
th ægher engin skulls fore hwa Hwar man ædh j skoogh
wil brenna græsth ællær rydhio skol ællær andh skogh brenna
far thy ædher wodhare æn haffwa thorff Han skal ath
grannom kalla gith ha bewærth hwari skadhe gith han ey
tha skal følghia brinnandhe brandhe och vpslæcka rykte
och bildha swaadha ædh fore sik gither han swaadha ædh
gangeth vp sæx manom Tha bøthe swaadha both fore
bya skoghæn som deoghelwdher ær iii mark slwa bøthe fore
anan och thridhia engæ bryamaina gither han ey ædhin
gangith bøthe ix mark fore en skogh slwa fore ana och
thridhi. Ær han ey bar aa takin tha wære sik vp xii
manna ædhe Brænnær man bæredhe skogh j swaadha
slwa som ække ællær book bøthe for ena ek ællær book

iii ørt swa fore andh och thridhi. Och fylle lwadha edh
mz threm mano. broxmer tha foxdha bøthe iii mk
och fylle lwadha edh mz sexs mano. broxmer ha x
ekra ellr flere bøthe vii mk. Och fylle lwaadha eedh mz
xii manom gilther han lwaadha edh grangidh tha bøthe
fore ena ecre vi ørt swa fo andhra och thridhi. bruker
ha fiardhe bøthe iii mk. brcner ha x ekra ellr flere bø
the xx mk thil thræskifft. broxmer ha xxx ekra bøthe
xl mk thil thræskifft ey lwardhe the bøth mere. Bith ma
ne lothbeeren edher och ær ey taken lwidhr ellr mz lwith
no thil bewidher. Dyli mz xii mana edhe ok lwari saklöss

Hwilkin man bir aa sino bolstadh ellr i then skoghe ha XXIX
aghar luth ii lwari hans fo thytthe. Bitth man bir i
annars skoghe loth. ingerdhen tha hafflwe fore tak och
fundha luth enghin. Bitth man bir i annars skoghe loth
hærad aghe thridhungh aff ok alle byamæn thera luthe
deghia thiøe haffwa hiith en biskop hafflwe then fiudha
luth so fæzsth lyste. Nw swærma bir och skyrgha i an
nars skogh søkiher thn som bir aghr thil stok ok thool
och merkker swa sama thrær och lyter fore byamano
tha haffloi enghin lwaal thom then fortaka kromer anar
eptther och kexumes lwidh sama bir aghe then for lysthe
slythr bir swarmer i aaldhen thrær tha skal ha stokkass
och ey thrær spilla. Huggher man thrær nedhr ellr spiller
bøthe vi orta skylgher bir i deodhwidha thrær. aughe
nedhr ok take aather sin bir saklösth. Nw skogh aagha
dha hom skul giffwa scotha thn swarmy ey hans lwaa
tha lwithi thz mz thræen mano ath tha lwar blasther
Och bikradher i hans büngærdhe och ha fforghdhe thil

holz och thil halles Orkar han thz edh taki aath sin bi·
fastlosth brifth han aath edhe lathe loth bin och aa sexs
ore. Drexpa bii annars maz bister bøthe ij ore fore
en then som bii aatthe som draapis ellr dyli ms threx
gia mana edhe Drexpa the thre ellr flere bøthe vi ore
ellr dyli ms threggia mana edhe bøthe ok en thes mer
ath flere drexpaz. Hanger ma ms blandh och bikara
j annars skoghe lwardher takin bøther bøthe iij mk lotha
ath han faanghe aff hans gardhe som skoghin agher
och ær aa maal och math ms honum Hwar som sekther
skruff j annars skoghe sins ellr i annars bøthe iij mk
Atrill vitor bister lwardher faanghin ms tha maa han bin
dhas och thil thingh føras ms thiwffnadhe och ther loth
na latha sidha løpthoxughia och oskildhom døma m

XXX Nw kan ms by byggias aff gamblom ther hetha aff
nordha by han agher ms adhalby aff bys alme
nings thimb aff odhelodha skoghe och ey aff aalodhen
lodhe gaardha faangh och edha brandh vtaffra flatte
och sexgaangh thorff styrdh och leer taktth ok ramax
tha flatte ganghe ther hans swin so hans sex gaar saa
magh som han pørdher lodhe sin loa than maa engho
loff aa skogh giffra Hwarken ms laan ellr legho ok
engha aff saler aff skoghe føra lotha lithe aath thy
ms gaardhe ær gippeth løus adhalby mittskiot
føra thaa skulu the honom gathin læggia x alna til
almennings the skulu gaardhom lwaardha so m loda
taka. By magho the sva byggia ath thelgha inne tex

XXXI Alluucliken flattho dagher ær thn vorsthe Lpe
Hetmadagher apthir sti peters dagh hwar
som sekr slaar j almenningom lexrer vitor aa

haan aff æghandhe bøthe iii mark ok hæ up

Molkar glonia auarꝫ mat faar ællæ gæth warther xxxii
takin uppæ bøthe iii øre Tholkar glonia auarꝫ
manꝫ foo warther takin wæther bøte iii mark ok ey
wrthne thil dyli uppæ sex mana edhe Lxiiii ma merke
aa auarꝫ merke huath thughe the helst ok glonith
ællæ døth ok ther bæth ææn thalfferan øre bøte iii mark
ælla dyli uppæ sex manna ok the halffva øre wærth ælla
mina bøthe iii øre ælla dyli uppæ thriggia mana edhe
Wela there om eth merke haffva baadhe eth boos
merke tha ægher then wæria som haadha mella haffwer

Drapper ma auarꝫ fæ uppæ wilia huath fæ the xxxiii
helst ok so bæth ok en thua øra gælle aatha
fullom gællom æpth thuæggia mæthmana edhe wæp
ne firn hwar thera och the uppæ iii mark Elva bøthe
fore aladh och thredhi ok ey wrthne thil dyli uppæ sex
mana edhe Drapper tha flere uppæ wilia the hethe
thiodhthugh gælle aathe fullo gælldhom ok aa xl mark
ææn tha warther thil kunne uppæ sex manna warther
han ey slwa thil konne uppæ sex mano tha dyli uppæ xii
manna Drapper ma the fæ mina ok wærth ææn thwa
øra bøthe threggilth fore æpth thuæggia mana ok
dhom Hwar tolkt sak wiff manne och warther ey
thil kunnen uppæ aa mina wiltha dyli æpthe thy som
saken ok this Drapper ma ælla skilothe aath manꝫ
fæ han wæxa taka ææn tha wille skilothe the døth aff
gælldhe aathe glonith fore døth och skwære ath thet
war aldrigh uppæ hans wilia ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ och skwari flasffwer thridhi.
Bidher man annan ...

ellr andro fæ blodh laatha kan wardr thil kona æn tha wille
som haandh aa bær tha wardi fæ thæ engins edhe ath thz
kvar aldrigh thz hans wilia ath thz skadha fæ ellr bo
the fiordhungh aff fullo both Draper ma ellr skiwt mas
lowdh bøthe vi øre Barghar ma annars ellr slaar
ath thz hiwth ey dødh aff ær thz hesther oxe ellr hors
ær ey lekuadha forth take then so hugh thz saara
och læke och faa hon forth fæ aath fore thil simna
sæxto warther thz anadh o lyth taki bondhn fæ eght
aather warther thz lyth aff tha haffwe then som hugh
och faa bondhand o lyth fore epter mæthsmanna or
dhom Hwar som ey wil swa aathr gialla som nw ær
sakth och kærer thz thil hans aa thinghe tha skal
han edhs hoff thinghe fæ næsma mæthsmanna hem thil
hans ath mætha both skotth mothe skullo Och ...
iii nætr Kastar ma aath heste hore loxa ellr koo
ath thyha rotthgaar ellr hugh aff horn ellr ...
... wardha bøthe øre fore hwarth thz och wardha
edh ... threem mann Falder aath edhe bøthe halff
gialdhe ffore Bthungher ... both baadhn thyhon
gialle aath fullo giallom ær thz withne æro thil
Slo ey withne thil tha dyli ... sæx mann Slaar
man koo ath hon giter ey mollkath bøthe halffera øre

xxxiiij D ræper fæ annars mas fæ hesth hors ellr annath
fæ som ey ætha maa warther thz fæ ... meth
withnom thil kwnnith gialdhe halff gialdhe fore epter
mæthsmanna ordhom warther oxe ellr koo dræpen
ellr annath fæ thz ætha maa gialdhe fiordhungh aff
x fullo gialle Och then haffwer thz dødha som thz
forra aatthe Nw kæris thz thil mas och æra ey

aa sina bolthne til dyli up edhe epth thy for borghan thil
Warghar for andra for vare oskilth vardher vornadha
for sarghath aff andh for Gera ath oxghandhen gitter
thz ey nythiath vndhi. bok och sila tha skal thn so fylx
oxghr skadha giordhe hind sila fylingh saa epther thingh
ffra mexthsmana ordhom vaxsne sin hevar thera ekke

Bya bondh i by sama tha laggia the [bote ii ora] xxxv
hiordh haaldh bodh laghe som thz hiordhhaal
thz oghr hwar andhro vaxth fyrd Hwo faller en the
hiordh haal boxri sik up thriggia mana edhe ekke bo
the ii ore engask hiordhhaaldz mana Tappar ha borth
oxa ekke koo ekke huath for thz halfth ar och findhe
thz ey aathr galle aathr fullom galdom huarth epter
som thz ar bvarth oxpther thuaggia mexthsmana ordho
taka dylvr for aff hiordhhaaldz mane ar ha gallffer
ner och faar ey lasthz aff galdhe aathr fullom
galdhom ffar han laster aff bvari saklos kalffevar
koo aa nisi bothe bothe och kalffed borth tappas bo
the orthogh tappar ha findh ekke laamb bote im pendh
kommer bondhans for j anarsmaa haandha laghe thars
som snarn satthe ekke stok aa laghe Och lyther thz
dodh aff ... gildhre laghlysth bothe hiordh haaldz
man half gildhe thy som for aatthe Wilo ey gildhre
laghlysth bothe sc thy som gildhradhe fullom galdho
Tappar hyrdhing koo ekke oxa kan ey daathr sina
vnste sina legho tappar han bonghepthe vnste ore
aff sinne legho ffore geth ekke faar ena orthugh
ffore kalff laamb och kidh sina penigha ffore ga
malth svin en ore ffore aars gamalth svin ena
orthugh Radher bondhe hyrdhinghia sinom

hwath ellr up hagge ellr wardhr ey laster ellr lytth aff
wari sakløs etc
xxxvi Elaar man bastth ellr bryth quista aff ech ellr bryth
man pors ellr wille hiombla i anars mans skoghe
hallde aathr skadhan och aa iij mark oren han ær lag
ligha thil kommen, Hwar som bryth pors i bya almen
nighiom ellr aa hæradz ellr aa landz almenninghiom fore o-
laffsmesso wardhr takin up botha vi ore Hæffthr ma
wille thibla aa bya almenningom ellr aa hæradz ellr
aa landz almenningom fore bartholomei messo bothe xij
ore haffwe enghin ath taka aa ha lothan i ther ægharlde
xxxvii Driff man fæ oloffwandh aa anars mans ægha
hwath fæ thz wara kan hwar thz fæ intaker han
skal thz lagligha lysa aa sokna thinge som ægharnde
och byladher waxth fore sith fæ ha skal giffwa ore
for hæfftth och sannatth noth fore bonghnothe geeth
ellr faar orthugh fore kalff hundh ellr laamb fyra
penninga Loser ey ægharndhen ath sith fæ och waxth
thil bilwdher, Inna thre slomedagha tha liggær hans wær
dhnadhns aa som ægher kan thz sidha spillas ellr dyff
warde hans skadhe som ey wille lysa Lath man sith
fæ lothan aldh æghandha loff i thz bya han ægher sjal
ffew lewth i thaa wardhe lossn thes fæ sens halffwo min-
ne oren for ær sakth etc
Rywar man fæ aff sottarby och wræker heem
oloffwand sinno garno wræke borth ellr slaa giæld-
stan nidhr och bothe iij mark oren uxor aff garno ræk-
ner aa han Nw dyl han och sighr ath han thz ey
wisthe tha dyli mz sex mannom oc wræktti thaa
boorth aath sakløs Will han ey borth wræka ellr

nidhir slaa tha bøthe sexo mk. Enghin ma maa annars an
koste tagha. Hwarken skep eller annor thingh hwath thz
haller ær quikt eller döth och sik thil wærra wittho
haffwa. Witha ath ha haffwe loff eller leghe fore. sik
aff rättom ærffhandha. hwar annor kosth giter standhe
thiloffs reth som sagt i thriffiwa balkenum ∞ ∞ ∞

Här byrgynnas köpmala balker &c ∞ m

Um köpstra köp ok kladhe eller hios ∞ m ∞ i
Um man köper gull eller silffer ok ær fals ∞ ii
Um man köper wax salth ropsulfe och ær forordh up eller iii
hwar so köp lodh bondhans howff eller barn ∞ m ∞
Um ma giter köp a thorghe och thz klandas ∞ m ∞ iiij
Um ma leghir haffth eller hors ok fordarffwas thz eller v
taker man aff andhro laan och forfaras thz ∞ m ∞
Um ma leggi pendgha eller annor thingh in thil annars ∞ m ∞ vi
Um man sæther panth i köpsköp ∞ m ∞ m ∞ vii
Hwru ma skal panth kefft bilwdha aa thinghe ∞ m ∞ viii
Um thn so borgha anighe for pendgha eller so mas sak ix

Röpper man aff andhro hoffwadh sol eller
klæffwath skaffth wapn eller skæren klæ
dhe gorth gull eller silffer lofth dorath
hios thz skal ath up koen och kwithno
röpas och skiras &c ∞ m ∞ m ∞ m

Köper man gull eller silffer aff andhro eller aff
guldsmidhiom finder thn som köpte ath thz
ær forordh up tha taker thn so salde aather eller wax
en sik up xii mana edhe ath ha koste thz up en
skuik wara. Skyldher han ath edhe bøthe xii mk
Wil han ath ha en salde wil up xii mana edhe
eller giffwi aather wardheth och xii mk up skal

Gulsmidher fals i gulle ælla silfre tha skal thz thil köp
stadhz wræth latha wardher thz thz prøffwath skært.
tha haffwe hwar sø sangith haffwo wardher thz prø
ffwath o skært tha giffwi gulsmidhin atther woxdh thin
som köppth haffdhe och haffwe forloffwo sina skærdh ok
böthe vi mark Gulsmidher en atther tagha the skærdh
han haffwo saalth tha haffwe witzordh the som köp
the uß threm manom bolfastom ha thil sina salev bilo
dha och böthe vi mark Gul ma gørl ælla silffwo saa
gulsmidhi i hendher thz ath gøra tha skal han thz
skærth sin duthwardha uß threm bolfastom manom
man sidhan thz gøra som gull ælla silffwo aatthe ath thz
ær en skwa skærth nath fanggeth som ha thz witzisk
wari aa thera mana witthnom som [illegible] wær
ia the smidhen wære salsoos och taki sin lön ffal
la the han böthe so thiloffwer och thiloffwadh epth
wæxtens mana mikthi ∞ m ∞ m ∞ m ∞

iiij Köpper ma waax salth [illegible] smör flesk talgh
ellr hwmbla ok hwar man ser skærdh köp
tha ælla saaldha tha [illegible] hwar thz som saaldhe ok
köpthe thwa bolfasta man the studhi witha huadh
skærdh wær saaldh ælla en wæxtra the han som skal
the wære salsos falla the han böthe iii mark Swa
skal alla stadha böthas thz skærdh hittis i köpom ok
taghe thz aatther woxdh som köpthe och thz taki
skærdh som saaldhe Hwar som köpper widh bondas
[illegible] witha haff witthn [illegible] the bondhen thz köp
aatther alla [illegible] thz ær mer [illegible] köp Hwar
som mera köp gør widh bondhas barn ælla thion
witha haus witthn [illegible] til iiii penige böte iii mark ∞

balk

Gør man køp a thorghe huath ælla thet ær qwikt iiij
ælla dødh, standas thet køpi och thæn so køpte
the wrth engin sin fanghorna tha swæri thæn thil
sin so standar vp thriggia manna vithnæ och thæn
budhe thorgh køp vp vithnæ / køpi bolfaston och
gærdi sik wrthløffwa och thæn taki aatha sith ok
thæn lethe æpter sino wærdhe som køpth haffdhe
køper man hors ælla koo ælla annath fæ thet fæth
aff och standh sidha tha skal ha aaffødho haffwa
som køpth haffdhe thæn ath engin ma annars
køpdho waardha och thæn taki sith aather rætth.
Rætth haffwer et ∞ m ∞ m ∞ ∞ m v

Wægher man aff andhrom hæsth skuluth oxa
ælla huath thingx thet ær taker ha thet
o spurth tha anthwardhe thet ospurth aather ælla
sighe thæn som aatthe och legho saadhe ath thet
fordarffwadh aff hans hand halverko thaa wæri
sik vp xij manna edhe ffallder han aath edhe tha
gælle aather thæn som aattha swa goth som han
thet tok och æ leghona vp / Æ thagh ma laan aff andru
tha skal laan leandhe hem koma han thet misfaras
tha skal thet fullo gyldhom aath gellas æptir thæn
som [illegible] wilia swærria the som thaa wærværo
thet wthlanth / Ælla sighe annar lænth wara och
annar æghe thæn wedhørdh som lænthe och wæth
ne thil hans vp thriggia manna sialffwo tradhi ath
thet lænth war et ∞ m ∞ m ∞ m ∞

Wægher man [illegible] spanga ælla vj
andhra kost [illegible] hæffdhingar so thet in
thil annars was [illegible] annar sighe wa och gaffen [illegible] laghe

køpmala

mz thylvæggia manna withno oc tali wth mz samma withnom
Ær ey withne thil oc thn sijter so inlagdhe ath thr war
mera inlaght ær ha wth fir Haffwe withzordh ath witha
wthgiffwer mz xii manna edhe Thiuffs thr fæ ælla bridh
ælla rwaaltagh ffælgh begga thr samma thaa wa oquilth
affælgh ey bægga the samma tha faa hon aathr ∞ m ∞
vii Saathr ma panth andhru ok hwath thr ær ma lopp
ælla mne tha gor thr mz thrwæggia bolfasta manna
withnom Hema the pantha ffær æn the stempnodagher
ær wthe brudhr bægga the samman bætte mthe ffore
Stiæls thn panthr ælla rwaaltagh tha skal ha thit thiwo
fara oc lysa latha so som baadhe eptir pnd ok eptir
thr panthpath war ffælgh ey bægge thera samma thaa
giffwi ælla gielle æghandhenom sin path aathr ∞ m ∞
viii Tha stempnodagher ær wthe fore pantho ok pan
then lopes ey aathr tha skal ha wppbiudas aa
twa thingh aa andhro oc thridhio Wil æghandhe sin
path aathr loza tha haffwe th waall thil Wil han
ey tha stula the pantha mæthas Ær the bættre
æn gialdhz tha giffwi æghandhenom sua mykith aathr
som panthen ær bættre ok ma warder Ær panthz
mne wærdher æn gieldhz ær tha fylle thz til so gialla
xix Borghar ma penga fore annan tha. Hatthe
gialdhe wth thr samma ha borghadhe fore ælla
hwart mz xii manna edhe ath han aldrigh borgha
dhe thr fore ffælder han edhe tha gielle thz han
borghadhe Nv han then daath skulia sighr annar
mera borgath [illegible] ær mer [illegible] hwara ok annar mne
Wære [illegible] widh bondh mz xii manna edhe
ath [illegible] withi æn til iiii pengh han borghadhe

ey fore mera än vlo ær fyri laghi. Nu sighir annar thin
haffde borghath fore mik ok annar sighir fore synda tha
faa thz fram som han borghadhe ok hvari sak löses. Kommer
han ey manen fram tha gallde maßens sak so han fore bor
ghadhe ellr hvari sik vp xij manna edhe ok aa thinghe
borghath ellr fore sothen tha hwithe thz vp xij manna hwath
borghath hwar ellr ey ok ey aa thinghe borghath tha stan
dhe aa sino hwilkorodho

Här byrjas thingmaala balker etc

Nu lagman skal hwallas i
Huru hæradhz höffdhingh skal hwallas ij
Um lagman ellr hæradhz höffdhingh ellr annar man taki vlofo iij
Ey maa en man haffwa fle hæradhz höffdhinghia dome än eth iiij
Huru affgjæld aff almänningom skal skifftas v
Um hæradhz höffdhingh lyser ey thinghs dagh vj
Thre æra thingh thinna som aaret vij
Aa hvilkom daghom landz thingh skal haallas viij
Huru man ægher andhin thil thinghs stæfna och kombær ix
ey thin so stæfnadhir ær
Nu kommer han thil swara saken giffs x
Ey ægher hæradhz höffdhingh næffna thingh hæ thil xj
manz och kom forfalls lwthne
Hwru hæradhz höffdhingh skal thingh stæfna xij
Huru klaghandhin ægher swarandhin vp hwithe bidha xiij
Kommer thn til thingh och wil ganga skelom thær thalas xiiij
Nu stæfna flere man eno thil thinghs xv
Um hæradhz höffdhingh kombr ey thil thinghs ok ey xvj
thn som hans doom haffde dæma
Um thz maal hæradhz höffdhingh sigher ey skima xvij
Um edha a thinghe ath annar sigher hwa edh gangen ok annar ey xviij

xiv Um lagha dagh thil stæfno ok hwi thy ey wartha laghsaghu ok
och thaa innitæpo
xv Huru laghfordhe brotz skulu takas och hworu lepstra ælla
bondhans gordh skal wærthas ælla brytær husfridh
xxi Um lepster man brytz ok lepster borth huru bondhen ælla
lexuman maa han aath taka
xxij Um bolfaster man brytær ok wil bondhen fly ælla wil ey
bøtha ælla swaar nokor doom aathir
xxiij Um bondhe sitær æk wpsatthan wara
xxiiij Um satsældir bondhe hafwer affradh ælla thiendh ælla bo
lagh sæt inne wt sik tha wærthas skal fore thom
xxv Huru wærthzmæn skulu i gaardh gaangha ok wærtha
xxvi Um the ey wara brotz som hwarken wilia wæria
ælla fælla och ath bolfaste mæn skulu wærtha
xxvij Um bodhkaffla tha konungx bodh komber ælla hwar som bodh
kaffla ebiller thy op ok skurin tha waldhskyldha gørs
xxviij Um læpstra giffwer nokord skal fore swaar dyrt ælla blodhwitte
xxix Um nokor giffwer andhen sak aa thinghe ok wil sidhan athekænda
xxx Um hæradhz næmpdh the sannandha mæn ærw ok hwi
thæn sak ey wilia i næmpdh wara
xxxi Um man wil annan wi næmpdh wæria
xxxij Hworu ma maa wædhia mothe næmpdh ok æn næmpdhin
tæppar hworu the skulu wara skiliandha mæn
xxxij Um næmpdhin wil hwarke wæria ælla fælla hwath the
skulu bøtha thaa
xxxiij Hworu froster aghe haallas fore hæradhz næmpdh ok
wt hworu maaghom hæfftom
xxxiiij Huru ma maa wædhia mothe laghmans dome ælla
hæradhz hæradhz hoffdhingia dome
xxxv Um ma wædhiar mothe hæradhz hoffdhingia

Um hæradz høffdhingiar ælla bondhe wældhiar mot laghmanne XXXVI
Hwar som brytir laghmans doom ælla hæradz høffdinga XXXVII
Huru næmpndh æghir letas ∞ m ∞ Doom XXXVIII
Um konungx ræfsth ok hwem them som skripte ægha ok XXXIX
ey wilia koma ∞ m ∞ m ∞ m ∞ m ∞

I
Tha laghman skal wæliast thær æghir byskop j
landhe klærkær latha och viij lekmen dagh
ffore læggia ath alle maagha koma the thær
bygghia och boa j laghsaghn thil landz thingx
Byskop skal vp sit haffwa thera aff klerka wælghia.
Sidhan skal almoghan wælia sexo hoffmen ok vi bøndher
the xij skula vp klerken thre män wælia aff them the
boa j laghsaghen som the wilia for gudhi answara ok
landhens ok nytthe æpter thera bæsta samwitzhi aff
them threm æghir konungher en taka then gudh honom j
hogh sændher ok ha forstaar almoghans nyttha wara
Then som konungh thil laghman wæl ha æghir thæt swæria
in Thæs bidher iak mik gudh hiællan ok the hæl
gho dhoma Jak aa haalla ath iak rädher sathyggha skal
ok rätta skal offer alla mina laghsaghn j allom dho
mom rättho skilghia ok aldrigh wraugho aa mo
the mynno rättho samwitzhe ok lagh. Ok aldrigh j wolagh
wraaughia ælla ormaath styrkia ey fore frændhe ælla
pændingha gåfwi skulsdh. Ey for aawundh ælla affwilia skal
ey fore førwindhskapino ælla wenskap skal swa sek
mik gudh hiälpa som iak santh sigher ∞ m

ij
Tha man skal hæradz høffdhingia wælia
tha skal laghman j maanadh thil forendha
thingx stæmpna ad sittha thingx stadh j sama
hæradhe thaa skal hæradhe næmpna vij mæn

tolka the kunna och halffwa laghman up the thræthon
skulu konunger three i wall laghia aff thim the i hæræ
the boa konunger take en aff tholkan han wil som
han weth thær thil fallen wara Ær en konung inlændz
tha take thæ hæradz hoffdhinghia som konunghær
thær i hæradhe sæth oc hæradz hoffdhingi skal sama
och swaria som laghman

iii Waker laghman vilotho fore sin doom giffwe ko-
nunger vilotho oc xl mark up oc miste sith
laghmans dome oc faa thet aldrigh sidhan atter Va-
ker hæradz hoffdhinger vilotho giffwe konunger
vilotho oc aa xl mark oc miste sith hæradz hoffdhi-
ga dome oc faa thet aldrigh atter Hwar som han
gither thet thil kommeth up fullom sakum ath tha vilotho
tokh han take aff them xl markom viii ortugh oc xiii mark

iiii Ey maa en man skere hæradz hoffdhingha dome
ey haffwa oc ey eth oc han æghe thridhiungh haff-
wa aff allom hæradz ræth i thy hæradhe oc hæ-
redhe raadhe sialffth fore tesse thre um luthi ath æ

v All affradh som aff hæradz almenningum gaan
tha skulu skiptas mellan almoghan oc thæ
thy som hwar oc wordhaghandhe til i hærædhe oc
konunger sin thridhiungh

vi Rundaer thingsdagher aa helgha dagh ella aa fasto
dagh tha bidhe thet hæradz hoffdhinger aa thi-
ng oc take en annan dagh fore tholkan ha wil thingh
haffwa lyse tha en tha sithi bondher sakløse hema
thil thæs ræther thingsdagher kommer och hæradz
hoffdhinger bøthe iii mark

vii Thesse skulu thingha thima twa om aareth fore

ste fraan thiughundhe dagh iula ok thil xx kwinna fast
tha Annat fraan botholffsmesso ok thil sancti olaffs dagh
Thridhi fraan mikelsmesso Och thil adhuentu I thes
som thinna skulu. hwar edhe hæredzthinga thingh haalla
aa enom dagh i hwarie wiku ok aa rettho thingstadh

Fyra landz thingh agha haallas thz førsta wakt viij
epther thiughundha dagh iula Annath wakthe
maanedagh epther midhfasto sunnedagh Thridhio
wnondha daghin epther sancti ... dagh Fierdha
wakthe maanedaghin epther sancti mikels dagh Thar lagh
man skal thingha enthindh om aaredh i hwario hæ
redhe i sinne laghsaghn Will han epther raadha
sallskew ok lyse thz ok fiorthon natthe for æn tha them
tha kom etc

hwru mange aar lagh thingh hallas skall etc

Will ma thil annan kæra tha skal han hem thiis ix
hans faara mz thrium bolfasto manom stempna
honom thil thingh Och sighia hwath sak han giffwer
honom i komber han thil første thingh thil annadh ælla
thridhi ath swara for sik æptir laghum ælla lagha botum
thz ær lagha komber han ey ok ey hans forfalle
kwithne ther han ær saker ath iij mark fore
sina thrydskio Och hæredz hoffdhinger nakra
ne ... thrym mæn them thil hans taka ekte
the iij mark ok maalsæghandhen kære thil hans
aff nyo ath thingh annadh ok thridhi komber
han ey thil swara forfalla lost tha ware fallen
nath hwffwdh saker ok hæredz hoffdhinger
næmpne xij mæn mz sialffwo sik ok mz laghs
manne ath taka lith sakera ther the dela bygh
ok iij mark fore thrydzskrova

Thingsmaala

x Rinner thz thil swara saken giffs inna laghthinghom
ok thz som kærer wil ey ælla orkar ey hin thil at
kena budha up withno tha wari thz saklos saken giffs
och thz böthe iii mk som aakærdhe forsak withne swa
ok aldrigh gitth withan en thinx fore sama sak

xi Ey æghe hæradz höffdinger næmpna thingh hem
Athil mæs ath taka fore hö[ve]d for xii xvi mæn haff
swa thz som withnadh hwath han ær lagh stæmpdher ælla
laghthingadher ælla ey All forsals withne æghæ swæria aa
sama thinghe thz the withna

xii Hæradz höffdhinger æghe thingh sætia aa hwario
thingxdagh En thinxstadher skal wa i hwario
hæradhe och hwar ællwdha dagh skal th thingh haff
was thz ath enghen skere ath konunx bodh ælla breff.
Froma ælighes haffwe bondh aldrigh gil thingh ath s[it]
swa withna eth i hwaria wiko

xiii Nw kan kæraandhen swarandhe up withno thil
bindha aa thz thinx dagh han faar swaren ok
swarandhen bidhez ey fore sik tha skal ha næmpna.
sin withne Och aa næsta thinx daghe thz æpther
baadhe withna ok swæria withan ath ha faa ey swar
for xvi aa thriddia thinghe tha skal han aa sama thin
ghe baadhe withne næmpna ok swæria latha Nw ær ka
thz twa Dols maal ok ey withnes maall Och thz
som kærir thil bilwdher ok ney fore sik tha skal han
aa thz sama thinghe som han swarar sin lagh.
fasta Ok gaanghe aa thz næsta thinghe thz næsth
och withan ath han ey swarar aa thz ythersta thin
ghe tha gitir baadhe aa sama thinghe fasta lagh
och gaanghe ælla wære fallen Alla eda ok

all bwthne skal ma gaangha aa rätthom thingsstadh ok
Nw kommer then thes thingx edh swa thingx dagh xiiij
gaangha ok maalsäghandhen kommer ey
ath staffwa edhen ellr är han ther ok wil ey edhen
staffwa gaanghe tha bondhe sin edh ok wari then edher
laghligha gaanghen Wil nokor then edh sidha gewalla
tha skolu the thrin ther swaria ath ha laghlica gaanghen
är Haffwe sidha enghin waadha then edh aath brytha
lwthan konunghez wald sexlffw samuth letha Tha
lar ma swa thaln aa eno thinghe kombi han aatthe
aa andhro thinghe ok thalar tha andhra thaln ther
är thrwthasa Luther nokro ther wari i sik sakfellt
sexthe och wari sakloos fella the han bydhe vi
vita maalsäghandhens Sidha skal tha up samulo
thaln som han aa fyrsta thinge haffdhe swaria sik
ellr fellas hwath ther är hälft thil talandhe ellr swa
randhe wari samulo lagh etc
Nw sterpna flere män i tu en eno mane thil things xv
aa enom things dagh tha skal han then fyrst swa
som forst stämdhe och sidhan thwariom som han war stäm
dher thil fore then ath ey inda en ma men Än eme til
taln aa eno thinghe swara och ey edh gaangha lwthan
een a eno dagh Nw sighir hewar sik for haffwa stempth
än annar thaa äghir häradhs hoffdhinghe thein forst
rätth gora so thein sso haffwer stämdha och sidha
hwariom äpther then stämdan är thil xvi
Nw han things dagh äghir häradhs hoffdingx ellr
then han haffwer sin doom i handher sath thil
things kibra aa rätthan thingsstadh ellr bydhe in
vik ok sakarandhe ok swarandhe Haffwe samma luth

Thingmaala

sedh aa næstha thinghe sum the skullo haffwa haffth aff
hæradz hoffthingx haffdhe a thingx warith fore thy
ath all lagha withne ok edhar skulu eptir dom gøras

xvii Rumbær bondhe thil thingx ok bedh aff hæradz
hoffdhinga lagha dhooma tha sigher han ey wi
tha lagh kom thz maall tha maa han thz wppsætia och
thaskutina sik om thil næsta thingx dagh tha sighir hæradz
hoffdhingx hom lagh dooma ælla bøthe iii mark witha
ath han aa thingx swara wp æmpnis edhe ath ha ey
lagh weth kom thz maal och sæthe wndhr sin lagman

xviii Rumbær man thil thingx och skal edha ganga
ælla withne sølla giffwer laghsma ok hæradz
hoffdhingx hom thz edhen wp wari swa gilder tiff
wen som faanghin ær skul them aath awær sigher edhe
giffuan wara och awær ey withe thz sex marc the
thaa waaro aa thinghe hwath thz ær sannth om thuffs
manne næror sak tha skal thz wæriaz ælla fællas som
thingen giordh och bøtha thz han boor ∞ m ∞

xix Hwar sum man skal stæpniz andhræ wtan
hæradz ok innan laghsaghn tha skal ha stæp
naz aa thingx ælla fore fæmto sotn aa helgho dagh ok
haffwe threggia wikna dagh thil swara koma æpther thz
han laghligha stæpdher war ok han witha laghsaghn
ok innan hæradz haffwe sex wikna dagh thil swara ko
ma och stæpnes ok aa thinghe ælla fore fæmto sotn

xx Wardher man laghligha sælthr ffore sin brøth
tha skal maalsæghandhen hæradz hoffdhin
ga thil sæghia aa thinghe ok aa sama thinghe tha
næpne hæradz hoffdhingx xii man the xii skulu

balkerr

J bondhans gaardh gaangha ok lothmaltha aff lopzy ok
aff gaangandhe fæ Vndhir ey the ath mathe korn ok
høø Ær the i hevpum lapth ok bondhen wil ey wplaspa.
thaa maagho the xii fatlopth brytha hans dør Vndhir
ey the thiil tha skal mathas i bolbyno æpthir thy som
the xii seghia dyrapth wærith wara Ær thevar po iordh
wardhir loth malthan fore saxføre tha haffwe bondhen
waaldh the iordh aatir lopa Jnnan thry aar æpthir thy
hon malthan war fforinaa Ey han thaa løse thans næs
thæt firdhe Jnnan thry aar Och then bore skyldhena
løp aff iordhinæ som hona haffwa ok staae mithæ aff
lopeth ey iordhin aatir J thry aar tha haffwe then som
sangith haffwer ok haffwe enghin waaldh offthir mera
the sama iordh qwæltha ellir j bytidh lopa Elva offtha
som bondhan wardhir saker Elva offtha skal hemsildw
na lwther fraa skifftas baadhe j iordh ok j løsørilwm
fforlwerstar hwsfilwn ok hena bondhe fællt aath laghlwm
ellir wardhir hon wr laghin thiil nokra sak bløndhen tha
skulu brothen betas aff hena godhe

NW bryther then bondh bondha som ersthe haffwa xix
wndhir waagha J andhræ saklwm ok draap sææ
ellir raan tha æghir bondhe thiil thæs thala aa thinghe adhro
ok thridhia kronbox ha thiil thingx ok bindher wæth
ffore sik staandhe withzordh fore höm kronb ha ey
aa fiærdha thinghx tha ær then fallen sik sellir sialffw
hwaria both epthir sino brotholwm Sidha ha ær swa
fællthir tha gaanghe in thiil bondhans ok æpffwodha ath
aar fore hwaria mark som han ær saker ok sidhan fore
kronbugx Och waari saklös fore hærredhe Kæpir than
borth mæn som han skal suæ wa noke bondhanu

Thingmala

thaer han faker ath iii ma^r^ oc ꝩ swa optha han borth lyper
och hwari thy laughe up boudhano eth aar Alles lyper thy
borth som brottlighen aer tha kan boudhen han wilia aath
taka fromb tha wser aa koma aa then mannen tha hwari
thz aath oghilth wotha i draapom tha lyggi draapi i xx
ma^r^ thil thre oghilth Och boudhen taki sin skadhaman
aath fatiltho Wil ey boudhen ha taka tha taki fo
ringh laghman oc boudhen hwari fatiltho fore konungx
mannenom oll thy logho mane borth lyper man
han aer innal up boudhano oc ꝩ hwath then ma giore
ellr hykra faar tha hwari i fiwrtighi mark bothlom

xx Byrther holfaster man och wil woudhan aff hwari
hwath fak haldt maa Wil han palsfew i rathg..
hwari fak lös Wil ha ey tha biudhe i rattha malsaghande
han wudh the fak och skiute thil fulle both up hæredhz
thingh thingha oc nio hæredhe oc taki hwar sin lyth
i fastene aghe Alth thz lyth skiutes aff boudh'n up
Domen oc skællum kan thz aath dømas tha gifflwi
hwar swa mykith aather som han togh up swornæ edhe
oc hwari fatiltho for rangbothe thy ath thz toghl up Domen oc

xxi Wigher boudhe sik twa affskilthan tha ha skællum
giffwi thz wollter mæn hwalf wotha up nio edha ath
the ey mæn wælthech haffwa ællr haw bruth hwaars thil

xxii Haffwer boudhe affradh me up sik Tha malthæs
skall fore honom thaa skal thz wotha malth hwa oc
gha oc skere i boo up honom ellr aer inlagh fox ellr bolagh
fox up wotthno saman komnet In thil hans ath skal thz
skiuthas wudha malth

xxiii Haar som man spørias fore sina saak ellr broth
stoore ellr smaare thaa agha malthz man ..

gardh gaangha oc wartha hwario pia wyk so ycak athe
oc laathe maalsewthandens lovth gluaran vtā thz thil ha
vil han haffva xxiiii 26
Hwar som xii mæn skulu en kvndhan vitha oc
namna saluan gora oc gora the thz ey j sad sama
thinghet tha bøthe hwar thera iii mark vtha the xii ko
nungs ræffsth wærpmas the giør thz thud bøter j alle vithnes
allom wærpdhom oc j allo edho skulu bolfaste mæn vara
Hæredz høffdinghe maa bydhskaffla kopstæd tha xxv 27
konungs breff ellr bodh koma Swa oc ofn foldh
swardhe j bygdhenne ellr draap gøorth ellr ma inne te
kin vp anars hwalls ellr glouna waal tekin ellr ma
aff tekin ellr aff tekio gardhe take thz so thz aathe.
findh haffva Then budhskaffle hærdz høffdhinghe wa
stadr skal fram gaa oc ey aathe Thy skal ræffsa bodh bydhskaffla
skaffla wppbær vtha ath hon haffwe son æthre aln yw
aara koma budhskaffle østhan by gaanghe vth wæs
than koma han sønnan by gaanghe vth nordha ælle
ætha bydhskaffla bæra brytha oc landhboa oc huath
the ærro fræsthe ellr offræsthe Hwo sytter anar bydh
skaffla j by vara kopman oc anar sytter ney haffwi
thz vithzordh so bydhskaffla vil vetha framburnan
vp thewærra mana vithnes gaanghe swa thz edh so
andhra edha Hwar so bydhskaffla vitter ellr fyller
swa ath ey koma thingh tha konungs breff ellr bodh
koma bøthe iii mark Hwar som vitter ellr fyller
bodhskaffla mothe laghmals ellr hæredz høffdhinga
bydh. bøthe iii øre xxvi 28
Gyffwer kæpman wakro skuldh dighe ath ha
haffwo giørth paar blodhwithe hætter huath

thingemaala

brotum thy haalsth æro Och sighir ath han haffwe hemelika
bøth bondher malsæghandhen Ok hin nekar haffwe laghmanen
witne ther till aff threm bolfastom mand ath thy war synth
ok skærskodhath tha haffwi laghman sama waaldh han wi-
dher bindha som maalsæghandhe ok maalsæghandhen haff-
wi forgiorth sino ræth fortighath ok thæn brutlighe bo-
the baadhe konunghe ok hæradhe Vætar en laghman
thet som nw æra saghdh tha wari bondhen saklös

29 xxvii Rumber maalsæghandhe thil things ok giffwer
widhrom sak ok skeleldh ok wardher sidhan
aather ok wil en laghsokian thaa skal konungh laghman
han ok maalsæghandhen haffwe forgiorth sino ræth

30 xxviii Wil konunghe see sina næmpdh tha skal hæradz
hoffdhinghe nampna xii men i hæradhe Sæxo hoff
men ok sæxo bondher the som wardher dele men ok hær
redhs men skulu thaa nytta Hæradz hoffdhinghe skal
nampna samdagha men ok en osamdagha men ok en wedher
dhelo men ok en them som wildhoghe æra Hæradz hoffdhin-
ghe skal skipa i the næmpdh wan ok en anar man
i hans stadh watha ath han haffwe forfall Laghman then
man i næmpdh som aa thinghe ær stadher Num han ok wil
en i næmpdh gaa tha bøthe hoffma vi marc ok bode iii marc

31 xx Nu æru thæn som kærer ællir thæn som swarar ialsffwar
ath noker ær wildhoghe aff them som i næmpdhe
ne sitia tha skal han borth aff gaangha ok anar i hans
stadh sæthias saa laanghe som thet waleth sliter Hwer thes
se xii swaria ællir fælla thet skal bliffwa ok en aather
thaa Mothe the næmpdh maa eughin wardhia watha
ath han wardhe for en sworneth ær Ey gaanghe edhe
mothe edhe ok en næmpdh mothe næmpdh

Vil han mothe næmpdh wældhia for æn næfpdhin haff XXX 32
wer sworith tha wældhe maalsæghandhin sæx mæn
ælla hwar thæn i næmpdhine sitther swa mæn hwilkin konungs saendh
ath letha tappar næmpdhin bøthe xii mark taki sæx konunghin
och sæx maalsæghandhin Tappar maalsæghandhin bøthe
vi mark thre konunghenom och iii næmpdhinne Alle withnes
mæn fore konunghe fore laghmanne fore hæradhe ælla
fore hæradhs næmpdh the skulu swæria æm all the maall
the withna Wilia sik swa gudh hiælpa ath the withna
ratth och sannth æm the maall Gangha thænna withne
aathe fore konungs dhoom thaa bøthe xl mark thil thre
skiffthe och warthe aldrigh thing bære och ey with
mæs bære och ey edhs bære witha hethe skæmpdhandh
och ey withnes man sælff och standhe witha ææ och
bøthe byskope iii mark ꝛc ~ ~ ~

Ren næmpdhinne ey swæria hwem slo aff hene XXXI 33
swæria hwari wardhe hwem the sælla hwari sælth
Wilia the xii hwarken sælla ælla swæria for æn the
thingh ær slitith tha bøthe hwar iii mark maalsæghandhe
ok konunghenom och hæradhe ~ ~ ~

Then thridh thesse næmpdh skal haffwas thaa XXXII 34
skal konungs soghothe haaldha rosthin Fore thæn
som konungs doom haffwer mz viii hæstho Fore
thæn som konungs doom mæghlar haffwe mz iii hæsto
Soghothe mz v hæstom Hæradhs hæffdhingar haalle
rosth fore laghmanne mz viii hæstho Fore hoffmanne
thwærom som i næmpdhene sitther mz thwem hæsto
Och hwar bondha i næmpdhene mz eno hæsth The
fore ath hæradhs hæffdhinghe skal thæn rosten
wtgiffwa tha skal han ærffwa allan thæn

hæredhe rætth kon. tha sattæ fore rætpidhsone ok hvar i p
ro hæredhe ꝛc

35 xxxiii Dømer laghma ælla hæredhz høffdhingx dom ther
nokor wædhia mothe thm Tha skal ha wædhia
aa thy sama thinghe thr domen giffs ellighes haffve.
dulther waaldh sidhan wædhia mothe hom

36 xxxiiii Wædhiar man mothe hæredhz høffdhinga Thaa
sættie wædhe xii øra ok hæredhz høffdhingx sættie
aa moth three mark wædher laghman tappar bondhe tha ta-
ke hæredhz høffdhinghe halff mark æth malsæghandhe.
rætth ok halff mark laghman ok halff mark hæredhe.
Tappar hæredhz høffdhingx thaa taki bondhe sua mark
andhra laghman thridhi hæredhe

37 xxxv Wædhiar bondhe ælla hæredhz høffdhingx mothe
laghmanne Sættie bondhe ælla hæredhz høffdhin-
gx aa moth iii mark ok laghman sex Tappar bondhe
ælla hæredhz høffdhingx taki laghma sua mark andhra
konungher thridhi hæredhe

38 xxxvi Nw haar so brytthe hæredhz høffdhigx dom bøthe
iii mark ffore laghmans doom sex mark Thesse
maal ægha aa hæredhz rætpidh slithas Ædhrære høgh
maale thordh ok ran hwadh the æra høghre ælla
lægre Sidhan all dombrøtth baadhe laghmans ok
hæredhz høffdhinghia rætth an the maall so liggia til
konungx rætpidh ꝛc

39 xxxvii Rwmugher ægher sundh letha tha maa aagher
brytha alla skæroff søpner laghma ægher lagh
stulla ok enghin ægher wærpakez bøtha ok enghin
ægher thyffsokz bøtha samulv sak

40 xxxviii Thaa konunghe will sæxlffeko sin rætthara.

thingh haalla Ok rikeno ætte thet som hans doom haffwa Thaa
æghet konung ætte thet ther konunghsens j hwario landhzskapi
pi sæx konunga för än the haallas Alle skulu koma
thil the nempthara thingh ath kæra aa thøm som them
haffwa orætt giorth Ok kære aa första thinghet j
than konunger breff æra læsin. Sidhan aa tolff staffuo
Och thaa skal nempde the om dömas ath thy sinne ffyr
ledhis hwar som ey kombir til the rætta thingh tha konung
ther æra skua thil forunda laghin tha skal ey thes sidhe
dömas Som all maal æru the wardha lagha sakadh swa
som han sialffwer thil swaran kunne etc.

Här byrias Edzöris balken etc.

Rith thu i slok j ok faraudthe ærlo thaa hem ga i
ga gøres i bondhas hwsom ætte hære
Alw rynner man jawars gaardh ok faar i thy ha bundha rynner ij
J hwath hws bondhen æghe fridh haffwa iij
Am han faar paar ætte slagh mellan lopper iiij
Am man ridher heem thil mars ok gør thaa enghin ska v
dha ætte bryther han hws ok skaar enghin
Kom ha faar paar ætte slagh som hem søker gør ætte aaghas the vi
bondhe i liffui ætte forsth
Am thu løper bo sino gaardhe som the ridhu hem aath ok hwar vij
dhe han paar ætte drapi sidha ha ko bo sino gardhe ætte dræpe tha alla
Am mæn hittas i gaardhe saatthe ok skulas opatthe hæng viij
mar sidha borth ok hept kappi ok hialpe ok hwath som
maalsæghiandhe ætte werdhæghiandhe æghe aff fridhbøtene
ætte aff skoppluyhene ok om Julkungh
Am hemsøken hwardhe gør aa landhbon tha æghe han ix
ey i fridh bidha
Am thu hwardher paar ætte dræpen som landhbo gaardh x

Edzøre

Epter hwadh maalsøkiandhen ok wedhalsøkiandhen thaa ægha
aff botom ok skyptingh
xi Um man hæpnes aa sith maal ok both
xii Um ma hæpnes æpter thz ath both ær lofæsta ok bødhadha
xiii Ey ma ma hæpnas aa ana ok anar fordhe firidhena
xiiii Um ma taker glwmo up lwardh ok lwardhz faanghin æller
lwardhz han drapin i thy
xv Um forsaath aa kirkiowægh ællr thingx wægh
xvi Um skilnadhz kommer mana mellan aa thingx wægh
swa ath the koma paar mellan
xvii Um draap ok saar som thima aa thingx ællr i kirkio
xviii Um ma wardhz saar tha tha far hem aff thinghe
xix Um them thil pæningx ok radha ok wardha saare ællr drap
ne for æn the hem koma
xx Um man ælther ana aff lagh thil wælin
xxi Um ma ledhz ana thil stok ok bryggi aff hans lim up walle
ællr kommer thz thil i wapna skifthe
xxii Um ma hæpnes aa konungx doom ællr thz fore ath han
wthnadhz ællr wardhz sith saghdæne for honom
xxiii Um man kiæres ana up walle ok sind gaardhe ok
bindhz han up stokko bandhom sidhan
xxiiii Hwru konungx edzøre skal skipthas
xxv Hwar som søkiz bilthoghan man mer en eth maall
xxvi Hwar som hallær bilthoghan man aa anars skadha
xxvii Hwru bilthoghe man øgher aakæra sinidh faa
xxviii Hwru hæredhz næmpdh skal wttha edzørs maall
xxix Hwru hæredhz hoffthinger skal wttha næmpna biltho
gha man
xxx Ey maa thy skadhan sik wtlpna ællr skifa
xxxi Hwru en man brytz edzøre

balk

Ey maa quinna eller offormaghi brytha edhsøre xxxii
Om bondhe raadher summe hiossiilw ath ho dør aff eller xxxiii
draapes husfrwon bondha thyrn tha skal wæreffwas
Om barne wardher offhaardhelgha raadher ath ther dør xxxiiii
aff eller dør barn i saangh mz modher oc styuffadher
hwarn tha skal wæreffwas
Om bondhe eller hans hion wardha slaghen aa aakre eller xxxv
aa ængh
Om man wardher ath saklosø fordarffuadher xxxvi
Om man wtheer thiwffsak oc wardher bundhin vthan xxxvii
konungx doom [konungx]
Hwar som annan biwdher drapa eller andhn ofrudha aa thø xxxviii
Om thet som annan skipper mz wældhe eller stinghir wt xxxix
ogha eller skeer aff næsa eller thunnar ther i wapna skiffthe
Ænghen maa godhir maa skiffas fore æn tha ær lagh xl
komen [konunger]
Om biltoghir man wardher draapen sidha tha ær lagh xli
Om biltoghir man wardher wtliffs draapen oc ey skal xlii
husfrwna hæls i skiffting ganga
Hwar som biltoghs mans godhir skal fore sæ eller ærffwa xliii
Hwar so i-aluar aff andhin mz sullo wældhe hoffwat eller xliiii
heloffwoath eller til ens øre eller thil halffwa øre
Om ther ær loxith i skoghi eller i skæria ath i-alua oc xlv
som ther som ær saltsan bundhir eller baster [luz walse] xlvi
Om thet so slipper i annars tradhgardh oc take ther frukth xlvii

Ryther ma heem aath andhrom eller gaan
hir thes wiliand ath han wil skadha
bondhan eller hans hion eller nokon
theri i hans gaardhe ær eller gorth
haffwer eller sporth has gaardh i thraanghom

thaa han i gaardhen kommer ather skadha drapa slaar hugger
fullom saarom eller slaar ssenno blaanadh eller blodhwithe
Alle the ther up ræso i flok oc faranethe the haffwa
brutidh edzørith etc.

ij Ræner man ath annars gaardhe sidhan solo oluno
oc thu som ether faar kaster eller skiuthe æfftir
hom, swa ath han faar dødh aff eller fullsaare blaanadh
eller blodhwithe takerthen sidhen ha ko aa hans topth eller
i hans gaardh som han thil hwlgha sætthe tha haffwer han
oc alle the up sthodh hwaar brutidh edzørith

iiij Swa mykith bondhen haffwer innatkidh up
thinom oth gaardhom aa sinne tompth som han
boor aa ther æfter han skulidh haffwa aa sik oc aa allo
sino standher hwilkithwa ethan gaardh sindha hene
luth thes eller ladha i allo thessom hwsom æfter man
swa skulidh haffwa swa som aa sinne tompth eller i sino
gaardhe hwar som ther ather kunnigh aa annan haffwe bru
tidh edzørith

iiij Nw kan thet taka thin so fore løper fore æn han
kom aa hans tompth som han flydhe thil eller
hans gaardh thaa ær th ey brutidh edzørith

v Nw ridha the eller gangha theem aath mangha an
tha ath the wilia skadha gørå oc githa ey the
ey slaa thil blodes ey hugga ey drapa thaa ær hoot
ther up engho bøther hwartha the thes skyllotha
eller skiloffwa mang oc komb ey blodhwithe an
nan tha bøthe in uik eller dyli up sæx manna edhe
oc gaanghe ey sæx manna edh for æn nefndhen
haffwer han warth fore edzørens etc.

vi Nw kan thu man heimsøken gøre wardha saar

ette drapen, ette of ath han faar blodhelothe ende thy ha
gher hemsoken, tha ach thi ath oogullth Alle funno the fo
wara of thya wilia alth thi the saa j gaardhemo of aa
topthemie thi ach alth oogullth Alle funno the fo wara
och thya wilia alth thi the saa j gaardhemo of aa topthemie
Alle ati the aaghab lodsz j gaarder lidhi ette lewen of
falla fothe nan gaardis lidh of hlofflondh lote aa thin
som hemsoken wordho ware orgille Falla fothe lothan
of hloffloudh in wari gette thy ath thadha sol ha som
fother stodho etc ∞ m ∞ m ∞ m ∞ vij

Ner sta thu lopa to sina gaardhe dom the redhin
ette singho hem aath drapen slaar hughe sidha
han kom to gaardhemo tha bothe epther landis laghen
ffaar han, nalffeo saar ette wardhe tha drapen sidha
han kom to sina gaardhe tha bothe of the epther
landis laghem som thi wordho Alle faar thin naar
som hemsoken ghir ette wardher ha drapin tha wari
thi oogullth han ste thin enghin stadha wordhe tha hlwarke
stye fridh of ey haus boo struffte ∞ m ∞.

Hettus mon j gaardhe saalthe of ffulias opmalthe viij
ther ach ey brlotidh edherrith lotha ath ha gaan
the to gaardhe sidha tha wredh warth of thoxinpeth
sike lwapn ette thrilp of gaanghe slva aathe j gaar
dhi hugod slaar ette draper tha haffeo han och
alle the us hom waaro brlothidh edherrith thaal
aghaadhen han ethe fridhbouena of wordh aghaande
thridhingh aff ffepfflungheue Och tha ha haffeo
both lodsz maalsaghhaadhen of han lodhe
Komm tha tchaghe konnge
xl mark fore hulxungheen

Edzörit

Vær thz som bitthogh ær ffor æn han fridh faar gældhe tha
æffva hans laghbötter huath thz ær hellz saar ællr drap
maalsæghandhens ok enghe andhro

xix Nv fa thu tva landhbo ællr haffdo han hivs lechty
ællr laane takith for heemfridhsbrytz oppa faar
han ællr nokoth hass thion saar skeno blodhvithe ællr war
ther han dræpin than æghe the baadhe bosfuffthe ok
saarabothena ok ey i fridh bidhia

xx Nv æn annar man ællr [illegible] i landboans gaardh
komb faar tha saar skeno ællr vardher han dræp
pen tha æghe the baadhe bosfuffthe maalsæghandhen
baadhe fridhbotena och saarabothena ok [illegible]
dher taki thridhiungh aff skyfflinghene

xxi Nv rymmes man aa sath maall ok bryth tha haff
lever han brutidh edzörith tha skal thz nempn
dhu botha huath hellz anar skiluadher kom theza mella
ællr eghi etc

xxii Ey maa ma hempnas epther bother lothsolsta botha
Sath tha brytz edzöreth ok lothhanadh b[illegible]
thz ffe ey borghadha ok swa ffe fore skiutith ath bo
thas the ey man thy dagh the hafflva fore lagh
thaa maagho the hempnas Varda bother borghadha
tha skulu bother nz laghlom fullæffias ok ey hemp
nas Hempnes nokor sidhan bother æru borghadha.
tha haffdo han brutidh edzöreth ok nokoth bother
aff bothomannen thaa maagho the ey hempnas botha
fullæffia thz aather staar nz laghlom

xxiii Ey ma mag man hempnas idha ana ok anar
glordhe [illegible] hempnes han aa a
nan tha haffdo han bruth [illegible] faar

edzørebroth tha skal thz hæradz nempdh witha hwath hælla
thn samm ha hemsøkes aa gardhe singhena ælla annar
gardhe thn samm en sinnghena aa thim tha skal hæ
radz nempdh thz witha hwath ælla hwar skilnadher
kom the mellan ælla hwi ha hemsøkes aa ana hem
sokes han aa ana tha haffwer ha bruthit edzørebroth ∥
Dagher ma qwinno uth waaldh tha haffwer han xiiij
brotheth edzørebroth swæs aa hona ælla aa hans
frændhom thz qwinna waff ælla hwars woop ok aa
kallan tha haffwer han brotheth edzørebroth ∥ Dagher
man qwinno uth waall ok waardher thz uth takin ok
fanghadher aa færska gærningh ok witna ha xii mæn
thr thil tha skal ha widher swaredh dømas ok hals
hugghas ∥ Dagher man qwinno uth waaldh ok qwinnan
draper han j thz ok witna swa xii mæn thaa
ligger ogilder ∥ Dragher man qwinno uth waldh ok
rymer aff landhe uth hone waardher han laghligha
kommen thil the singh tha ægher ha aldrigh friidh fran
for æn alomena giffthoman bidher fore honom ∥
Rider man fore andhrom aa thingh wægh ælla xv
aa kirko wægh ok wil ha drapa sargha ælla
berya fore æn ha thiit thingh ælla kirko kombr gør han
nokroth the ælder fakith tha haffwer ha brotheth edz
øreth ∥
Rumber skilnadher mana mella aa thingh wægh xvi
ælla aa kirko wægh ok thaa en laangha alwadh
draper annar thn annan thr ær en bruthit edz
øreth ∥ Bidh man fore andhro aa thingh wægh ælla
aa kirko wægh ok sitter en skadha giorth æn
thaa ath han ghina wille thz ær hwilth uth enghe

Edzøre

bøtthe . Sigher ok han hans wapn ellr hans bladhe skulwth
ellr skiolffeter a thingh wægh ellr aa kirkio wægh ok
fornboter oc bloddhwithe ma thaa dyli ii mæd vaten ok
dhe ellr bøthe iii mark

xvii Draper man annan ellr slaar bloddhwithe ellr blaa
nadh aa thinghe ellr prest i kirkio tha haffwe thed
bothena som draapeth sik ellr saaredh lotha the som
waadha thy ath the æghu alle fridh haffwa

xviii Nu ffar man hem thil sin aff kirkio ellr aff thinge
hwar som fridh gør aa han for æn ha hem kom
mer thiil sin tha haffwer han brwtidh edzøreth lotha
the som aff braadhom skulwadh

xix Rider man til fadh ellr annar stadh for æn
han hem komb thil sin Sithan the hao oc
kom fore honom the dræpa ha ellr sargha the haffwa
eii bruthidh edzøreth ii

xx Will man æth ama aff lagha thil maklom Oc
fornier eii hugh eii bloddhwithe ellr blaanadh
i bøthe xl mark thil thre skiffte ok haffwe eii bru
tidh edzøreth Och the skal hæredz næffdh witha
hwath han skyldhe threwnghe ellr sinom wiliand
ellr war han ather aff thingh stæffno Och æghe
han fridh hema fraa sin och thil stæffno Och swa
ather heem thil sin Warder han dræpen sargha
dher ellr slaghin bloddhwithe aa wægheno thil stæffno
ellr fraa the som ath ha honom stæmdhe ellr ha sithia
wildhe tha haffwer han bruthidh edzøreth Mæn
sithia the i wæghe lothe fore honom Ok githa han
eii dræpeth eii sarghath eii slaghit bloddhwithe ellr
blaanadh than ære hwitther mæn eptho bøther

Ledher man awa til stok ellr anadh stadh hugger XXI
aff hö(ghr)i hondh ellr foth vp waldhe tha haffwer
han of alle the vp hö(ghr)i waaro brutidh edsöreth
Tha haffwer ther brenna som dräpeth ellr saaredh fulk
ellr hans arffwa konunger thr j swarnu skiffthe
the mellan ef saar wordhe thera draps saar ellr blodh
withe th ar ey brutith edzöridh XXII
Nidhingxuerk ma aa konungs doom drap ellr hugg
fulsare ellr hemsokn the fore ath ha wrth
nadhe motthe hö(ghr)i fore konungs doome allighes
of hemsokn aa han sidhan han haffwer sökth wadhe
han suma sak och sith foregrunk laghligha waarth
fore honom tha haffwer han of alle the vp hö(ghr)i
waaro brutidh edsöreth tha skal thr heredz
nempndh wtha hwath heldr hanom thr skole
som ilt ar sakth ellr anar skilnadher fra the mella XXIII
Ridher man hem thil andhrom ellr gaang
er sporn han vp waaldz wijsom wo swo
gaardhe ok tha ath ha brythe ey hws ok ey göre
blodhwithe j gaardhenom tha han komb wo gaar
dhenom bundhe ha sidhan vp fullom baandhe Drep
per hugger fulsare ellr skiotar ha ellr j hwath
hemthiksom han giöre han wthi Tha haffwer ha
brutidh edzöreth wthan ath thr se konungs
domber ellr anar thes budh som konungs dom
haffwer ellr of ath ledhes ha sandher thiloff
nadher ellr taka thiloffsnadhe wpp rannsakan
w hans hemsom ec
Nar som brythe konungs edzöre och 14
hiorn maanghe the ar w samman tha haff

Erffdhæ

kwa the allo thy forgiorth som the haffwa offwan sordhe
na Ok ægha bilthoghe kwa(n) kom alth vitheth Ok thera
godhs skal skiffthas i thre lothe en luth fordhærgha
theno Annan komighenu thridhia hærredhe Thy forkwær
fra the thera barna luth Ok ey thera huffru lotha ok
enghinus annars loth fo i boo ægha up thyn lothan the
enfapma luth Thy ath enghin ægha annars loth for
wærka swa skal hwar sina sak enfamen bøtha

xxv N War som bilthogha man haatter ok fødher men
Nu ena nath ellr eth maal firdha thera maana
dha dagher ok lothe bøthe xl mark Swa sidhan
kwerdher laghsonnen the thiuf ellr dyli up xii mana
edhe ath han bilthogha man ey hysthe och ey fødde
ellr ok han ey visthe thz ha bilthoghe waar

xxvi N Waar som haatter bilthogha man da annars
fradha ware swa sater han som thy bilthoghæ
Nu han noffra frighz ok bøthe thaa bilthoghe man
ægha sino brøthum Thy thes sidher tha skal hæradhs
næmpdh th luttha sannindh kunna etc

xxvii N U ægha the bilthoghe waara Thz thiul thy
bidher fo thyn som the brøthu kwadh ellr hab
ærffwa thaa the bidhia fore thyn tha ægha konunghe
thyn fridh haffwa ellr thyn thollseth konung kwal
haffwa Tha skulu the sipra sik kwdher konungh
up xl mark konungh ensak etc

xxviii A ll ærffdhæ balks maall skal hæredhs næmpdh wi
tha Ok i thy hæredhe som gingha waar
före hwath ther ær santh kunna etc

xxix H æredhs hoffdhingha skal bilthogha man aa
thinghe wpthæwa Ok bilthogha lethia

Ok skal han en dagh thil taka the fanesta letha ok skal
han them fore næpdhinne witstadha ok the ha witstal
skulu bitthoghe wara ok en dylia Haffwe ok enghin
waadh nw nokre wexen mothe sagha them maath som
wndhi therredes næmpdh liggia

Om ma then skadha fik wntha eller sopna eller step xxx
na wessa then skadhan giordhe Hwar en næpdhin
haffwe han fallith eller warth witha than skal fara thil
thingh ok wittenbaa maalleth ok sidhan skal maaleth
ewarth staandha thil konungh raaffsth fforlez næpdhin
han ffore edzspirens thaa maa him en han ffor sopna
en han ær bitthoghe wære næpdhin ha fore edzspirens
tha maa ha sprian sidhan hwath ther ær eller saar eller
draap eller stens eller blodhwitthe Swa maa ok ther gi-
nigha giordhe sidhan næpdhin haffwe han warth ffore
edzspirens nw edhe dylia æpther landzlaghen All sten-
lev konungh edzore slithas ad konungh raaffsth etc

En man maa æn swa mykla Hestyrens gaer ath xxxi
han brythe konungh edzore æn for en edzsoth
gaffs thaa maatthe en en man hem sokn gaer

En maa eluina edzsor brytha thy ath ho maa en xxxii
bitthogh wæra En maa ok offedmaghi edzsore
brytha ffæreb ther thil hab tha skal næpdhen skwera
ath ha ær en Sepaara gamal lothan bothe enth
ther i saaramaalom skils

Raadher bondhe sinne hosffrw offhaardhelegha xxxiii
swa ath hon faar dødh aff mothe hab wilia
tha skal ha sopnas som skils i draapom ok en skiægh
lab tha haffwer han forwarkath alth ther som ha
aatthe wptbæra aff hena godhe ther lossra waaro

ok allan hemf thridiungh som hon giffts thiil tha take hena
arffwa aff hans godze ok bötherna fore hona ok ganghe
aldrigh honom thil arffs ok enghin hans ætlinghær hwatha
ath the haffwa barn saman thaa skolu barn arff taka
Och the skolu barnen haffwa j sinne wærio som næste
mödhernes frændhir æru än ey æru barn thil skæl
la komin ok sinne thy ath barnomen wndhi sinne wær-
io thil thes the koma thil lagha aara Æru ey bæggia
thera barn thil tha skal thy aath wndhi mödherne so
hon aatthe thy ath enghen maa thy ærffwa so ha draapp
sik til arffs kan ok bæggia thera barn dö ok haffwo
ey barn epter sik tha ærffwe aldrigh thes ætlinghær
som draapeth haffwo hwatha thes ætlingh som næst
ær ok skadhan sik tha skal ærffwa barneth Samma
lagh wære än hustrun dræper bondha thaa ærffwo
hon enghe aff hans godze Ey maa thogh giffwo ok
enghen thy rætth tho wær giffth ok giffwen thil Hwatha
ath the haffwa barn saman tha skal barnedh ha ærff-
wa ok næsther fadhernes frændhir haffwi barnedh
j sinne wærio the thil ath thz koma thil lagha aara
Ær ey bæggia the barn thiil thaa ærffwe fadhernes
frændhir allan rætth och bötherna fore bondhan Dræ-
pær anath thera anadh om wadha tha skal thz fore
böthas som j wadha bötherom skuls ok haffwe
allo thy forwerkath som hwarth thera aatthe ey
the anadh taka ok thz ligher thiil hæredhz næmpdh

Wærdher barne Affhaardhelgha wndhe ath
thz dör aff tha skal thz fore böthas som
skuls j bötherom ok ey læng fore ganga ok thaa
æghe thz aldhrigh ærffwa som dræpær Hwath

hellir han drepir vp kulla ella kwaadha Vtha ath modhir
liggir sith barn i hel tha ær hon ey wærdh liff missa
Nu kænnis fordhærues frændir bæra thz thus hona ath
hon laagh i hel sith barn vp sino kulla tha wæræ he
na frændir hona vp xii mana edhe ath laagh aldhrigh
thz i hel vp sino kulla Haffwer hon sliva fatigha frænd
dher ath hon orkar ey edhin gaangha tha liggir thil
hæredhz næmpdh hwath næmpdhin wil hona wæria ella
fælla Nu hittir hon sit tha haffwe thæs ækth ath hon
lagghe ey sith barn i sængh vp skiluffadhrenom Dør
thz i sængh vp hænni tha ægher hon missa arffwenth Nu
sethia fordhærues frændher ath thz doo i barsængha then
søngh ær hon nekar tha liggir thil hæredhz næmpdh
fælla næmpdhin then tha bøthe xl mark ær loth arff
woedh Dræpa the thz barn vp kwaadha tha bøthe so
i kwaadha bøther skilis Haffwe tha forwærkath alla
arffwenno som hon ælla han ærffwa maatthe Haffwer
thz som nyrth ær sam syskene tha ær thz thæs arffwe
Och then som næstir ær ha taki thz arff i sina wærio
ok gømme ok ey then som draap ælla myrdhe ær
ey ærwo samsyskene thus samborith komin Ok ær
ey ær fadhir ella modher liffwandis til som ey draap ella
Gadher man aath andhreu da hæs aak i myrdhe
hom swaar ella aa hæs ærgh kom hæfth Dræp
saghar ella fyre skeno thaa ær ha so fære ær of
lath hæns thwægill Och ath ær thz ofullth then
faar som thil hæns gaanghir
Waardher man aa sino saklosø slaghin
halshuggin ella hængdhir ella stæghladhir
Thu thz giordhe ælla loth gøra skuldhe sama rætth

Lin tyrid

tam

36

som han andhred giordhe
37 V welendis mane thingsak thil ath hevna han
dha belvth the halsth ouer dagh man haftas bundh
ok pinas ofortiwinen ok en kopperbarlighas i thaus haan
dhom takuth gerth the witha fromdhe dhoom ath thass.
som haus dhoom haffwo dhevar the giore haffwo brutht
fromighe ellegare ok taket en wol inte so fordho giordhes
them ath thevar ma ozlyhe sindh haffwa aa sino godhe
ok pennigho ok sorlighta aa siolffmus likama ok liffwe
38 Ver som andhro mane biwdh ath thevar som
ana legher theil ath slaa dreppa ath nokra on
dha ginglia ghetra aa anan tha skal tha staandha
sama woxth som tha the siolffwer giorth haffdhe
39 nakter man anan uth waatdh ok lagher aa
jordh nider ok suoper tha som anadh foor ath
bryth haus thoundhe wtih ath thaus ophon wtih wthas
hoffdhe ath skaer aff hoc haus thevngho haus ned
sa ath oron ath hugher aff hom i haandh footh
ath baadha spetlena then the gere ok alle the uth
hom waaro haffwa brevthidh ellegreth dhevar
som the ore maalsoxghiandhe aath ok hevadh heller
the ore saaratholi ath haus arffwe han ozlyhe baadhe
ok saarabothena Slva ok i sindh bidhia och hevilkas
twas helpe ath heme thesse maall gieras waardhe
han saanghin aa forste thingh haffwe tha maalsox
ghiandhin ok has frendher fulthevall ha thil thingh
fora och wittna latha haffwe ok fulth waall han
thil logh latha ok ha wil ath ok lim fore lim
aff hom taka tholfa ha nisthe ath ok liff aff
dhom taka ok ligger ogildher fromb the i waapna skifftes

thim i mellan ok ey aff tolfto wærdhe nw ær sakth tha
ær ey brutidh edzöreth wtha böthe so i saramaalom
skuls Vithes mine tholir sak oc ær ey faanghin widher
tha skal hæredhz næmpdh i thy hæredhe so singhin
war gör om thz maal wæria ællr fælla fælles han
wari saklöss som för ær sakth swaria the ha wari sakfældh xl
Engsælis mans gedhe maa skyfflas for æn ha ær
laghsöriner thil bitoghe maals Ey maa ok no
kor man faangha ællr drapa bitthoghta ma ena thin
dagh honum fore lagh aa thinge thaa ha bitthogher
swars Vitha ma badhe kaftar ok böthir fore han
swa som fore ana saklösan man ok haas liff i thrio
haardh laghdhis Ey maa ok bitthoge mas gedhe ben
dhan skraas sidhan honum sak giffs thz so thil edz
Vaardher bitthogher man drapen aff liffs legh xli
saksöffua ællr aff nokro andhra mistikis f
dhan han ær bitthogher swozen ok hans lagha dagher
ær withuldhin tha ligge ogillær badhe fore thrio st
komunge witha ath han haffwe dagh laghlegha giffuan
badhe aff komunge ok aff maalsæghiandha etc.
Ær nokor bitthogher laghder aff rikeno ok war
dher han sidhan wthrikis drapan ællr ok ath
han warder wthrikes taken ok up waadhi losom aa
thz seedhe i rikeeth ok sidha drapen tha skal so
han badhe kastas ok böthas swa so fore ana sak
löösan man ok hans liff i thriogaardh sedhas thy
ath ey maatthe han i flerom landhom bitthogher
wara ok sin fredh missa wtha i thy landhe.
Heremdhæn giordhis Ey skulu fore edhsöre brytha

Eþzöre

husfrwna hws som aa hena tompth oc iordh standha j
skyfflingh fraangha thy ath i swerghis laghum tha skiffte
man hwarthe mey j odhul iordh hws ellr odhul
kwathu kwarir husfrw sunar oc ey hon i hans lothan
j alla andra lapa penninga thy skal oc alzinghis iordh
j skyfflingh fraangha thy ath ho rekuas so lappa

43 xlii G athogs mans godhz oghe laghsina oc hæredhz
hoffdhingal hasslwa up swa skal ath the sku
la swæthia en olumbethzma so fore thy swæria ath thz
thil enghsokns anars fæme en hans godh godhes
the so ha rætthelgha skyllogha kwar for en brøth
eghsprecth hwath the offwer lopa thz giffwes fore
hans siæl sathigho sollse oc klostrom oc thil thes
them fridh faar ælla dødher ær oc oc æpther hans dødh
tha haffwe hans arffwa hans godh

44 xliii N har som ridher hem aath andhro up skollo
kwallghe oc ranar aff thom hoffwath fex
ella kloffwath gewitth ella døth the hæredhz næffth
kotha skal sannadh kom war næpdhir han æra
sakloß skilles ha tha giffwi æther æpther thera
eghe thz tha toch oc up vl marc thil thræskifftt
oc hewer thz thz up kwar j stoß oc saranæpthe
bøthe iii marc thil thræskifftt. Ranar ma aff an
dhrom unna en øre tha bøthe iii øre ella kwar
ske sialffwo thridhi. Ranar ma øre ella mera oc
unna en half marc bøthe iii marc thil thræskiff
this oc æther ranath en thy som æpther sære.
gither han ekke blundhetth up v mans sialffwo
sæthe gither han ey ekke blundhetth the som sake

giffs thaa dyli ha up xviij manadhe ellr bøthe som fore ær sakt Ræuer ma halff mk ellr mer thaa ægher tilz hæradhz nemdh witha som the seghia badhe iaa ellr nei hwath ther ær sannt eller ogilt ok hwat ranet eller wakta the tha wari wardher fælla the tha tha giffwi aather ranet eptir thera edhe ok up vi mark thil treskifte xliiij 45

Lsther man i skoghe ellr i skipi ellr annars stadhz ok latir sik thil ath rœna ellr ræffsa wardher tha faanghen aa ther gerning tha skal han til thingx føras ther skulu xij men witnas ther ha skulu wæria ellr fælla fælt han tha skal han wardha skwardh Domas wari han tha bøthe ther xl mark so sakløsan bandh ok bastadhe ok swaal sændhe ok hafftæ brutidh edzørethz xlv 46

Ganghær man ellr skiffta annars thræghardh som sukth ær takær ther wapn ellr andhra sinnæ up wærke bondhin ellr hans hion ærra fore ok wilia wæria flenner slagh them mellan faar bondhin ellr hans hion draap saar ellr blodhwitha ther ær ellr edhzøreth brutidh sfaar thr so stal redvbøter faar dyff ellr blodhwitha wære oginth than thilopsto ellr ransman ellr annar ilgnings man wardher brutlik then ok faanghin tha skal thingh budhas

Här bygynnas ho?thmales balker etc

Nu mordh hwath ther ær ma ellr quna
Nu fadher ellr modher myrdher sith barn up swika ij
Nu fadher ellr modher drapær sith barn up swaadha iij
Nu man tagher thera laghgifftha qwinnor ellr. iiij

glorna tiker thoa laghyfftha maken
v Hen man ath glorna bwardhe up threldhoom faughen
vi Hen ma ath glorna forgher sna sthilosbarne
vii Hwar so reper hat moth i ikesenis thra
viii Hen ma ledher bothlansian hat aa sith festerlandh
ix Hen brythe ath inbluare ath hussi to ath slachi drox
sin hosbondha ath houdhe up bwadha
x Hen ma sallhe eldi j awars hevs up evilia
xi Hwen ma skal bwariab ath fore the paas
xii Hen ma ath glorna ber forghinsa of bwardhe taken up

i Hwer som annan inwedhe of lendh aa leyn of ber j fullsthe tha skal ther ma stexhlas then thz ger of glorna skenas thz skall her vedhe inxinpadh bitha som mordheth nor dhes j han ath hona sinnan bwara ath aopanan of herredhe hoffdhinghe hoffdhe edhen of sidhan slvar re Hwar sins lesthn som i edhens staandha Hwa skal offer nal mordh of the maal so luff so faangha

ii Raxper ma ath glorna ath inwedhe sith barn up sino bilia hedheth ath tvisteth ath drax sper barn sin fedher ath sna modher Hewilketh thera thz ger tha skal ma stexhlas of glorna skenas oen thz ar allom bwssenbarth Hwem tolsse sak bithes of ar ey bwssenbarth tha skal han ath hon bwaria sik up herredhe inxinpadh aff thz herredhe som sinser nor dhes j ok han edhz hoffdhingar hoffdhe edhen of sidhan slvare hwar sins lesthom som i edhens stan dha bwars han ath hon bwari sakelos forder han ath hon ther skal man stexhlas ach glorna skenas

balker

Och ex holkith thz som nyrdhe ellr drapp nz wilia thz
skal mista arffwedh thes dødha oc swa thes atthlin
ger thz ath enghin maa ena drapa sik thil arffs
Har thz drap aff wadha thil komith tha bøte iij
som j draapmalom skils maalsæghandhenom
thenwarglla bøthr wadha bøthe kononge oc hæredhe
oc mistr hwarken liff ellr arff fore thn wadha
tha skal thz hæredhz nempdh witha hwath thz war
nz wadha ellr nz wilia giorth
Gangher man fraa sinne laghgifftæ qwino oc fæst iiij
sik andhre konu laghligha oc haffuer hona nz
hin leffuer sidhan sidher nz laghin haffdhe faangeth
warder thz skiolligha nz loppenbarom witnum leth in
thil hans nz [illegible] hafftwe forgiorth sino liff
[illegible] Samma ledh qwinna om hon thollkith gør widhr
sin laghgifftha bondha tha mæn hals huggs oc qwi
na skal stenas v
Forgør ma mane ellr qwino ellr forgør qwi
na qwino ellr mane nz throldhom ellr nz
andhrom forgiughom swa ath ho ellr han faar
dødh aff tha miste liff fore liff oc mæn steghl
les och qwinna stenes Och thz skal hæredhz nempdh
Forgør man ellr qwinna sino fæghigh / witha 6
barne oc vil sino barno arff eghna wari
samma lagh om lifflwcth swa oc om arfflwcth so
laghboken haffwer for satith 7
Kwinnan som neper hær mothe sino ko
nwnghe ellr mothe rikesens [illegible] ellr
gør fore honum ath tha wil han faangha ellr

Gånger man fraan sin laggiffto

högmal

dræpa ælla gør han nöffra andh waaldhz gudha ælla o
raath up bifferom raadhom ælla up hvatha tha æghe ha
ursa iordh liff oc godhz hvm ha wardher faanghin up
løppenbare gerningh Ven kan hö(n)i thz withas oc en han
ghen wardha up løppenbare gerningh thaa staandhe
thz til konungx naadha oc sidhan swaare hwar som i e
dhenom standher sinus lesthin sella the han haffwe
forgiorth allo thy som foræ sakth waria the han
ware sakadhz etc

viij Wedher man aa sith fostlandh withlöffsa hær
oc bær affwogha skioldh aa mothe sino hera
oc hæriar sith eghith fosterlandh withsa ath ha fölghe
thm frondhor som reethsomen oc thiil vilsedh tha
haffwer han oc alle the up hons waaro forwerkath
baadhe liff oc godhz

ix Nw æn bryther nøghuare ællæ throstyrke swaan
ællæ hevsfru dræper sin vitha tha ællæ hos
bondha wardher faanghin up sanne gerningh tha skal han
ællæ hon thil thingx føras oc man thil skogthil dös
mas oc giwina thil ath stenas æn hon tholkeths gør
iordh oc the sköpra faanghe thil thrældoms maals
raghandhend konnyend oc hæredhe Hwem tolffen
sæz withesz manne ælla giwind oc gør en løppenbar
withne thil thaa wære sik up hæredes nemdh thz
gerningh war gør i oc hæredz hoffdhinger höff
dhe edhen oc sidhan swaare hevar sinus lesthin
som i edhenö sthandha Bidhia sik swa gudh hullan
oc helgha dhoma the aa haaldha ath ha ællæ
kona hans dræppi en sin vitha hevsbondha ællæ

hustru Of thy ær han ey wordher liff nytta wærs
han ware saklos sættes han haffwe forgiorth allo
thy sær wær sakth Æn sighær thy so drap ath thy
kom thil aff wadha oc ey up wilia thaa skal
han rettho æffter thewaghildhan aathær Oc ey liff
nistha krommghær oc hæredhe giffwe lagha bøthe
som i draapmaalum skulis Oc ey mer thy skal hær
edhs næmpdh witha hwath thy war giorth up wa
dha eller wilia x

L Æther man eldh i annars hws oc wil brinna baa
dhe by oc bondha brinner lyff ath hws eller skæ
allan gaardhen eller byn wardhær takin up bloxande
[illegible] oc brinnandhe braandhe tha maa tha bundhas
oc til thingh føras sidha oc ha xii hæredhs næm
frodha oc sannindh letha wm thy maal wærria the
han tha bøthe thy xl mark so saklosan barth oc
bastadhe oc haffwe ey forgiorth swndh eller bosliff
the skella the han tha bøthe ath thy han oghe til
thre skiffte maal [illegible] krommghær oc hæredhe
bondhans skal først aatergyllas hans skadhe
oc withi [illegible] han haffwer fangeth Vndher
ey mæ adh tha skal oc bondhen sielff haffwa for
sin skadha Oc thy skal i baale brinna so brennith haffwer

N Æm tollk sak wrthes wanæ eller quino Oc xi
wardhær ey takin up wære sik up
hæredhs næmpdh thy flyghen giordh i Oc ware sak
los skall ha thil saklena gylle først aathær allan
skadhan thænn som han sik oc aa xl mark thul th
skiffte Æn swær han ey bøtha oc skadhan aathær

gälla i man watsgha them landz things sidha ha lagh
faltthe war tha skal han aghallotz wara fore allo
hwath thy ær ma ælla giorna

vij Bær man ælla quinna forgiærnigha andra ok warder
bær aa taken tha skal man ha ælla hona
taka ok i fiætur sætia ok sidhan thil thingx
fora ok forgærnigha up hona ælla hena tha skal
lagh man watna hwath hon ælla han hafwer
the forgærnigha giorth ælla ey wæria the hona
ælla han wari saklos fælla the hona ælla han
tha skal the i bala brinna Och thes lagh skif
tas ok ærffelwigha take hans ælla hena iordh Ænti
thes thy notridom tha wæltige se i draapmaals skiels
fore thesse maal nw æra saghdh gangha badhe
thiuff ok rodhe Sweri tolf sæt kwither tha skal
lagman ok landz nampdh hæradz høffdhingar
och hæradz nampdh them wæria ælla fælla
ok swara hwar sins laffthom

Här byrias drapmala balker

i Um thwe män koma saman up wegha ok
hwar then dræper annan
ij Um ma dræpær ana ok fanghas aa forsta ghiärningh
iij Um aræfwe thes drepna dræper dräpan up æn brædhe
iiij Um dräpan wardher dræpin i wrekande hadh ælla witherstandhe
wæriandhe handh
v Um dräpari komer til ringh hin tha ær hans daghe
vi Um drapari wil ey thil swa koma
vij Um fridhlös ma sith qwar ok wil ey rymma
viij Um nokor wil wæria drapparen

Um wodhor rexer drapadh aff them ha haffvan fogadh ix
Um wodhor dyrfflekes taka loghn fore draparen x
Um drapadhs dagh thil tromughl ok fraa xi
Um maalsokshandin bidh fore draapadhom xii
Um draapare lwiss en botha xiii
Um drapadhs dagh tiff ok stundez tiff atte faar en dra
paren frindh lytha swardhe draepen. xiiii
Um the maal udhinnxs swarke atrelw xv
Um lothlakysser man dreper unlosstan xvi
Um hans beloth frindh lopin lowar thess xvii
Um ma faar drapan quinna dagh ok dyghne xviii
Um ma faangar anan fore drap ok ar ozaka xix
Alle ar ma so faanghin thil swara fromen ok som sam
bana ok haatadhs bana. Oth som the both xx
Um draapan dor for an ha ar laghlonne xxi
Um drapa dor sidha han ar laghlowdnen xxii
Um draapare dor sidha hass daghe ar lothe ok
glorn ma skal anan til drapss budha quinna nath ok aar xxiii
Um the bruth ma skal botha fore fadh atte modhe
atte frondhe xxiiii
Um enghin budhe thil drapeth quinna nath ok aar xxv
Um enghin kommer lwidh drapeth ok enghin swardhe
thil bludhen quinna nath ok aar ok som dulgha drap xxvi
Um haredhe hws sak fore mordhsokh ok hwru
mordhskal skal bothas epthe manthali xxvii
Um man swardhe draepen i kyrkiom xxviii
Um quinna draepaer man ok swardhe faanghin xxix
Um quinna swardhe en faanghin i dagh ok dyghne xxx
Wardher drapare faanghin tha skal lokquid gioma han xxxi

Draapmala

xxxij Draper ffster lekman ellr lerdha klerk
xxxiij Um lekman ellr klerker wardher drapin af maalsøktha
dhe ellr ey malsøkth | swa sik
xxxiiij Um ma wil wotha drap sotth af bøth ok thy salsser koms
xxxv Um løsser man draper awa
xxxvi Um løsser ma hugger awa fulsokre
xxxvij Um man giffr forsaath fore andhro ok draper han
xxxviij Um ma wardhr drapen tha konung biudher ledhungh woth

i Rumb skilnadhr mana mellan ok hwar the
draper annan thr leggh ma giffa mane ok
bøthe bøggia thera arffwa konunghe ok her
edhe viij orthughe ok xiij mk hwario
thera etc

ij Draper ma annan ok fanghas aa ferske gerningh
lødher likath ellr aa ferskom footh aa sama
dagh ok dyghne so than gerninghena giordhe tha giffwe
liff fo liff ok haffwe hewarghi fridh wotha i kirkio
ellr i klostre om thy kan ffra fflias ath ha giordhe the
gerningh uppa lofth ok wotha alla liffs wedhr ok thy lig
ge thil hæredhs nemndh thr gerninghen giordhis i for en
man aff hom liff taker etc

iij Rumbode thes mans næste arffwe som drapen
warth innan dagh ok dyghne oth draper draa
paren ur enne bradhe wothan dhom tha a bøthe ha
ok fasthe som annar draapare ok rymme ur landh
ok ey liff missa wotha bøthe konunge ok heradhe
som for ær sakth

iiij Ran thy swa wara ath næsthe arffwe thols do
dha ellr annar ma wil hindra draaparen

fore gudhi skal ok thra budh swaradhe. tha drapan
drolpen j swariandha haandh tha skulu proffwas
hans gingha swa dodher [illegible] of dernas epthe
hans belother ok lyghx ogilt ok bothe inthe fore
han swardhe han drapum andhro leondhro lothan
swariandha haandh tha bothe fore han fuller
rætther maalsæghiandha komingh ok hæredhe
ok thy lyghx thil hæredhz nemdh

Rymer draparen til kirkio ok klosthre ok v
swardher ey taken aa fæma dagh ok dyghne
tha skal hæredhz høffdhinger hæristar budhskaffla
[illegible] ok thingh [illegible] Och the som her
inghena giordhe kome [illegible] thil swara [illegible]
han thy haffwa giorth ok swardhe thil komen
tha æfftir han haffwa maanadha dagh fore [illegible]
-ningh komma ok fiorthon natha dagh fraa koma
the fara ok ey laghe bothan han nythe [illegible]
-naadh. Hwar som [illegible] aa han [illegible] thy
dagh haffwe bruthedh edzørerith

Vil ey draaparen thil swara koma aa the ti- vi
-ma thingh tha haffwe maalsæghandhen
swaldh han thil draps budha som ha thil swara
komen swaare ok haffwe enghin dagh ok ey fridh
bothan i kirkio ok i klosthre vij

Hwilkes fridhlöss ina [illegible] ok [illegible] ey [illegible]
ok maalsæghandhe formaa ey taka han
sidhan tha thil hæredhz høffdhinga ok lænsma-
-ne the æghha han faangha latha up maalsæghanda
[illegible] noker man swaria draapan fore. viij

Drapmala

them tha wilia franga aenath hwarth i synno heme ællæ
annar stadz tha wari the thwegilth the ytra som tha
wolda wilia ok ath the the saa ware ogilth hwath
the ær drap ælla saar etc
ix [R]aener nokor draaparen aff them han haffwa saar
gadh them the ytir han haffdo brutith konungx edz
ære etc
x [H]waar sum draapan wardher laghligha fanghin take
nokor lösn sidhan for han giffwi konunge tiughu ok
aa ool [?] hwath ælla the ær maalsæghiandhe ælla lös
man ælla hwath nokor the ær
xi [R]ymbi draparæ fra konungh ælla fra thes embetzmanne
ok theer sina ghinga tha haffwe tha dagh
thil swara ok fæa som for ær sakth i sæxtha capi-
tulo konunger ægher honom [?] giffwa i sama hox
redhe ginghen war ytir i Ok wapna en man i
sama breffwe sum the skal nærwara da konungx lyk-
na ath the maalsegh [?] profwes the skal ok
nærwara hawidh [?] thingit ok hawidh [?]
sama maal [?] skodha kan the profwas ath
tha giordhe the draap [?] ok [?] lifs
[?] tha ægha the forneffdha maalsæghiandha be-
ther lösgha som the wilia for giffwi andswara Ok
[?] konunghe [?] skodhe ok thes [?] brutith for
thewm tha thredhiunghe drapare [?] [?] the
forneffdhe the profwa [?] fullo [?] ath tha the
draap [?] giordhe thaa ægha the maal
sæghiandha ey [?] lösgha wotha [?] thaa [?]
paren landh ok faa [?] fridh for ær han

brodher oc systir swa fulla bøther fore maalsæghan
dhenom vidher aath
Hafwer han bøth widher maalsæghandhen oc ha xii
bidher fore honum tha aghe konungher honum fridh
gifwa ælla thaz vmbetzman ther tolketh konungs wald
hafwer Oc bøthe konungher viii ørtugh oc xviii vikur
Vil en draapaaren bøtha tha aghe han ryma rikedh xiii
oc aldrigh fridh faa for æn maalsæghandhe bi
dher fore honum Oc han hafwer bøth widher han
epther thy som hæradz høffdhingen oc hæradz
nempdh hafwa honom dømpth Bidher giffter
konungher honum fridh oc ha bøthe konungen oc
hæradhe som for ær sagth
Æn aghe konungh rætther høghre sæktha æn viii xiiii
ørtugh oc xviii vikur oc samaledh hæradhe Thagh
tiuff løses aff konungs fangelse fore halff vike ffridh
tiuff for ena mark The tiuff skulu aal skriffwas a
swensko oc all annor tiuff som doma i skraa Slaar en
draapara tiuff aff konungen oc hwardhe han drapen
sidhan thaus dagh … oc lothe tha ligge ogilder
Let hans gardh … oc ey en skyfflas hwarke loff
skra ælla annadh Nv bøthe en konungen en maal
sæghandha oc en hæradhe bøtha ath han nidhings
werk gior ælla sadh oglwaxmeligha findhsa
thera … ædi widherlika som en vrsind edzøreth the
standhe i sinne makth
Thessen maal æra nidhings werk Dræper xv
fadher ælla modher sin son ælla dotther ælla
dræper sin brodher ælla syster ælla dræper offwor

Drapmala

magha indwer aff vii aara botha thy ffe vp bwadha ellr
dræper nokor annan ssoffwandhe ellr aa ffowdhe fina
dhe ellr thrællbær nokor annan ath ha faar bana aff
Hwar som tholka thingh gør ftaandhe tholkan vorth
som for ær fakth j edzøreno Wardher ha en fan
ghin tha rymme rikedh bø faa thy indhe naadh ath
han ær indhe wærdher

xvi Dræper lothløysker man annan ware ffwa lagh
bwn han som lutløysker haffdhe thy giorth
bothan hans bøstæra ffkulu ffkiffthas maalsøghan
dheno krwngher oc hæredhe

xvii Hwar som fridhløøsan man haaltr ellr føder
hwer ether bøm eth maall æller hom hews læ
ner mer en ena nath sidha ha fridhløss war gør oc
hans daghr ær bothe bøthe iij mr ellr dyli siælffo
ssextthe ath han ey wiffthe thy han fridhløs war.
Hwar ss han haaltr ellr føder længhr æn nw ær
fakth bøthe xl mr til thræskiffte oc konungh thil hæ
redhs nærnpfdh hwath thy ær fanth bwn Bøthe oc
ffwa optha ss than wardher [illegible] ther lagghlinnen
thil oc than haffuo ha længhe [illegible] haaldz oc føth

xviii Fælr man drapan ꝧ innan dagh oc dyghne
sidha drapeth war giorth oc føres thil thingh
oc bwl thil drapss bwdha tha føghr [illegible] ney fore figh
ath ha thy drap aldrigh giordhe tha[illegible] ffkall
hæredhs hoffdhinger nærna xvj man aff hæ
redhe som thyn baadho nøgher aa the ffkulu fan
nindh thr bwn letha som the wilia for gudhi answa
oc fina konunger the ffkulu oc andh heuarth føre

ia ath tha aa wighlwalle waar thes wiliandhe oc thes
waallandhe ath tha døødh sik ælla ey ffexla the tha
haffwe tha thes døødha arffwa waaldh han thul døøs
bundha oc hans naath latha gøø som fore ær sakth oc
ey bøøth fore han taka xix
Nw wardher drapan tha wari sakløs och thy bøthe
xl mark som saklødan waaldh gørdhe ær tha saar
ælla slaghin tha bøthe som i sar amaalo skuls haffwa the
takith han i hans hloso ælla hwre ælla i anars mals tha
haffwa the brotith ædhsøreth xx
Nw ær ma osaughin thil skwa kommen oc søker sik
the haffwa wardh oc ey thes wiliandhe ælla
waallandhe ath tha døødh sik ælla søker ath tha ey the
war tha skal hæradz nempdh thy witha sø the
søkhia baadhe aa wdhæ thwath tha aa wighlwalle
war thes wiliandhe ælla waallandhe ath han døødh
sik ælla ey the sø nempdhin windha takes och ey aa
wighlwalle waaro ælla oc the waaro oc ey thes wil
iandhe ælla waallandhe ath han døødh sik the wa
saklose Sidhan haffwe thy waal sø sy haffwe mish
ith bindha thy thil samhana som than wil och thy
til haaldz bana sø tha wil thera them ut xii manna
edhe aa thinghe aff thym som thaa aa wighlwal
le waaro och ey waaro windha takne aff nemp
dhme Wardher oc han til drapis wnnen tha haff
lwe dagh til konungh koma oc fraa sø fore ær sakth
Haaldz bana both ær xl mark Thiffs manne skul fore
haaldz bana tha wari sik ut xii mano ælla bø
the vi mark thil thre skiffte

xxj Ær thæn man som drapeth giordhe for en ha
laghvunnen ok fyxnas arffwane thæs tha bøø
the lagha bøter xl mark thil thræsskipte Vilia
the thæt tha liggher thil hæradhz næmpdh ok radhe
halffwo næmpdh hwar thera Vorder han swari saak
løs ffælder han tha bøte arffwane xl mark ∞ n

xxij Ær drapan sidha han laghwnnin ær for en
hans daghe ok lothe tha bøthe hans arffwa
lagha bøter xl mark til thræsskipte ∞ m ∞ m

xxiij Ær drapan sidha ~~han laghvunnin ær for en~~ has
daghe ok lyte for en firidh faar bøthe tha
hans arffwa maalsæghiandhens viij orth ok viij
mark ok wære saklose fore konungx ok hæradhe
Aelw oth bøte kothfærda gældhe arffwane them
aff hans godhe Nu hwar ma skal anan thil draps
bindha nw laghum haffwe waaldh ha thæ til binda
Innan nath ok aar epther thæs drapeth war giorth
hwath han ælle wil bradhare ælle senare ∞ m

xxiiij Ath thæ bøthas skal fore the hinga som sadhe
ælle modhe ælle andhre skyldhe bruthe[illegible]
haffwa tha gældhes ok gældh aff thes luth som
broth hwath thæt ær helle wordh ælle lappra Thet
ær ep wordh ælle lappra gath tha wære arffwa
ne saklose baadhe fore konungx maalsæghian
dha ok hæradhe fore thæt ath ey aghe man annars
gældh gældha thæt ha inthe bruthat ∞ m

xxv Bindher han engin thil drapeth innan nath
ok aar epther thæs hæringhaldh war giort
haffwe sidhan inthe waal [illegible] thil draps bin

Dha lytha haffte thiu sake som hir screuen
N[u] kemeth englis wndhe draapeth of englisch war xxvi
adher laghera til buwdhen Jnman nath of aer epther
the draapeth war gworth tha ofte thoxredhe salsfollith ath
xl mr lotha ath thoxredhe wiser sand draapena theth
hethe dulgha draapen Jff thiu xl mr taki koning thena
liuthe och thadhingh thes aeffva so draapen warth ofte
the Jnrike orlw Orlw the lotgrike of rema ep tiff ette
skal aff retthom aeffwo Jnma nath of aar epther thi deel
tha draapeth war lothdampeth tha skriffta viij orthen
tha of xviij mr som hir is screffdha balkeno lom da
na raff ...

N[u] giffth thoxredhe skeel fore mordh geldh thi skal xxvii
thoxredhe ... wtha ath ha daa aff soth ofte
ep aff mana haandha wersom ette of ath the war
rexth wndhgangha gher Jnman nath of aer ette of
ath the wise sannan drapian up sand withno Haff
wer thoxredhe Jnthe aff thessom wndhwordhe fore
hir so ... ofte sakth tha skal thoxredhe botha mordh
geld xl mr ... eerste koning ... thena liuthe
of maalsexthandhend thredhingh Ethen skal wtthbotha
epther manthale huar thi man so xv aara gamal
ofte kaal kyndhes ette of mer fore alla thin skal
mordhgeld gelda och bothas epther manthale som
ora xv aara aen the waardha wyrdhe of ep fore ste
re och the waari englisch frixes fore Thoxredes heffdhe
... manthal ... och thwar ... mordhgeld
botha som thi ... Quethe en man thwar ofte gher
ep stan botha in ... Quethe alle hyskaper thwar

Draapmala

[R]æffsi loth mordhgyæld ok vp iii mark
[W]ardher man dræpen i thorp ællær i skoghæ fundhær
xxviii hæredhe dræpan swa vath ok aar ællær ok thæs lewfth
ok oppenbarth ath lothlawser hær haffwe thæs giorth tha
wære hæredhe saklösth ok thæs swa tha skuldhe hæredhe
bulgha draap xl mark ok ey mær thaa ath liik æræ flere
fundhen aath eno sinne
xxix [W]ardher glömma fanghen aa fiske sinnæ ath hon haffwer
man dræpeth ællær ok innan dagh ok dyghne tha
skal glömma til thingh førass bothna ok døma latha som
ana draapan haffwe sidhan maalsöghiandhe waaldh hær
ath ha hælder wil bøthe taka ællær hona halshugga la
tha taker maalsöghandhen bøter fore hona tha bø
the ok komunger viii örtugh ok xviii mark ok sannaledh
xxx [W]ardher ey glömma faanghen ina dagh ok dyghne
dyghne tha skal hon thil draaps bindhas aa thin
the swa som anar draapare ok bøthe maalsöghian
dhenom xl mark kommunghenom viii örtugh ok xviii mark
ath sannaledh hæredhe ok maa ina glömma frideløs
sa gøre om hon fornaa thæs bøtha haffwe thaa
maalsöghandhen mottæth wal hevath ha vil ællær inc
bøthe taka ællær hena liiff ok wære saklös fore i
maalsöghiandha komunge ok hæredhe swa so anar d
rare Bøthe tha eighin thri hona frendhær ællær sam
wiffth vp hene haffwer wtha ath tha bødher hona fore
thæn som hona wilia faangha Hwar hustro hona tha
wære ath thæs thiöffnath som han giøre ok ath thæs
vitæth han faar som giøre ok saath
xxxi [H]war som draapan wardhe laghlika fanghin.

Hwath thet ær ma æller gløma tha skal malsæghandin ha
saa konungx læghmane læghma æghe ha i konungx ræt
thet sokthia och the døma latha æller til thingx ær stæmpt
och hans vther skal ... læghma skal han til thingx
føra och the malsæghandheno æghe saa sidha skal
malsæghandhen tha thet thil witna latha och døma
haffwa retth føra som fore ær sakth XXXII

Dræper fiker æller slagher læghma tha taki bys
læpen konungx rætthen oc ærffwa thes dødha.
malsæghandha retth aff bothum Dræper læghman.
slagher thet taki konunghin sin retth och hans ærffwa
oc hæradhe sin retth æpther then dødha 33

Al draparn læghman æller slaghare oc ær en ætt
malsæghandhe vilæ tha thet krafs hwars the
draap fore thy ... aa kræfia mæn malsæghandhen
botho ær komber han sidha heem oc krafffwer
bøther hwar thet warth fore honum som skrifth aa kræ
dhe tha wære oc warth fore allom andhrom ... thet
sinno fulledh aa kræfia 34

Vil ma witha draap sokth oc bøth kræfrer mals
æghandhin konunghin æller hæredhe æpther bothum
oc hwar som ... ther kræfrer him sighe thet both
gulna wara thet ægha xii mæn witha hwath the both
gullen war æller en Ok komb ma thil thingx oc klenes lyndh
swa sak the ha ægher døødh fore thola tha skulu oc the
xii mæn witha hwath ha sielles wedher the sak æller
en Och then tholff ægher læghma næmpna hwadh sak
thet helsth ær ma haffwa wedher siangedh oc hwar thet
aa lyff tha skulu the xii mæn swæria ath ha kænd

bindher the thingh for ær domb offwer had giff
Dræper lyffter drænghe ma thaa æghe ha faan
xxxv gas aff maalsæghanda ællær aff konungx lænsma
ne ællær aff heredz höffdhingia alt huar ma ta ha faa bo
than takæ ællær i tæknogaardhe ffaangas ha tha æghe ha
thil thingx föras ok ther skal aff honum liff dömas ok
hwarken böth ællær saktas fore han
Dær lyffter ma affthingh ællær stulhorol ok formaa
xxxvi ey fullt böthu tha skal ha samaledh faanghas
som for ær sakth konumb enghin ma maanadha dagh som
böther lothgællt fore han tha förs thil thingx ok kniff
ower ffthinges fend haandh haub. Ther ær lyffter man
som ey ær bolfaster ok ey formaa fullo böthu loffue
Gær man forsaath fore andhro i skoga i haalla
xxxvii skulde i skogha skulde i dyra skulde ællær i
rothughra skulde konumb man ridhande gaangande
aakande ællær roande faller then fore ær ligger i xl
mk böthu thil thredskifft ffalder then so thil konumb
ligger i hoxx mk böthu lotha ath then som forsaath
gör hennes sin fadher sin brodher ællær nokon sin fræn
dha som han ær malsman thil ath hæffnas Alle
rætter anar forsaath giorth wa[illegible] ok anar ey thy
kwilter jon meen huertt forsaath waar giorth ællær ey
ey skallas thy forsaath wara som ey skeer draapp i
Bedher man dræpen tha konunger bilödher be
xxxviii dhingh both ok skip ligger i lagha læghe ligger
i thewæ böthe i thessom maalom allo æra saghdh tha
skal swa baadhe sanbana ok haalffbana bödher
bindha so for ær sakth thewær böth ægha swa skiff

taas ath maalsäghandhin taki forsth xl mark oc andhra
xl mark thil thræskifte ganga maalsäghandhe
konunger oc häradhe

Här bygynnas drapmala balk um wadha

Nu hugger ma aat mane oc annar wardher fore stadder i
Um höghsta wadha oc om höghsta wadha ij
both badhe fore drap oc saar
Hwil ma dhilwer skiluta oc ma wardher fore iij
Um nokor faar dödh aff haandhaldhin wadha iiij
Um ma kastar ellr skiuter effter helws v
Um man hogger giordh i skoghe och hugger the ey aath to
swo oc ma faar ther bana aff
Um thär hugga eth thræ ellr stena wältha vi
Um ma faller i brwn oc faar bana aff vij
Um ma felliste i thræ bydhin ellr efftir budhe oc faar viij
bana aff
Um helws ellr laas falli aa man ix
Um offormaghi dräper ma wp wilia x
Um offormaghi dräper ma wp wadha xi
Um offormaghi dyl draap ellr wardher quinna xij
dräpen i wadha
Um quinna wardher dräpen i wadha oc skal ho xiij
wp barne wara
Um ma ellr glodna wardher affwitha xiiij
Um fadher ellr modher dräper sith barn wp wadha xv
Um nokoth fæ dräper man xvi

Nu hugger ma aath mane oc annar wardher
fore stadder oc faar bana aff tha mala
ey flere hugh til wadha takas xl m eth aff them

Draapmala

ij Wadha thiu saar aff eno hugg tak i handh ellr i hoff
wndh ter ok hoggster waadhe thyker x inse both
ok xij mand edhr Swa ath ter war ey waadha gorth ok
ey ey wilia ter oxgha the alle slaxria ok enghn thyghia
swa skal atth aath enne stadpino edh ganga ok sex botha
tha thark ter ey thil waadha wthan badhe wilia thin p
draap ok thes arffwa fo draxpen warth baadhe oxgha the
edh slaxria ok i edhe staandha bidhia sik swa gudh
heollan ath han wan aa hono hwarken wredhe wilia
ellr wilia Badha skal han edh faxta aa nesto hel
ghom dagh epthr thn dagh ha ther giordhe fore thuo
sokn Dem gaanghe ma nath ok aar ax thingx huma
sama hoxedhe fingxn war giordh i ok gexdhe sexn
stan skenga stain thaa edhen ok gaanghin tha wa
ri bondhen saklos ther oxghe komdh pplona nexr
wara Thn som drapeth giordhe han skal budh sexn
dha ny thwem bollfastom mano komb ha ey thul
edhen ok haffle tha bodh faangedh tha gaanghe
sin edh ok waxi saklos Nw faar ha ey budh tha
ok thn edhen dlagha oxn the sloxria swa ath to
nugh pplona ok ey nexr Swa so nw ok sakth kom
waadha edh Swa skula alla waadha edha ganga
baadhe fo waadha saar ok fore waadha draap ok
blodhewithe ok fore al nahelghes maal so ny wa
dha ganga

iij Standhe ma i satho ok wul dhinst skulotha
wardhe ma fore staadhe ok faar gjoth aff
bothe xx inse ok waadha edh ny Taker th
noror skadhe for aa stoke ellr aa sthen ok taker

balker

sidhan aa man ok han faar bana aff bitzle fore tha ix mark
Skiuter man spiutzhe ellr kastar handsten stene ellr
nokro andhro thinghe ther tha ma up stadha gera ffaar
the nokor dödh aff hwarre baadhe both ok edhe som
fyr ar sakth ar
Ran ther annar stadhz for taka aller aa them som ffaa iiij
sidhan siik thaa aer ther handhalds hwaadhe faar
the nokor dödh aff bitzle ix mark ok edhe so for ar sakth
Rister man ellr skiuter offuer hus sten ellr annor tingh v
som man maa skadha faar ther nokor dödh aff
hwarre ix mark both ok edh som for ar sakth
Gör man gildhro i skoghe up spannith ellr strengh vi
ellr stappo ellr oliffwer fore dighto eller
andhro dhiwr thaa skal han ther lysa en helghan
dagh for aen gildhra hwar gör thwar tha wil them ffd
och thwa helgha dagha sidhan the aera ghörra. Ok
skal han ath serna siksio ther kennogha thwar the aero
ghörra ffaar ther nokor dödh aff aath olysthe hwarre
both xx mark Digh annar lysth hwara ok annar ey hin
the ther xii maen aff sokneno wilo gildhra laghlighe
lysta ok thinmar ther sidha nokrom dödh aff hwarre
both ix mark ok edhe som fore ar sakth
Hugga thwe maen eth threl ellr hwaltha stene vij
ffaa the baadhe bana aff liggie baadhe ogille
ffaar annar bana aff thz goldhe ther for lessuer then
dödha aather up halff sextughe mark
Aer belwidher i by tha skal bylaes ok korn hals viij
uts ffalla man i han ok faar bana aff bitzle
ther som belowmen eghe halff sextughe mark

Nytha the brlon flere tha gorldhe ok them so fallr ok ey
them so brygghorr ffallr man i broo ok faar bana aff
bothe aathr up halff fornumptighe mrk Bygha broo flere sa
man tha bothe ok the som falla ok ey the so byggia
ix Klyffwo ma i thrør pelyffo evihand faller ha nidhr
Roth faar bana aff hvari oghilt ok Klyffwo man
i thrør bidhim falle ha nidhr ok faar bana aff hvar
both xl mrk Klyffwo man i thrør bedhin ffaller
ha nidhr ok faar bana aff hvari both xxx mrk
Nw pyhia arffwa thess drapsigha ath han lyffdeff
eptir bothi ellr bedhi ok him nekar tha dyli.
ast xii mana edhe ffoldhes ha aath edhe bothe
som for ok sagth ffaldher man aff thrør nidhr ok
faar thy ffadha aff bodhi standhr hvari oghilt
x Faldher hwo aa man ellr annar mana haanda
hwarte ffaar thr nokor bana aff hvari both
halff fornumpthe mrk ffaller las aa ma ok hewath
Vasse thr ok hvare oghilter amen amen
xi Drapper offwomaghi ma up wilia nær han.
ffiv aara gamal ok nine han xv aara hwa
tha offwomagha giordh up wilia so mogha handha mans
giordh up hvadha ok bothe offwomaghe xxx mrk
maalsoghandhene viii mrk konunghens ok hær
redhe iii mrk amen amen amen amen
xii Drapper offwomaghe man up hvaadha bothe
iio mrk maalsoghandhene ok einstæthe konung
ok ellr hæredhe ok ha fiv aara ellr nine ok
Drapper ma up wilia bothe halff fornumpte mrk
Drapper ha man up hvaadha bothe iii mrk maal

Sexthiandhe ende eynastne fröma saer] other drapt wrd
D yl offenbaghe drapt tha scal han slva Wogulth xiii
bindhas thil drapts som aner ma] sew sigher a
nar offenbagha wa of aner en lvithi ther xii monn aff
ther edhe raadhe halffva urkempedh hwar the lvare
glvina i sama lagha so ma j lvaadha bothen of hwath
hette hon nosron draxper ette polff draxpen lvardhet
W aedher glvinna draxpen] lvaadha of sigh hon 14
vp barne lva] haffeve tha nefte barnstuk
dreffva lvithgordh ath lvitha vp thewogghia glvins
lvithend oeth xii manna edhe ath hon vp barne lvar
tha ther heua both vp halff fexmpthe merk ꝯ m ꝯ
W aedher ma ette glvinna affevtha tha scelu nefte xiiii 15
frondher hab ette heua hyra ther fore gunö of ss
namand of han ette hona] hetthilso haffeva fra then
man ette glvina lv hoxtthen skippa of draxper sidha
ma ette binner by] hygge ther by] lvaadha sexledhem
xv merk en ore the both mera oen tha ath baadhe bri
ne by of bondhe fra then ma ette glvina nosron drax
pa lvare alth] lvaadha bothen xv merk] Heva scelu of
haus ette heua arffva baadhe tara of sexledha fore
then] Welver en lypninga lvithene thil tha lvare haus
ette heua singh] lvilia everstom baadhe ther then
rx nares of slva ther the schesa ꝯ m ꝯ m ꝯ m ꝯ 16
D raxper fadher eller modher sinth barn vp lvaa
dha lesseva the hion baedhen wrxrer anath the
thil thes som draxpeth haffed tha fylle lvaadha
edh of lvaadha both] oeth glovle sidha ther englen
neder] hwarke thil lagha ette botha wrxrit hwar

Vpmala balk vm vadha

hvarketh the thil annars lvare sakløs badhe for edh oc
both. Il. Hvar som ma bindher sik fore vaadha edh ath ga
ga fore vaadha both faller han aath edhsvoro vari tha
vaadhe j vilia vorom

xvi 17 Dræper fæ ma vixe | galther bust hest hiwndz
ællæ hvath fæ ther helst ær bøthe thy
som fæ eghe ... Dræper ma djur ælla foghla ...
ma ... the noton skadha swarе swa fore then so fore
annadh sith fæ j allo sakom Vil thy so fæ eghe tha bin
dhe thes vædadha ... tha ther til vp thvem manom
oc vij mana edhe etc.

Hær byrias saramala balk medh vilia

i Nv ma skal annan thil saara bindha
ij Thres baadhe j ... mane saar oc vaan
iij Om man kroma saman vp vordhe
iiij Om ma hugger ... ælla thaa aff andhrom
v Om ma vardher hugghen ... oc en aff ...
vj Vardher ma huggen j tvyg j arma ælla ben
vij Om ma vardher huggen ælla slaghin da haandh
viij Om mane vardha franthoxudher ... slaghna
ix Vardher ma hugghen ... saar ælla slaghen ...
x Om annar seghir ... mine saar oc annar mæn
xi Om ma vardher hugghen ath ha ær en fore til ... ælla
thil thingh koma
xij Om ma slaar ana plosth vp sthaangh ælla sthene
xiij Nv faar annar ma dødh oc annar saar
xiiij Om glvma vardher saarghath ælla saarghar glvma annan
xv Om ma vardher hugghen j hoffvdh ælla j hol oc
dør han ther liff ... nath oc aar ælla bøthe

Sannal balk ok witha

Um ma wardher slaghin aa sind akre eller a sine engh xvi
Um offendinghe giordher feldrekre eller blodhwithe xvii
Vil man dwma this saara bindha tha sigher thin
som keyre til ther haffwa wardhit ok en thes i
wiliandhe eller waallandhe ath ha skadha sik
eller sighe ath ha war ther en thaa skal hor
gredher nempna ther witha then the skyllia baadhe aa wndh
Hwath ha war aa wighwalle thes wiliandhe ok wallan
dhe ath han skadha sik eller en Ok thin natfadhin wndha
takee ok en aa wighwalle war eller ok ther war ok
en thes wiliandhe eller waallandhe ath ha skadha sik
ware sakløs Vndha haffwe thin waadha som skadhan
sik ath bindha thin thil sannaala so han will ok sex
manna edhe aa thinghe aff thind som ther waaro ok en
ok vi wndha takne aff nempdhene etc
Gjres baadhe i gørdhe end mane saar ok raan ii
bindhe ha lwdher ok sex mand ok bøte hwaria
sak som sik etc
Rennia men sanna i wapnskifftthe ok wredher iii
wilia ok hugg anar anan fullom saarom med
saar aff eller both skyfla eller aff skra eller hugger i
nakkethe eller i halss Olva ath han alwdhelikt eth
lythe aff haffwer eller hugg aff haandh eller foth
then ther gjor bøthe xii mark maal saghaandhens fo
bothetz ok xxx mark thil thraskifft fore saaren
Vardha mane thwe aff hughne aff thesso forwndh
dhom Limom ware thaa both haffwo mera baadhe
fore lythe ok saar ffore lythen xxxiiii mark ok
lxl mark fore saaren thil thraskifft Vardha flere

bani aff thughre ællæ thue aff them som ffora ærlo bepnadh
dhe wari swa gillt wmmer som lamb badhe i lyte bothen
ok saarabothum &c.

iiii Nugger ma aff mane thomul finghær ællær foth swa
worthan wære xx mark fore lythe ok xii mark
thil threskiffte fore saar. Thy ath thomulfinghær heth halff
haandh ok hall halffwo fotzæ. Hugger ma then næsth ok
thumul finghre bøthe iii mark fore lythe ok xx mark
thil threskiffte fore saaren. Laughfte finghær wari i sa
ma both. Then næsth ok lidhlo finghre wari thre
mark aath lythes both. Och vi mark thil threskiffte ffor
saaren. Litzlo finghær waræ i sama both. Hugger man
thaa aff mane wære hwar then swa gul i saaramalo
som finghær ok halffwo mine i lyte bothen.

v Wardher ma huggen skolto saaro so en kobaker affhugh
i wardher huggen ællær sthungen i thol medh
swærdhe knyffwe sspiuthe ællær ur hwath wapn ther
hælst ok ællær wardher sthunghen genad laar ællær arm
ællær been ællær huarcha ok gynd sthungen ællær huggen i
thandh ællær i arma ællær hugger i kroppen ath hen
wothlæpas ok lyth takas ællær wardha ben ællær arma
skiudher slaghne ællær skiudher hugghen. Thesse maal
ok a fulsære wære both xxx mark til threskiffte
ther følghæ enghin lythes both.

vi Wardher man hugghin i rygh j arma ællær i been
swa ath han wardher krumpen lamber ællær
lytth wari tha lyte both xxx mark wardher han en
lytther en krumpen en lamber thaa følgher en
ghin lythes both.

vm Koilia

Wardher ma hugghin ællær slaghin aa sina haandh sa VII
ath thumulfingher frelompnar ok smytthias .
bøthe iii mark aath lytæ both ok xii øre fore saar
ffore then næsth ok thumulfinghre sexs øre aath ly
tæ both ffore længsta finghre halff mark aath lytæ
both ok iii thes frelompnar ffore then tre ok næsth iii øre
aath lytæ both ok iii thes frelompnar ffore litzla finger halff
sextighe ortugh ath lytæ both ok iii thes frelompnar
Haar wære æpter thy the nestas til et ∞ M ∞ .

Wardha mane lothslaghne iiii sunthorlundh lo hiær VIII
som hepter tha ok thes fulla lemb wari lytæ both
xii mark ok xx ath saramalo Wardha iii aldh tolædhir
lothslaghna bøthe vi mark fore lytæ ok xii mark thil
throxfiffthe fore saaren Wardha thewa tholædhir loth
slaghna bøthe iii mark fore lytæ ok vi mark fore saar
til throxfiffte Wardher en than lothslaghin wari xii
øre lytæ both ok iii mark thil throxfiffte fore saareth
Hwar baadhe komber i lytæboth ok saaraboth thaa
ganghe ok saaraboth thil throxfiffte Ok hwar so
lytæ bøther skulu bøthas ffore affhugh [illegible] tha
gaanghe ok lytæ both loth i saaramaalom .
Hwar so en komber affhugh i tha skal lytæ both staan
dha til thes ath nath ok aar ok løthe tha then
thinne ok leghen tha skal hæredz hoffdhingæ
nempna sexs mæn aff hæredhe the skulu [illegible] sko
dha hwath han ok skal fra frelompnen ællær [illegible] .
lytther ath han ægher lytæ both haffwa ællær en

Wardher ma hugghen skøthsaar ællær slaghin IX
fulla skeno bøthe maalsæxghadhena iii

Saaramala balk

marth oc andra iij vikur thil threttsiunde ~~for saarett Skeer~~
~~bardhe konu i kirkiobalk oc saarabalk~~ Wardher man
slaghen ellr skurin vnde saar oc ei ulo ok saett ath the
synes blaath oc blodhughth bøthe iij vikur thil threttsiunde
x Nv sigher anar swara mera saar oc anar minne
tha skal hæradz høffdhinge næmpna sex men
a thinge ath maetha the sama saar oc latha thz
swa fore bøtha som the sighia ratt oc lagh wara
xi Wardher man knyffuen ellr hambladher ath han
ær ey føre til kirkio koma ellr til thinge sitia ath
færra ellr sin saar synna latha tha skal han bedha sex
dha hæradz høffdhinge tha skal thom sex samudha
men næmpna the skulu thiith koma innan næsta xiiij
nættir epter thz ath skadhin giordes oc the maethe thes
saar oc latha thz swa fore bøtha so the wilia sin
hedher for biudha ath saar oc aakomo æra thil Hwil
then aff them sex som hæradzhøffdhinge laghlysta til
næmpne wil ey tith koma oc ær tha forfalla løs bøthe
the iij vikur til thrættsiunde Swar hæradzhøffdhinge
[illegible] budh oc wil tha ey koma tha bøthe tha sex.
[illegible] thil threttsiunde
xij Allar ma ana pusth ugh staff ellr stene oc [illegible]
[illegible] ey aa koma wardher giorth fore kirkio
ellr i kirkiogardh ellr anar stadh [illegible] samfundh [illegible]
[illegible] thuæggia mana withne thil [illegible] aa saa
[illegible] bøthe iij mk thil threttsiunde Formaa han
ey thæwæggia mana withno oc synes ey aa koma
tha wæri sik thin [illegible] saken giffs vp sex mana e
dhe oc wari saklos oc thz edhen skal tha aa

thinghe gaangha Hwar so hust wardhe slaghen of oer
en aasdoma / the ma enghen aa tex lotha maalsexthiaden
Hwa man sand vp werdhe faar auar dyod aff xiij
of auar faar the oer dyoth gilt of faar ogaldh
lyffera the baadhe of fisk huar thera faar aff andhem swa
ath auar the fisk silsexe of auar inne aa frond ware
huar the gilt ath huo faaro so the wardha moxthe this
Wardhe gruma sarghath skoldo faaro ette inne faa xiiij
rom ette wardhe hon baardh Swa glevina swa
guldh i faarom som ma lotha ath ho wardhe swa baardh
ette huggath ath ho spedhe doth bern tha skeat thena
both vp tho inse thena ersthelth Sarghar gruma noskon
man swaare hon toskem bothen som man of spere thena
maalsma of bothe aff thena fiendschip of en aff finom
Wardhe man huggath thwelodh faar ette hullsaar xv
ette hwaria haandha hewffedh faar the halsth om thygent fere
oer so ma maa dyoth aff faa tha skal ha so findzena gher
dhe thiu faarom waardha thil theb ath nath of aar oer
lothe epith the findzen war gher Wardhe man faar aff
andhro ette slaghen of then the gerdhe bothe wndh maal
sexthandhe wndh frowngh of hoxredhe swa ath maalsex
thandhen hiffed ha glowthan Der ha sedha aff thiu
sama faarom dych bothe oerlo bottha of for oen
nath of aar oer lothe epithe the findzen war gher tha
other maalsexthandhen en wdaasdh ath theprias lo
than ha skal laghia bothe tara of staandhe the
forsth i lothem som lop oer burseth sedha skal vp
laghem serexffias the aathe staar frowngh of hoxre
dhe lithe aath then bothe / the haffwa lopburseth

XVI Gangher man aath andrum thes wiliandhe ath han wil
han skadha ellr hans hion aa aaker kom hwaar ellr
a engh kom hoffth draper slaar blodhwithe ellr hugger bon
dha ellr hans hion tha aer ther ath thweegiilth ha gör so
thil gaanghe oc ath ogillth ther ha faar | so bradhlighan skal
nadher thera mella aa ak ellr engh kom byrghdha thyma
tha böthe so skuls i saaraboth | huars the aa komo oc i
the so fridhbrotha oc ther skal hoeradhs nämpdh witha
huath ther aer santh om

Gör offwermaghe feelsaare ellr blodhwithe then so men
aer aen skin dara oc inne aen xv aa | tha böthe
xii ora fore lythe aen lythe ther i aera | Gör offwermaghe
inne aa komo som aer blaanadh ellr blodhwithe böthe
iii ora | Gör offwermaghe saar ellr blodhwithe seiv aa
gamal ellr yngre hwari ogillth oc the böthe offwermaghi skal
bötha taki ath maalsoghadhen oc the kounghe ellr haradhe

Haer byrinnas saaramala balk moth wilia

i Vm thaa man aana moth sino wilia
ii Hugger man aana iryff ellr fugh aff ellr thaer up hwaada
iii Om thet skadha handlös wadhe gör
iiii Wardher man skadher i haandlösom waadha
v Kaster man ellr skiuther oc gör thet skadha | thet skada gör
vi Neuth so handlös wadhe thuar oc taker thet aaner skadha foraen
vii Om gloedher ellr anadh fek gör manne skadha
viii Um then so stekhamedh ellr anar wapn maagho boen ellr en

Nu gör man aath andhra oc aner wardh so skadha
oc hugger ha moth sino wilia hugger aff honom nee
sa ellr oron ellr oc lyth oogha ellr hugger
ha i aenlithe ellr i hals swa ath ha haffwe

Hwilkens fralsis man hion ꝥ ællr brytia landboa
anuplua ok the sloxna ok thera leghodrængia
ok bondhason ogiffthe ok of bondhe ok of thera slot
na hotha / thiænisto man oc fanta ꝥ sind hosbondhis fylia ꝥ
fralsis thiæna bær stæmnedhe rætthingh ok wedhemedh
warder oc withno taken bøte iii mark thil thræskifte
thy worri maalsæghandhe ꝥ ha tak fforma ha ey both
tha skal hæredz hoffdhinge aa thinge stinga kniff geno
hans haandh wites ter honum wæri æn ut sælpxa wara edhe

Her byrynnas thiuffva balken

All gorthiwffto skal wpsth faar slum ok anath fæ i
Um gorthiwffto haffio bolaghma ok sthinghbarn ii
Um gorthiwffto ær giffthi ok giffte hans hustrv skal ꝥ thiuffnadh iii
Um thiwffto wardh ey taken widh ferska gerningh iiii
Um thiwffto skal til halff mark ok wardher fanghin u v
Um mane wil thiuffnadher ok ær ey i haandho taketh vi
Um thiwffto skal thil iii ørar ok ey til halff mark vii
Als wardher ey thiwffto faanghin wtha ther kræfs thil hans viii
Um mane wil thriggia ørar thiuffnadher ix
Um ma skal ii ørar ok skal widh lamb gris gaas ok wm matthabeth x
Hwern mama rapsta ept thiuffnade ok fadher thiwffto til wærn ok brøther døør xi
Um ma ferthe til aurars uts laghsallado tinge ok bodhe fær ꝥ up warno xii
Hurn ma skal alder handha kopa up wm ok withne xiii
Um nokor klandhe hoffrad ok kloffwath ther ma haffio kopth xiiii
ok fyrdher ath withno ꝥ køpthe
Hwe gripter ma til lysingha withna ok hwern ma skal fram xv
kroma sind hemols mane i thre wiser
Um hemols ma ok withne kroma ey fram ꝥ kromd xvi
Um nokoth klandhas fore mane hurn tha skal wm ok withne xvii

Thiuffwa

xviij Nu dyl bonen sigh sigh en bongardz haffwa
xix Nu ok en withne vitna köp ok ter salandz
xx Thy som salandz fore sigh sik haffwa letith ok lane takith
xxj Om man stial aff andhro j hemo ok hemo gardhe
xxij Om thiuff so stiala j thera gardhom
xxiij Om man hughs vidh apotk ok bak zudhe thro
xxiiij Om thiuffwa so stiala althra skal agha j rofflwor ok hwor
xxv Om then so stiala hiomla j skom
xxvj Om thiuffwa so stiala fiska ok noth
xxvij Om man giffwer andhom sak fore boosknalth
xxviij Om läghma slappi thiuffwe vth hexsathom
xxix Om fundhir hittas aa waghe thyrn the skulu skifftas
xxx Hwath tha skal h agha aff fundh so hittir ok griper
han til lysinga withne ok fulder aath them withnom
Om man hittir fundh botha haliredhe
xxxj Om man hitter awarb tampth fae
xxxij Om man hitther strandh vrak aa saltho watne ok fa
xxxiij [illegible] ok hitther buthu fundh
xxxiiij Hwem man skal [illegible] sik wt thiuffwa so hittir
xxxv Hwar so fangar thiuff ok slapper honom [illegible] ok
taker lösn fore han ok hwath ha skal agha aff thiuff
ens thinghe so ha fangar
xxxvj Hwar som taker awar thingh botha laan ok leghe

Nu ähr som stial mans fae vtith skoghin faar gether
eller hwath fae ther ok stial ther i thiufs sinne
ok aa marke wthe ok ok aars gamalth.
Draghr i skogh j skiul ok vptir ther
ok vptir ther i [illegible] ok j [illegible] ten th
gör han hetir forthiuffwer wardir ha fanghin ok

thiuffnadh vp hom Thaa skal ha bindhas oc vp thiuffnadhe
thil thingh foras oc thz withna latha vp xij mano oc
sworia ath ha ær sandhr thiuffer aff thy thiuffnadhe so
thiuth vp hom fordz Sidha domes thil galghas oc legge
ogillder fore sua giorth oc hans lossora skiffte i thry
maalsoghandha konunge oc hæredhe ∞ m m

Hustru thiuffer bolagh ma ække stiupbarn ække ij
sin eghin barn so peningha haffwa jnne vp hon
thaa maa han ey thz forlæghra lotha thz proffwas
vp fullom skællom ath vskeroth thz haffde stiulith oc
hemelikt oc vskoth thz vp hono ... ey thz thaa skal oc
thz deel forsth aff skiftas ∞ m ∞ m ∞

Nw hortholeffer tiffth tha skal hans husfru loth iij
lendha skifftas lotha thz proffwas vp fullo
skællum ath hon haffde stiulith vskoth oc hemelikth vp
hono Ær kan thz som skadha fikr ække konungs lotsima
husfrwne skal giffwa tha ær ho til lotzhordha kome
... ... vp xij mana edhe ath ho aldrigh wistte ække
hemelike vskoth vp hono thz ho wiste stulith wara Oc
thz hon ey thy edhe gangr tha gælde hona lossora til
thrææ skifftis sua som hans gælder hon edhen gaangdh.
Ware ... Haffwe vskor thy skuldh so i bolaghe waa
vo vp hono ække peninga haffdho thz inne tha wære
...r vp samu laghu som hiossilum Hortholeffer ha
haffwer forgiorth baadhe liff oc lossora ∞ m ∞

Wardher thiuffwer ey faanghin a ferske gerningh iiij
oc witz hono thiuffsak tha skal han ... ...
... ha auath thwarth wæria ække fulla ... ...
... ... aather bondhano thz ha mste oc da

xl mark thil threskifte af mæste en liff af en hans bo skifte
wærs ha wari saklos

v Nw stiæl man gul ællr sylff ællr redho peninga hærth
klædhe ællr wapn ællr anor thingh hwaria thæn
dha thiwffnadhe thr halft ær æn half mark ær warth
wardh faanghen up pa the thingh af thiwffnadhe i haandhom
taken tha skal bwdhas af thil thingh saks orth th lotha
latha so for war sakth af dom til taka ha lophærghia
latha ligge sidha oghæ. En skal has bo skiftas

vi Withes man fuller thiwffnadhe af ær en i haanda
taken af en up rætthe ransakan i hans hws
fiunnen thin ha æghe so swa af en laghlika leth aa hæridh
hono tha skal hæredz næmpdh ha antighe wæria ællr
fælla ffælla the ha gællær aater boudhans ther ha mysthe
af aa xl mark til thræskifte af en liff mæste af en has
boo skifte wæria the han wari saklos

vii Nw stiæl man thre øre af minne æn half mark wær
dher faanghen up af i haandhom takith ha skal
bwdhas orth thil thingh stras up thiwffnadhe af the
næstha latha ha skal swæras up xii mans Af swæria
han ther til saman wæra tha æghe hæredz høffdhinghe
aff thæm thiudh dema af baadhen æron

viii Wardher thiwffer en faanghen af en thiwffnadh i haan
dhom taken af sakre tha thil has wære sit up
xii mana edhe ællr fælle aater ther ha skal af xx mark
til threskifte En maa thiwffer for minna hænghia æn
fore half mark af en has bwdhas lotha bwdhes han
dher fore han for ther so minne ær æn half mark

x Nw stiæl man ii øre af minne æn iii øre mysthe

hevdh ok anadh cradh han skal ok vithiar mz xii
mannom ¶ Vil the hona ok vardher en fanghin mz
vakre tha mz ix manna edhe ok fylle aath the ha skal
ok aa vi ... thil threskiffte

x

Stiel man mine æn ii ørt sva som trudh lamb
gris gaas ok hvaria haandha thz halfft ær
som mine ær varthæn ii ørt vardher han takin vi
dher ok vithnadher mz thvem mannom ok maalsægha
dhens thridhi ¶ tha skal han budhas lvdher gaardh.
ok stok ok hvdh mista ¶ Vil hona the ok vardher
en faanghen mz tha vakre tha mz xii manna edhe ok
fyldhe aath the han skal ok aa iii ... til threskiffte
¶ Hvar man stiel the som halffra ørt ok vareth ok
mina vardher ha en fanghin mz dyli mz thvæggia man
na edhe ok bøthe vi ørt maalsæghandhens ensiylth
the ær nattha both

xi

Ef nidher sthulith aff bondha tha skal ha the fore
[illegible] lysa hvath ha haffver mist ¶ Vel
haffver han van aa hwarth hans ær komet tha
skall ha thing fara mz fyra mano ok bedhas lagh
ligha ath ransaka ¶ Tha maa en hono ransakan [illegible]
ias the skulu thva mæn til taka sin hvar thera
¶ Tha skal thn seghia som ransaka bedhis hvath han
haffver mist ok hvath the ær ¶ Tha skal hin se
ghia hvath inne ær fore thm ¶ Tha skulu the los
[illegible] i gaangha ok sva ransaka ath bondhen
haffve en vaadha aff thm ¶ Ær the th inne som aff
hono stulidh ær tha skal skodha æn vindhøgh ær
aa vagh sva storth ath thn thiuffnadher maatthe

Thr thiuffva

rantzaktas aath thaa ægher bondhen lodhgordh ath wæra
sik up xii manna edhe Nw ær hwarte lodhgardh ællr
stangdh til tha ægher han ey lodhgordh Tyn
ær bondhen ransakan holthe lodher iii mark tha
ægher waardher offer dæra haallas ær bondhe skal badh
skaffla lopstoka ær nasta grannom tiith skepna Nw
komber bondhe aather up sins gins thaa staandh him
fore up lyugh ær waren faar ha draap so fore stand
up waxandha haandh waari ogilt Ffaa the drapp so
thil koma tha waari ath thweegilth Nw brytha the
hans dør ær haga in ær ransaka hittha the ten
thiuffnadh the æpther letha tha maagho the han ta
ka ok thil thingx fora och staandhe thiuffs rætth .
Hittha the inthe thz the ransaka æpther waare thaa ær
saka fore the skuldh hom giffs mæn the hittho th
inthe Och thu bøthe iii mk so ransakadhe fore thiuf
brotthz Och the wa alle saklose thiith waaro raxadhe
rasthom hiwsom ægher bondhe waardha ær ey oolastom
waardhe ok hwar thin hws so tha haffdo laas och
nykla nath etc.

xii Fær ma hem ath andhro up laghkalladho thingx
ælla up ledhgin ok ransakan staandh bondhe.
thæn up wapnom ok wil ey thusa lyslasa ælla both
v framibiodha Tha skal ma haalla bondhans mæn lop
lokers ther bondhen nokra thingh aa noffro mane tha
ær thz ath i threebøther. ok ath ogilth thz ha faar
hwath thz ær heller bardhaghi blaaudher ælla ban
xiii Rinner man aff andhro hoffwath sex ælla tiloff
ix wath ælla hwaria haandha sex thz helfth ær

thæ skal ath ur kom of withne takas Then so kom skall
swara tha skal twa bolfasther man of inlandhsfær i thy
landhe tækpeth for thæt. Of kom skal swaardha ath thet
ræth faangeth ær tha kunger horn thæ skulu næmæ twa
ath tinasto thære bolfastæ man so withna ath thet tækpæt for
thes. Thorth gal of plifftæ of ana gerran malin skæpith
wapn. Och stemin filadhe dorath heoff of lasth thæ skal
man alth ur kom of withne tækpa. Thaa haandher ær
sama takith swarath of kungath tha ær laghlighæ tækpeth
Rifflandhær nokor for andhro hofwath fot ællær fulo XIIII
ffwath gøl plifftæ wapn ællær boopendha ællær hwar
ia haandha thæ helsth ær ha pyghr sith twa. Thaa ægher
then widhgordh so i haandhæ haffwer witha thæl thenst
thæs æn thæt ær glowith til thengardh æn thæt ær dømth ær
thæt halff mark warth ællær mere wære thæt ur XII mana edhe.
Ærfar ha baadhe withno of edhe wære fathæs. Skaldher ha
withno of edhe giffwe woth thæt slandhath ær of aa XL
mark til thraffstufftæ. Ær thæt iii øre warth of mine æn
halff mark wære thæt ur thæwem withno of XII mana
edhe. Skaldher ha ath edhe giffwi woth thæt slandhath ær of
ur XX mark thil thraffstufftæ. Ær thæt thæwa øre of mine
æn iii øra wære thæt ur thæwem withno of sææx
mana edhe ællær lathe woth thæt slandhath ær of ur VI mark.
Ær thæt mera æn øre of mine æn ii øra wære thæt ur
thæwem withno ællær thriggia mana edhe ællær giffwi woth
thæt slandhath ær of aa iii mark til thraffstufftæ. Ær thæt mina
warth æn øre wære thæt ur thæwem mano of sæklffmis
edhe. Ærfar ha ey withno giffwi woth thæt slandhath
ær of ur sææx øre bondhas Ensfrylth. ∞ ∞ ∞

Thiuffwa

xv Nv griper thn til ledhyn som i haandho haffwer sighz
sik haffwa køpth ellr legho ellr laane takith ellr
woxdhgolth wara ellr up lysudho fraangit aff sighz sua he
nekadhe witha tha skulu thewe bolfaste mæn j tagh fore.
gaangha tha skal ha sin hemols mane aff sino withno
framskoma Sua thre witnit æn ha ær sua haledh ellr ladh
aff laghsaghlo Ær ha lothrik tha kome sin hemols mane
fram Sua nath aff ær hwari sakløs aff thy swari saklo
xvi Nv kumbir ey ma sin hemols man ther thil Læs til ær leth
Ewen ok withne Ok kobær thøm en fram Sua
lagha stempno dagh so offtha thil ær sakith tha wil ha for
sakløs withne bæra Tha ær thz eth æn ha i sottha sølugh
ellr faaron lighr Annadh æn ha ær i riketz thiænisth
Thridhi ath han sitir en komeeth fore sino bloc ffioxe
the æn ha haffwer ledh hoghre æn haffwa torff ffalup
the æn ha ær lothrik faren Them skal han witha up.
thewem bolfasto mano Sim æn han thil nofd thessa for
falla gripa komb han sin hemols mane fram tha war
the han badhe ledho ok thiuffwo aff thy wari sakløs
fraa sik githir leth etc

xvii Githir han en sino hemols mane sin kømeeth tha
skal han sinskoma sino wen ok withno Sudha
æghe wine salan framskoma kobær ha fore tha ær wine
sakløs Gith han en salan sinkomeeth thaa ægha wine
witha ath han war win ath thy kopte tha skulu with
nes mæn swæria up sino edhe ath han wær wen ok
the waro withnis mæn bidhire ad bæggia the wæghz
na laathe thaa woth thz stadhith war fore hom ok
wari sakløs ok wenen galdhe hom aather up

fullom gældhom swa mykleth the wærth war sum han
wngath haffdhe etc

Nv wil konæ sæghæ sik en wngath haffva Æftær xviij
thy sum köpte thæwein bolfastom mand so widh
thet skipt waaro af xii manna edhe ath ha war wm ath
then hæste ællæ hwath thinge thet hælsth war tha ær the
köpthe af thesse waaro withnæs mæn the til af thy æghe
thew mæræ hemwlth haalla ællæ fullth fore gælla Æftær ha
then withno af fyller then ædhen lathe wth the tiland hath
war af waræ hwilsko fastlops Oth wenæ gældhe thom
aather fullom gældhom the ha wngath haffdhe

Nv hæræ en withnes mæn thil sum widh köpeth. xix
Nwaaro af wæren skuldho til ath brudha æghe
tha kommen withbordh ath dylia mz xii manna edhe ath
han aldræghi war wen dath thy skipe af thy æghe iæc
the engha hemwlth haaldha Hwghe ha then ædhen wa
fastlops Oth thy sum en hath fraa sik leth tha hwghe
thiwffthen in thil hab af giffwi wth the tilandhath war
af aa xl mk Ær the mma æn halff mark hwæghe aath
sama ledhgenom af bwthe sum for war sakth j thosson
thiwffthom waadh sæltningh skal man mz sama ledhgenom

Nv æn then sum tilandas so sigh sik Fran sik ledha xx
haffwa letth ællæ laane takith aff man ællæ gjwo
tha skal the i tagh kwma komb then so sighe sik egha
af hom lewth haffwa ællæ leghe lath tha haffwe then
byrdhe sum sik aa bak taker hæfe tha ledhen in til
hab/ af thy wari fastlops fraa sik ledhe Æleo sighe
then sum thil ledh ath han the aldræghi aatthe af ædhigh
hom the laanthe af en leghe lowth ligge the til haldhe

[illegible]

thiuffwa

xxi Nv skal man aff andrum stielio ella thiuogardhe ella skal
skuona godz ella ter i hena lwario ok ella bryth
thiuffer ekkio ok wardher bar a takin haffwi ther ey mer
fyredh ok annar stadh ther han wr thiuffwadhe takit wardh
ok bundhes wr laghum widher the saak ok takit thiuffs ratth
so han skylladh haffwer hwaria xl pund broth. Nw ar itthe
maalsyxhandhe fore than nokffe sino thiuffwe ok ey ha
thil tha raadhe ekkio warandhe ok fornamon

xxii Nw skal man j annars thiodhgardhe ok aple ella andra
skiuffth fromb bondhen ella hans hion ok taka han
ther widher takit aff honom skadhe ella annor thingh thil
bodh wella. Huth bondhen ther prossawath wr thiodhga
manna widher tha bote thiuffer iij mark ok aather sku
dhan ok kome engho nep widher fromb drap saar ella
blodhewithe ther wella wa theoghilth han saar so so ok
ok ogillth ther ha ok so thil skogin

xxiii Nw tha man apal nidher ella annor bewidher ther i
annars thiodhgaardhe bote iij mark bryth han
grenn aff beraandha thre bote vj ore ok han wardher
widher takin wr withand Rocm ther witnes Dyli wr xij
manna edhe ella bote so for ok sakth

xxiiii Gangher man j annars kaalgaardh skal lopa ytter
ella kaal wardher takin widher bote iij mark ok
aather skadhan. Wardher han ey widher takin Dyli wr
xij manna edhe. Skal man ok thiuffsoor ella bo
nor ok wardher thaken widher bote so laas ella for
baathe farm ella fore halfft laff iij mark thil threskiff
tt ok for bredhe vj ore maalsoghadens ensakth
Dylit ther neker Dyli wr xij manna edhe ella bothe som

for ær sakth

Nu skal ma humbla ok humbla gaardha ælla i 25
æppom ælla i skokom ælla hwar tha lwkse war
dhe takin lwdhe bindhe tha ok føre til things latha dø
ma til liffs laaths ghiordh ath mista ælla lwsi epthe thy
som saken ær til ghør thy lwtes dyli epthe thy so sa
ken gäffs ælla bøtthe som for ær sakth 26

Nu skal ma fiska aff nothiom aff miæredhom
ælla aff andhra fiske tholi lwardh ha takin lwi
dher bøtthe iii mark Stial ha notth ælla anar fiske thol
strandhe thiwffs rætth epther thy thy ær lwkath 27

Siffwer ma andhres skiul føre bodrætth tha dyli
maz xii manna edhe ælla bøte iii mark 28

Hwar so finder hitther aa wægh ælla wtha wægh
hwath finder thy hwlft ær tha ok ha thy ly
sa aa wæghthing lwthe fore wæghfarandhe mannom
the hona [illegible] ælla [illegible] Nu [illegible] the til tha lyse
i næsta by ok fore sinne [illegible] Radha aa hæradz
thinge ok landz thinghe kombir thy som mistth haffwer
for æn lysth ær sighe at [illegible] ok san [illegible]
tha skwlde til sin [illegible] thredhi ok take sith aath
wthan løsn kombir enghin thy lwdhe [illegible] Kuma
nath ok daar taghe thwa lwthe [illegible] ok thridhiungh
haffwer thy withne so hitthe ath thy so hitthe 29

Nu tha haffwer thy laghlika lysth thaa skwle
til sin thy mistth haffwer [illegible] thredhi ok take
sith aatte Och thy [illegible] thridhiungh som hitthe
[illegible] thy so [illegible] [illegible] finder wara bot
[illegible] ælla lwkse Griper man ath lysidha lwthina

of saldz ath thom tha bote of thiwffer hethe hwer
ia fast epth sine brothrum
30 Hwither ma sindz lotha hwerdz tha skal hio sch
was til nasta by ofte nidze sithias ofte lysa la
tha fore thy ath enghen sindz maa aff thy hwerdze
schras som hio wr sinnen j for alla lothe ofte nath of
aar ette zettze oghandze epr fromboke
31 Hith ma anders fol thama hwerth ette skilwth ette
oxa twa faar seth ette thy nytgia fol ofte thy
othere oghandzen til sin swaria nalsser threthen ofta
sze sedzan sith aather lotha lyen ofte hen spera sze
wrthiwffena ny lysindza withue Thesz theffe hors
ofte oxa maa nd ysseria ofte andzen sina tharsfluc ny
schera ofte sin orrendze ny fara aath sikelpe swan
howedh och ey lotha sidza so thy ofte laghlizza lysth aa
thinghe ofte laygha dhoma thil tafine til thes i [illegible]
oghandze othere fromboke Thwar so thy yrser
ny ette nosera sine tharsfluc sit for alla thy ofte lag
ligha lysth bote iii marc
32 Hith man strandz wrak j saltho swathue ette j
forskeo the Walther oghandze ofte ey nere ette
hans bodh ofte weth ey hwarth has ofte frometh lyser
than laghlicka tha other han thredhingh so thiwffe
ofte oghandzen thewaluthe Ofte schi han iakteskue
til ny thewaghia mana withue fromb tha ey ma nath
of aar tha take fromde thewaluthe of thredhingh so
33 Hwither nd bluthen sindz ofte lyser lag thiwffe
ligha tha other ha halffewa sindz fromber
enghen som laghlizza wrdh sicnes sina nath of aar

balker

thaa æghe konungxens halffta ok halffta then so hittæ

Alla stadhe ther ma ffundh hittæ tha skal han 34
ække lottholffwa ther upp lysningar withne. Och
sidha sloore then til sin so mykith haffwer forlisset tridhi
ok take sith aatter ælle thet godhe hiolpa bondhan
eldhe ælla wp ellæ fore ther kwaare ma swa mykelo
bæthre ok take aff thy godhe swa mykit so æghandhin
wil honum lonna

Hwar nokor ma bytha laan ælla leghio anars haffth 35
ælla skuldh saak radhe ælla gæra nokra haandha
sina thær skulde ther upp konungx æghandhin ept ok faar ælt
sama tha æghe han thil thingx skrivas haffwe sidha
æghandhin hwaath heldher ha ælla wil ha thil thiuffs
lonna ælla tilraans ma ept thesse lagh sæghia

Hwar ma alth saman thiuff ok thiuffnadh thaa 36
æghe then som thiuffwer togh alth the thiuffwe
aatthe ther upp sik ok bondhen taki sith aath luthan
skeudha Hwar so man faar laghlika takith sin thiuff
tha skal anthswardhas konungx lensmanne til gæmo sky
ter ha honum tha swara tolff so so bonde skulle swara

Hwar som faanger saman thiuff ok slopper 37
honum omakkstom fore ær han ok laghwinner
bøthe xl mark Værdher ok thiuffwer laghwnnen tha
take ey lossn so han bøthan løpth æru Dræffwer
nokor lossn fore han taka giffwe konungx lossn
ok aa xl mark konungx enæ Amen.

Explicit liber iste per manus Johannis
laurencij nati monasterio ... anno domini m cd
lxxx octauo ... sit filio honor gloria sempiterna

Amen
mcd lxxxviij

A[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] aff [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

C [illegible] vilt[illegible]

Anders Jonsen
ok Hans [illegible]

33

domum excidit columpnas septem subdidit sibi gentes
superborum & sublimium colla propria uirtute calcauit. Magnif.
A Ego in altissimis habitabo & thronus meus in columpna
nubis. P Magnif. A Sapiencia clamitat in plateis si quis
diligit sapienciam ad me declinet & eam inueniet & eam
dum inuenerit beatus est si tenuerit eam. P Magnificat.

Invit. Laudemus ihm xpm. V. R In principio deus. Dnica .X.
Cum appropinquaret dns ierlm uidens ciuitatem
fleuit super eam & dixit quia si cognouisses & tu quia uenient
dies in te & circumdabunt te & coangustabunt te un-
dique ad terram prosternent te eo quod non cognouisti

100v

Vt o
tatio
mentatio, q f
animalit
Vt hoc vel
sed
tanti
q s

Riks-Bibliotheket
STOCKHOLM.
B. 3

Riks-Biblioteket,
STOCKHOLM.
Sv.
Medeltid